

LÁGESVUONA BIEGGAFÁPMORUSTTET

Diedáhus ja evttohusat
váikkuhusčielggadanprográmmii

Čakčamánnu

Finnmark Kraft

Fred. Olsen Renewables

Govvaovdasiidu:

Govva turbinas Fäbodliden bieggamillopárkkas Ruoŧas. Govva: Fred. Olsen Renewables.

Veršuvdna: 04

Sisdoallu

1	Čoahkkáigeassun	6
2	Álggahus	8
2.1	Diedáhusa ulbmil	8
2.2	ČOAHKKÁIGEASSU PROŠEAVTTA BIRRA	8
2.3	Doaibmabiddji birra – Finnmark Kraft AS & Fred. Olsen Renewables AS	8
2.3.1	Finnmark Kraft	8
2.3.2	Fred. Olsen Renewables	9
2.3.3	Ovttasbargošiehtadus Finnmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables gaskka ođasmuvvon energiija ovddideami birra Finnmárkkus	10
2.4	Doaibmabiju vuodustus	10
3	Doaibma govvádus	11
3.1	Gáibádusat fuolahusviidodaga válljemii	11
3.2	Lokaliseren – Davvesiidda gielda	11
3.3	Plánaguovlu	11
3.4	Eanaeaiggáduššanbealli	13
3.5	Infrastruktuorra (Geaidnu)	14
3.5.1	Turbiidna osiid fievrrideapmi ja sisaboahtingeaidnu	14
3.5.2	Siskkáldasgeaidnu plánaguovllus	15
3.6	Neahttačanus	15
3.6.1	Plánejuvvon buorideamit fievrridanfierpmádagas (Statnett)	15
3.6.2	Regionála neahttaoktavuohta– Area Nett AS	16
3.6.3	Báikkálaš neahttaoktavuohta - Area Nett / FK/FOR	17
3.6.4	Neahttačoavddus siskkáldas bieggafápmorusttegis	18
3.7	Turbiidna, turbiidnasturrodas ja meroštallan produkšuvdna	19
3.8	Turbiinna installašuvdna	21
3.9	Doaibmaoassi	22
3.10	Prošeaktaekonomiija	23
3.11	Gieldda dietnasat - opmodatvearru ja buvttadandivat	23
3.12	Gaskavuoha almmolaš plánaide ja láhkamearrádusaide	24
3.12.1	Gaskavuoha gustovaš plánii plána- ja huksenlága vuodul	24
3.12.2	Gaskavuoha láhkamearrádusaide	24
3.13	Vejolašvuoha guhkitáiggi fápmosoahpamušaide Finnmárkku industriijain	26
4	Meroštallan biras- ja searvegoddeváikkuhangaskaoamit lágesvuona bieggafámu huksemis	27
4.1	Eanandoallu	27
4.2	Sámi luonddu- ja kulturvuoddu, fátmasta boazodoalu	27

4.3	Kulturmuittut ja kulturbiras	28
4.4	Servodatsihkkarvuohta	29
4.5	Elektrovnnalaš kommunikašuvdna, áibmosuodjalus, suodjalus, dálkki- ja mearragádderádat	29
4.6	Riedja	29
4.7	Suoivvanbealli	29
4.8	Čáhcebiras ja čáhce- ja vuodđonuskideapmi	30
4.9	Lokála ja regionála ealáhusat	31
4.10	Eanandoallu	31
4.11	Minerálaressat	31
4.12	Álbmotdearvvašvuohta	32
4.13	Luonddušlájat	32
4.14	Šládjat ja ekologalaš doaibmasuorgi (šaddodat, loddi, girdisáhpán, goddi, eará eallin ja amas šládjat)	32
4.15	Luondduguovllut mat leat guoskameahtun báinnahallan (snup)	33
4.16	Geologalaš mánggabealatvuohta – gehotohpat ja gehobáikkít (geologalaš árbi)	33
4.17	Čohkkejuvvon noadđi (Luonddušláddivuođa várás)	34
4.18	Olgoáibmoeallin ja mohtorjohtolat meahcis	34
4.19	Dálkkádat	35
4.20	Eará fáttát – NČE mearriduvvon gáibádusat bieggafápmorusttega birra	35
4.20.1	Eará plánat, eará lágat ja báddemat	35
4.20.2	Dulvi, uđas ja badjelmearálaš čáhci	36
4.20.3	Dálkkádatheiveheapmi	37
4.21	Eará fáttát – lánkaásahusas váikkuhusčielggadeami birra	37
4.21.1	Ekosystemabálvalusat	37
4.21.2	Našuvnnalaš birasmihtut	37
5	Viidásat proseassa ja áigelinnjá	39
5.1	Proseassa ja áigelinnjá	39
6	Váikkuhanplána	39
7	Váikkuhusčielggadanprográmma evttohus	43
7.1	Bieggafápmorusttega doaibma	43
7.1.1	Doaibmabiju vuodusteapmi	43
7.1.2	Plánaguovllu, areálasabahkkemiid ja osiid válldahallan	43
7.1.3	Energijabuvttadeami ja goluid čilgehus	44
7.1.4	Nolla molssaeavttu/birasdili čilgehus, eará plánat ja eará lánkamearrádusat	45
7.1.5	Dulvi, uđas ja badjelmearálaš čáhci	45

7.1.6	Dálkkádatheiveheapmi	45
7.2	Birás ja servodat váikkuhusaid guorahallan.....	45
7.2.1	Servodatsihkkarvuolta	45
7.2.2	Elektrovnnalaš gulahallan	46
7.2.3	Áibmojohtolat.....	46
7.2.4	Suodjalus (Forsvaret)	46
7.2.5	Boazodoallu	46
7.2.6	Sámiid ja eará unnitloguid meahccegeavaheapmi	47
7.2.7	Dálke- ja/dahje mearragádderádárat	48
7.2.8	Riedja	48
7.2.9	Suoivvanbealli	48
7.2.10	Čáhcebiras ja luonddušláddivuohta jávrriin	49
7.2.11	Čáhce- ja eana nuoskkideapmi	49
7.2.12	Kulturmuittut ja kulturbiras	49
7.2.13	Báikkálaš ja regionála ealáhusat	50
7.2.14	Minerálaressat	50
7.2.15	Eanadat	51
7.2.16	Luonddušlájat	52
7.2.17	Vegetašuvdna	53
7.2.18	Loddi	53
7.2.19	Eará ealli eallin.....	54
7.2.20	Amas šlájat.....	54
7.2.21	Goallostuvvon luonduhámit main ii leat guoskameahttun dovdomearka	55
7.2.22	Geologalaš šláddivuohta.....	55
7.2.23	Obbalaš noađđi vrd. luonddušláddivuođaláhka	55
7.2.24	Olgoáibmoeallin.....	55
7.2.25	Dálkkádatgássaluoin	56
7.3	Ii leat sisdoalus.....	56
8	REFERÁNSSAT	57

1 ČOAHKKÁIGEASSUN

Lágesvuona (Laksefjorden) bieggafápmorusttega lea Finnmark Kraft (FK) ja Fred. Olsen Renewables (FOR) geat ovddidit, ja ovttasbargui gullá ovddideapmi, huksen, doaibma ja eaiggátvuohta. Prošeavtta historjá manná ruovttoluotta 2005 rádjai go FOR čielggadii ja konsešuvdnaohca Lágesvuona bieggafápmorusttega, muhto Norgga čázádat- ja energiiadirektoráhta (NČE) válljii ahte eai váldde prošeavtta meannudeapmái go Finnmárkkus váillui neahttakapasitehta. Neahttadilli lea dál rievdamme dan oktavuodas go Statnett lea ráhkadeamen plánaid hukset ođđa 420 kV el-fápmolinjá Skáiddi (Skaidi) ja Davvesiidda (Lebesby) gaskka (ja viidáseappot Vuonnabahtii (Varangerbotn)), lassin dasa lea ahte dálá regiovdnafierpmádat Gilivuonas (Kjøllefjord) Áttánjohkii (Adamselv) lahkona teknihkalaš áiggi loahpa ja dat ferte ođasmahttojuvvot. Konsešuvdnaohcama el-fápmolinjá Skáiddi ja Davvesiidda gaskka lea Statnett sádden NČE:ii, ja Area Nett AS:ii (ovdal: Lega Nett) sáddii dieđáhusa ođđa regionáfierpmádaga birra Gilivuonas Áttánjohkii miessemánus 2023.

Jagi 2021 bivddii Energiijdepartemeanta (ED) NČE váldit/mañošmahtit konsešuvdnaohcamiid meannudeapmái doppe gos guossoheaddjisuhkanat ávžžuhit NČE (*OED, 2021*). Gielddat mat sáddejedje ávžžuhusa NČE:i joatkit konsešuvdnaproseassa, eai mieđihan dahje biehttan bieggafámu, muhto bivde oážžut fágalaš vuođu árvoštallat vejolaš prošeavttaid iežaset gielddain boahhteáiggis. Davvesiidda gieldda mearridii gielldastivrras 22.3.2022 ahte NČE galgá fas álggahit konsešuvdnaproseassa. Buoridan dihtii fápmodili Finnmárkkus almmuhii Ráđđehus borgemánus 2023 plánaid ángiruššat fámuin ja industrijain Finnmárkkus, maid gohčodit "Fápmu- ja industrijalokten Finnmárku". Dán oktavuodas biddjojuvvo áigái ollislaš proseassa movt meannudit ohcamiid neahttarusttegiid ja fápmobuvttadeami hárrái Finnmárkkus, ja Lágesvuona bieggafápmorusttet sáhtta leat dehálaš dán fápmoloktemis.

Prošeaktasuorgi lea stuorát go álgovuolgalaš areála 2005:s, seammás go installerejuvvon beaktu lea lassánan 100 MW:s 450 MW:i guovddášfierpmádaga lassánan kapasitehta geažil. Dieđáhus sáddejuvvo NČE:i, ja sáddejuvvo dasto gulaskuddamii suohkanii, boazodollui, eanaeaiggádii ja eará guoskevaš berošteddjiide.

Lágesvuona bieggafápmorusttet lea jurddašuvvon biddjojuvvot njárgii gaskal Eidsfjorden ja Mårøyfjorden Davvesiidda gielddas. Earret eará gulahallama bokte suohkanii lea doaibmabidjoeaiggát válljen viiddidit guovllu nuortta guvlui, nu ahte guovlu mii lea guovdil turbinsajiide lea 28 km². Oarjeoassi (merkejuvvon guovlun govva 1) lea 14 km², ja lea juo regulerenplánas regulerejuvvon bieggafápmoulbmiliidda. Lea álggahuvvon guovlomuddemat dan areálas mii báhcá, ja Davvesiidda gieldda lea gielldastivramearrádusain 12.12.23 dohkkehan ahte evttoheaddji priváhta bargguin ráhkada guovlomuddema. Njukčamánu 2024 sáddejuvvui plánaprográmma evttohus gulaskuddamii.

Doaibmabiddji oaivvilda ahte konsešuvdnaohcamii gullá ollislaš 450 MW huksen, muhto rahpá vejolašvuođa dasa ahte ieš huksen sáhtta čadahuvvot guovtti dásis jus leat dilálašvuođat mat dan gáibidit. Dán dieđáhusas ovdanbuktojuvvo prošeakta loguiguin, meroštallamiiguin ja vurdojuvvon váikkuhusaiguin 450 MW ollislaš huksema vuođu. Joatkkadutkamat mearridit prošeavtta sturrodaga, muhto gaskaboddasaš árvoštallamat leat čájehan vejolašvuođa leat gitta 450 MW rádjai, juhkkujuvvon 60-65 turbiinnaide mat guhtege leat sullii 500 MW. 7 MW. Jahkásaš buvttadeapmi lea meroštallojuvvon leat sullii 1600 GWh¹.

¹ 1600 GWh = 1 600 000 000 kWh = sullii jahkásaš elrávdnjegeavahus. 100 000 norgga ruovttudoalut

Bieggafápmorusttet addá bastevaš bargosajiid miehtá consešuvdnaáigodaga lassin eanet ealáhusdoaimmaide huksehusmuttus ja bastevaččat nannejuvvon regionálfierpmádahkii. Mearriduvvon buhtadusortnegiin sáhttá prošeakta addit Davvesiidda suohkanii sullii 85 miljovvna ruvnu jahkásaš bođuin vuosttaš jagiid, mat leat juhkkujuvvon opmodatvearuin ja buvttadandivadiin.

FK/FOR árvoštallá mánga báikki váldit turbinneavvuid gáddái, ja Gilivuotna ja Hopseidet leat eanemus realisttalaš molssaeavttut. Geaidnu plánaoassái lea plánejuvvon johtui Fg888:s Smielvdalenis.

Váikkuhusčielggadanprográmma evttohus bidjá vuodđun NČE ođđa "Evttohus ođđa čielggadangáibádusaid mállii bieggafámuide mat čuddjot gáttis" vuodđun.

Dát dokumeanta gávdno maddái dárogillii. Jus lea vuostálasvuohta dárogielat ja sámegielat veršuvnnaid gaskka, de gusto dárogielat veršuvdna.

Prošeavtta gulahallanolmmoš lea:

Egon Leonhardsen, Finmark Kraft hálddahušdirektevra

E-poasta: egon.leonhardsen@finmarkkraft.no

Geahča maddái www.laksefjordenvind.no

Govva 1. Prošeaktaguovllu báiki

2 ÁLGGAHUS

2.1 DIEĐÁHUSA ULBMIL

Dieđáhusa ulbmil lea addit čeahkkáigeasu Lágesvuona bieggafápmorusttega plánaide. Dokumeanttas lea earret eará prošeavtta válddahallan oktan kártaevttohusain, gaskaboddasaš váikkuhusaid árvoštallan, dienasmeroštallan ja servodatváikkuhusat gildii, ja evttohus váikkuhusčielggadanprográmmii. Dán dieđáhusa bokte besset eiseválddit, boazodoallu, organisašuvnnat ja báikkálaš olbmot vejolašvuoda oahpásmuvvat prošeaktaplánaide buorebut. NČE áigu sáddet dieđáhusa almmolaš gulaskuddamii ovdalگو sii mearridit váikkuhusčielggadanprográmma.

Dat mearriduvvon váikkuhusčielggadanprográmma bidjá gáibádusaid váikkuhusčielggadeami sisdollui. Dát adno vuodđun go váikkuhusat čielggaduvvojit, ja čielggadusat sáddejuvvojit oktan konsešuvdnaohcamiin NČE:i.

Dieđáhus ja evttohus váikkuhusčielggadanprográmmii sáddejuvvo NČE:i, ja dan leat Finmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables ráhkadan, ja olggudas konsuleanttaid vehkiin muhtun fáttáin.

2.2 ČOAHKKÁIGEASSU PROŠEAVTTA BIRRA

Čuovvovaš váldologut gustojit prošektii

Sajáiduhttojuvvon beaktu MW:s (oktiibuot)	≤ 450 MW
Sajáiduhttojuvvon beaktu MW:s (juohke turbiinnaid)	~ 7 MW
Buvttadeapmi GWh:s	~ 1 600 GWh
Plánaguovllu sturrodát oktiibuot dekárain	~ 27 800
Njuolggá lihkahallamiid areálageavaheapmi dekáras	~ 835*
Galle turbiinna	~ 60-65
Turbiinna allodat	~200-210 mehter
Golloárvoštus	~ 6,7 miljárdat

* Vuolggasadji lea ahte dat guoská sullii 3% plánaguovllus njuolggá sisabahkkemiiguin. Logut leat vuodđuduvvon vásáhusloguide eará proševttain.

2.3 DOAIBMABIDDI BIRRA – FINNMARK KRAFT AS & FRED. OLSEN RENEWABLES AS

2.3.1 Finmark Kraft

Finmark Kraft AS vuodđuduvvui 2009 ja eaiggáduvvo Finnmárkkuopmodagas (FeFo), Varanger Kraft AS:s, Midt-Finmark Kraftlag SA:s, Hammerfest Energi AS:s, Alta Kraftlag SA:s ja Ymber Produksjon AS:s.

Searvvi ulbmil lea ovddidit, hukset, eaiggáduššat ja doaimmahit bieggafápmu- ja čáhcefápmobuvttadeami ođasmuvvon resurssaid vuodul Finnmárkkuopmodaga eatnamiin. Okta mihttomearri lea sihkarastit nu ollu go vejolaš árvohákan boahat Finnmárkku álbmogii buorin. Fitnodaga eaiggádat doaimmahit alcces fápmobuvttadeami, konsešuvdnagieđahallan proševttaid bálddalassii. Earret moadde proševtta maid Finmark Kraft vuodđudusa eaiggádat ledje álggahan, de duohtandahká Finmark Kraft AS buot boahttevaš proševttaid FeFo eatnamis. Dál leat Finmark Kraft:s guokte bieggafápmorusttega doaimmas, Hamnefjell bieggafápmorusttet 52 MW:in

Báhcavuona suohkanis ja Havøygavlen bieggafápmorusttet 40 MW:in Muosáid suohkanis. Dát bieggafápmorusttegat buvttadit sullii 350 GWh jahkásaččat.

Vuolábealde mitaluvvo oanehaččat Finnmark Kraft eaiggádiid birra:

Finnmárkkuoopmodat (FeFo)

FeFo lea priváhta riektesubjeakta mii lea ásahuvvon geassemánu 17. beaivvi 2005 finnmárkkulága mielde. FeFo eaiggáduššá eatnama Finnmárkkus maid Statskog ovdal hálldašii. FeFo doaibma Finnmárkkulága mielde lea hálldašit Finnmárkku eatnamiid, luondduriggodagaid ja vuoigatvuodaid ceavzilis vugiin fylkka ássiide buorrin ja erenoamážit vuodđun sámi kultuvrii.

Varanger Kraft AS

Varanger Kraft AS:a eaiggádit Máttá-Várjjat (Sør-Varanger), Unjárga (Nesseby), Deatnu (Tana), Bearalváhki (Berlevåg), Báhccavuotna (Båtsfjord), Várggát (Vardø) ja Čáhcesuolu (Vadsø) gielddat. Konseardna váldodoaibma lea buvttadit, fievrridit ja vuovdit el-fámu.

Midt-Finnmark Kraftlag SA

Midt-Finnmark Kraftlag lea ovttasdoaibmafitnodat mas suohkanat, fitnodagat ja priváhta oamasteaddjit leat mielde. Fitnodat lea guovlokonsešoneara Davvinjárggas (Nordkapp), Muosáin (Måsøy), Kárášjogas (Karasjok), Porsáנגgus (Porsanger), Davvesiiddas, Gáńgaviikkas (Gamvik) ja muhtun osiin Hámmerfeastta (Hammerfest) suohkanis. Midt-Finnmark Kraftlagas lea fierpmádatdoaibma váldodoaibman. Váldokantuvra lea Honnesvágis (Honningsvåg). Dasa lassin leat dain montevrastašuvnnat Gilivuonas, Donjevuonas (Mehamn), Leaibevuonas (Olderfjord), Ávanuoris (Havøysund), Leavnnjas (Lakselv) ja Kárášjogas.

Hammerfest Energi AS

Hammerfest Energi AS eaiggádit Hámmerfeastta ja Ákńjoluovtta (Hasvik) suohkanat. Neahttabargu, el-fápmobuvttadeapmi ja fiberhuksema leat fitnodaga váldodoaimmat.

Alta Kraftlag SA

Alta Kraftlag SA lea ovttasdoaibmafitnodat mas leat miellahtut fitnodaga neahttageavaheaddjin. Fitnodat lea guovllukonsešuvdnaásahus Álttá (Alta), Láhpi (Loppa) ja Návuona (Kvænangen) suohkaniin. Neahttabargu lea fitnodaga váldodoaibma. Fitnodagas lea servodatovddasvástáduš čállojuvvon iežas ulbmilparagráfii.

Ymber Produksjon AS

Ymber Produksjon AS eaiggáda Ymber AS, man eaiggádit Ráissa (Reisa), Gáivuona (Kåfjord), Skiervvá (Skjervøy), Guovdageainnu (Kautokeino), Návuona ja Láhpi suohkanat, ja Troms kraft. Ymber AS lea eaiggátgielddaid guovlokonsešuvdnaeiseváldi. Neahttabargu, el-fápmobuvttadeapmi ja fiberhuksema leat Ymbera váldodoaimmat.

2.3.2 Fred. Olsen Renewables

Fred. Olsen Renewables (FOR) lea Norgga fitnodat mii ovddida, hukse, jođiha ja eaiggáduššá ođasmuvvon energiijarusttegiid. Fitnodaga eaiggáduššá Oslo Børs ASA. FOR:as lea guhkesáiggi jurddavuohki masa lea searvan miehtá prošeaktaáigodaga, heivvolaš guovlluid identifiseremis gitta prošeavtta loahpaheapmái mańńá konsešuvdnaáigodaga. Dássáđii lea fitnodat álggahan doaimma ja das lea eanetlohkoeaiggátvuohta 12 stuorra bieggafápmorusttegis Skottlánddas (Skottland), Ruotas (Sverige) ja Norggas (Norge). Dasa lassin lea fitnodagas stuorra ovdánahttinveahkki mas leat eanaeaiggátšiehtadusat sullii 4500 MW ovddas, ja dasa lassin vel ollu prospektat.

Fred. Olsen Renewables leat sulli 90 bargi, ja dain leat kantuvrrat Norggas, Ruotas, Skottlánddas ja Italias (Italia). Lassin bieggafápmui, bargá FOR Lulli-Norggas (Sør-Norge) beaivvášfápmorusttegiiguin. FOR lea okta dain ollu Fred. Olsen-gullelaš fitnodagain main lea gávpesuorgi ođasmuvvi energiijain. Oktiibuot leat sullii 2600 bargi Fred. Olsena-gullelaš fitnodagas mat barget ođasmuvvon energiijain.

2.3.3 Ovttasbargošiehtadus Finnmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables gaska ođasmuvvon energiija ovddideami birra Finnmarkkus

Finnmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables leat šiehtadan ovttasbargošiehtadusa ovddidit muhtun ođasmuvvon energiijaprošeavttaid Finnmarkkus, dás maddái Lágesvuona bieggafápmorusttega. Ovttasbargui gullá ovddidit prošeavtta loahpalaš konsešuvdnii, ja dasto hukset, doaimmahit ja eaiggáduššat prošeavtta.

Finnmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables namuhuvvo dán dieđáhusas "doaimbaidjiiin".

2.4 DOAIMBABIJU VUOĐUŠTUS

Sihke NČE ja Statnett oavvildit ahte Norgga boahpteáiggis lassána el-fápmodárbu, ja dan dárbbu ferte dustet dainna lágiin ahte heiveha dilálašvuodaid ođđa fápmobuvttadeapmái. Dasa lassin ferte máilmmiviidosas dálkkádatulbmiliid duhtadit, ja dat gáibida eanet ođasmuvvon energiija go galgá duvdit eret fossiila energiijagálduid ja buoridit servodaga ceavzilvuoda. NČE mielde lea gáddevuodut bieggafápmu vuolimus buvttadangollu buot teknologiiijain stuorra fápmobuvttademiid oktavuodas (NČE, 2022b), nu movt doaimbaidjii oaidná, boahotá leat mearrideaddji dehálaš jos galgá nagodit dustet hálbbes fámu boahpteáiggi dárbu. Statnett eaktuda riev dama nu ahte olles energiijavuogádagas eai leat vuoskkideamit jagi 2050 rádjái, mii mearkkaša ahte fápmogeavaheapmi lassána hirmadit ja dalle vuosttažettiin dainna lágiin ahte fossiila energiijagáldut jávket. Norggas lei sullii 136 TWh golahus 2023:as, muhto jos atnit vuodđun Statnett vuodđoaskenárra, de šaddá fápmogolaheapmi 2050:s 220 TWh, seammás go "allasenário" (Statnett 2023) lea 260 TWh.

Okta Eurohpá (ja várra vel máilmmi) buot buoremus bieggaresurssat gávdno Finnmarkkus. Manimus jagiid lea Finnmarkku leamašan badjelbáza guovlu fápmobuvttadeami dáfus, mii lea addán vuodu ollu industriijaálggahiidda ja sávaldagaide ásahtit guvlui fápmogáibideaddji industriija. Seammás lea leamašan unnit dáhttu ásahtit ođđa fápmobuvttadeami ja dasa gullelaš neahttačovdosiid. Industriijaálggat leat čadnon vuordámušaide gilvohallandili fápmohattiide haddeguovllus NO4 Davvi-Norga, ja dán gilvoovdamunni lea dehálaš sealluhit boahpteáigái. Go industriijaprošeavttat davvin realiserejuvvojit ja buvttadusoassi ii lasihuvvo seamma deattuinn, de sáhtta fápmobadjelbáza jámma jávkat Davvi-Norggas. Fápmobuvttadeapmi Davvi-Norggas riev dá dasto dakkár guovllus mas lea badjelbáza ja vuollegis fápmohattit, dakkár guvlui mas lea vuollebáza ja alla fápmobuvttadeamit. Ráđđehus almmuhii borgemánu 2023 plánaid ángiruššat fámuin ja industriijain Finnmarkkus vuoi fápmodilli buoriduvvo. Plánaid gohčodit "Fápmu- ja industriijalokten Finnmarkku". Dán oktavuodas lea Ráđđehus bidjan "Ođasmuvvon fápmobuvttadeapmi Finnmarkkus galgá ovdal 2030 lasihit unnimusat seamma olu go Hámmerfeastta LNG golaheami plánejuvvon lassáneapmi, eaktuduvvon konsešuvnna mielde" (su. 3,6 TWh) mihttomearrin. FK/FOR árvvoštallá Lágesvuona bieggafápmorusttega dehálažžan dán oktavuodas, go sáhtta leat mielde gokčamin stuora oasi Finnmarkku fápmoloktemis.

Davvesiidda gielldastivrra áššebeavdegirjiiis njukčamánu 22. b. 2022, boahotá ovdan ahte "vejolašvuodas oážžut fápmogáibideaddji industriija vejolaš huksema geažil sáhttet leat dehálaččat gildii ja regioidnii gos olmmošlohku lea njiedjan sakka mañemus jagiid" (Davvesiidda gieldda, 2021). Lágesvuona bieggafápmorusttega ásaheapmi sáhtta addit doaimmaid sihke dálá ealáhusaide, ja sihkkarastit ođđa bastevas bargosajiid 25-30 jagi, ja dasa lassin addit mearkkašahhti dietnasa gildii.

3 DOAIBMA GOVVÁDUS

3.1 GÁIBÁDUSAT FUOLAHUSVIIDODAGA VÁLLJEMII

Go oppalaččat árvoštallá vejolaš guovlluid bieggafápmorusttega várás, de váldojuvvo vuhtii čuovvovaš:

- Bieggaresurssat - Váldeoaktun ásahtit bieggafápmorusttega lea doarvái bieggafápmorusttet
- Neahttačatnaseapmi - Dáláš dahje boahttevaš neahta lagašvuohta ja kapasitehta
- Boazodoalloguovllut - Boazodoalloberoštusaid kárten ja guovlluid geavaheapmi
- Eanaeaiggát - Eanaeaiggádiin árrat gulahallat plánaid birra vuoi oažžu signálaid makkár vejolašvuođat leat
- Suohkanis - Ságastallat suohkaniin nu ahte beassá kártet beroštumi
- Eará infrastruktuva - Geainnuid ja hámmanrusttegiid lagašvuohta
- Topografiija - Váikkuha sisabahkkemiid sturrodaga, goluide ja bieggafámu turbiinnaide
- Areálaplána/reguleren - Dálá dahje plánejuvvon geavaheami guoskevaš guovllus
- Ássanguovlu – Guhkkodat dáláš ja plánejuvvon ásodagaid gaska
- Ealáhusdoaimmat - Guovllu eará ealáhusdoaimmat
- Suodjalanguovllut - Gaska guovlluide mat leat suodjaluvvon, välljejuvvon luonddušlájat ja eará dovddus stuorra luonddušláddjivuođaárvvut
- Kulturmuittut - Gaska daidda guovlluide main leat kulturmuittut mat leat ráfáidahttojuvvon kulturmuittolága vuodul
- Bivdu ja olggustallan - Bivdu, guolásteapmi ja bálgát
- Suodjalus - Gaska Suodjalusa installašuvnnaide ja váikkuhus
- Áibmojohtalus ja elektrovnnalaš gulahallan - Gaska girðišiljuide, rádáriidda ja iešguđetlágan sáddenrusttegiidda ja vejolaš váikkuhus daidda

Namahuvvon gáibádusaid vuodul lea guovlu gokko Lágesvuona bieggafápmorusttet čuožžu okta dain guovlluin maid doaibmabiddji oaivilda lea bures heivehuvvon bieggafápmoulbmiliidda, ja mii vuoruhuvvo min ovddidanbarggus gáddevuođut bieggafámuiguin.

3.2 LOKALISEREN – DAVVESIIDDA GIELDA

Davvesiidda gielda lea davimus Finnmárkku fylkkas, gos ássat 1221 olbmo (*snl.no, 2022*). Suohkanis lea olmmošlohku njiedjan mealgat 1950-logu rájes, muhto lea vuordimis veaháš lassáneapmi 2050 rádjái (*SSB, 2022*). Gielda hálddahuosguovddáš lea Gilivuonas, ja ealáhusdoaimmat gielddas leat vuosttažettiin guolásteapmi, eanandoallu, mearradoallu ja almmolaš bálvalusdoaimmat, ja vel priváhta gávppašeapmi ja bálvalusdoaimmat. Davvesiida lea maiddái elfápmogiielda mas leat dietnasat guovtti čáhcefápmorusttegis ja ovtta bieggafápmorusttegis. Gilivuona hálddahuosguovddáš lea sullii 14 km bieggafápmorusttet áibmolinnjás davábealde Lágesvuona.

3.3 PLÁNAGUOVLU

Lágesvuona bieggafápmorusttet lea jurddašuvvon biddjot gaskal Eidsfjorden ja Mårøyfjorda. Guovlu ráddjejuvvo Lágesvuonas oarjin, Eidsfjorden davvin, el-fápmolinnjás gaskal Hopseidet ja Mårøyfjord nuortan, ja vákkis davábealde Mårøyfjord lullin. Plánaguovlu lea várrepláhta

Skuohki/Olnilsavikfjellet oktan ráddjehahtti areálat Holmenjávrrí guvlui. Buot báikkiin gokko lea rádji meara guvlui, čuovvu várri jorggobeliid meara guvlui. Eanadat plánaguovllu rájiid siskkobealde lea hui unnán molsašuddan daid vieruid dáfus mat gávdnojit, ja doppe leat eanaš doares duottarguovllut ja čoahkkebáikeatnamat gos lea asehis eanan, ja gos šaddá hárvenaš duottarvegetašuvdna ja jeahkalat smávva bohkiidguin ja gaskasturrosaš jávrriid gaskkas (geahča govva 2 ja 3).

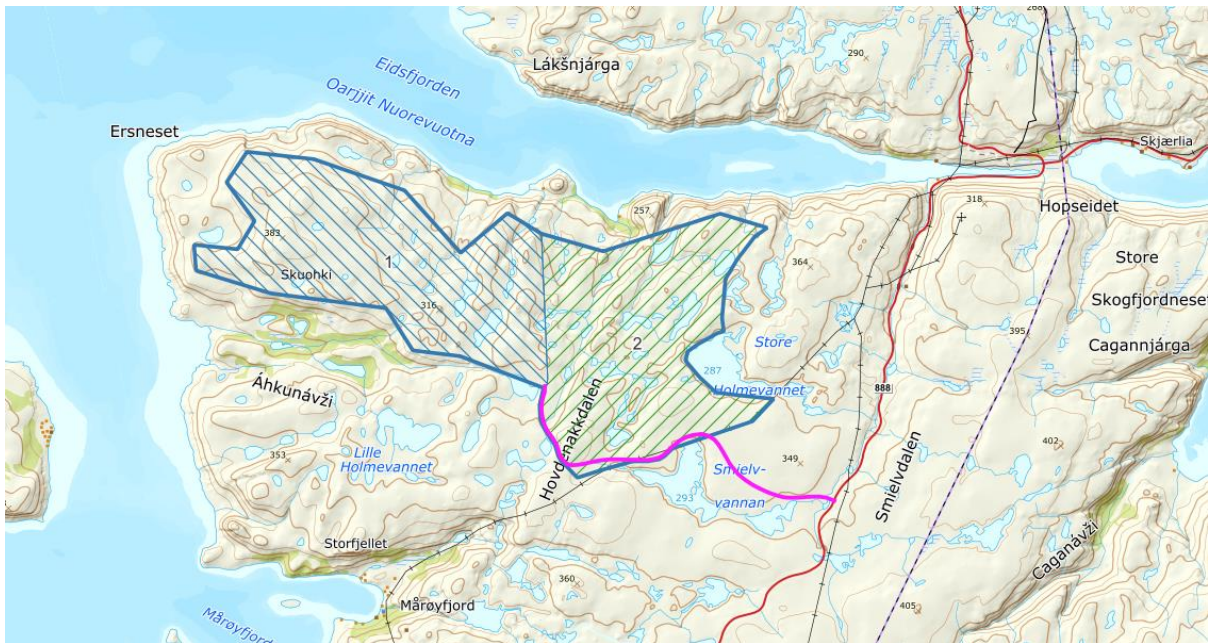
Govva 2. Geađgeguovlu ja vegetašuvdna guovlluin gaskkal Fg888 ja prošeavttaguovllu Lágesvuona bieggafápmorusten.

Govva 3. Guovlu Lágesvuona birra áimmus gehččon. Bieggafápmorusttega plánaguovlu lea govvas bajábealde ja olgešbealde jávrrí. Govva lea váldon nuortadavábealde prošeaktaguovllus (gaskal Fg888 ja prošeaktaguovllu). Govvas oaidnit maidái bieggaturbiinnaid Gilivuona bieggamillopárkkas guhkkín vári alde.

Govva 4 čájeha plánaguovllu, ja lea merkejuvvon guovlluin 1 ja 2. Guovlu 1 ovddasta areála mii juo lea muddejuvvon bieggafápmoulbmilii, ja guovlu 2 ovddasta viiddiduvvon areála kárttas mas FK/FOR juo lea álggahan guovlomudduneame. Doaibmabiddji oaivvilda ahte konsešuvdnaohcamii gullá

ollislaš 450 MW huksen, muhto rahpá vejolašvuođa čađahit guovtti dássái huksema jos 132 kV-oktavuohta Davvinjargii huksejuvvo ceškiid mielde. Jus šaddá guovtteosat huksen bieggafápmoprošeavttas, de háliida FK/FOR vuos hukset guovllu oarjjabealde (guovlu "1") mii ohccojuvvui ja muddejuvvui bieggafápmoulbmiliidda 2005:s (*Davvesiida suohkan, 2005*), ovdal go viiddidit areála (guovlu "2"). Areála sturrodat mii juo lea muddejuvvo bieggafápmoulbmili lea sullii 14 km², ja ollislaš prošeaktaviidodat lea ges sullii 28 km². Lea maid dárbu areála sisaboahtingeidnui Fg888:s, ja govva 4:s lea evttohus sisaboahtingeidnui.

Govva 4. Lágesvuona bieggafápmorusttega plánaguovllus (áigeguovdil areála turbinsajiide) merkejuvvo alit birccuin. Govvosis lea maid árvaluvvo sisaboahtingeidnu Fg888:s, merkejuvvo čuvgesrukses sárgán.

3.4 EANA EAI GÁDUŠŠANBEALLI

Prošeakta lea Finnmárkkuopmodaga (FeFo) eatnamiin. Finnmárkkuopmodat lea riikka nubbin stuorámuš eananeai gát, ja dat hálddaša 95% Finnmárkku eatnamiin (su. 45 000 km²). Boazodoalloorohat 9:s ja Boazodoalloorohat 13:s lea geavahanvuoigatvuohta boazodollui guovlluin. Sihkkarastin dihtii báikkálaš eai gátvuođa fápmobuvttadeapmái FeFo eatnamiin, vuođđuvvui Finmark Kraft. Jurdda lei ahte fylkka fitnodat galggašii eai gátit stuorámuš oasi Finnmárkku ođasmuvvo energiija buvttadanrusttegiiguin. Dan jurdda vuođul lea FeFo addán Finmark Kraft oktovoigatvuođa singuin dahkat soahpamušaid bieggafámu ovddideami birra Finnmárkku. Finmark Kraftas lea vuoigatvuohta plánet, ohat lobi, hukset ja jođihit bieggafápmorusttegiid FeFo eatnamiin. Soahpamuša ulbmilin lea maiddái nannet Finnmárkku ássiid váikkuhanvejolašvuođa áššiin meahcceeatnamiid rievdaduvvo ávkástallanvugiid birra nu mo dat bohtet ovdan finnmárkkulágas, dakko bokte ahte bealit dán šiehtadusa bokte geatnegahttet iežaset aktiivvalaččat geahččalit garvit doaimmaid, mat rihkkot finnmárkkulága ulbmila.

Lassin erenoamáššiehtadussii FeFo:in, áigu fitnodat mas lea ovddasvástáduš bieggafápmorusttegiid Lágesvuonas, ráhkadit sierra láigošiehtadusa juste dán prošeaktii. Danne ii dárbaš ohat bággosirdima opmodagas.

Finmark Kraftas leat dađistaga sággastallamat FeFo:in, ja FeFo diehtá bures proseassaid birra mat leat jođus, sihke eiseváldiid ektui ja gulahallamiin guoskevaš orohagaiguin.

3.5 INFRASTRUKTUVRA (GEIDNU)

3.5.1 Turbiidna osiid fievrriideapmi ja sisaboahtingeidnu

Kártaiskkademiid ja guovllu geahčademiid vuodul, árvvoštallá doaibmabiddji Gilivuona, Donjevuona (Mehamn) dahje Nuorri (Hopseidet) eanemus áigeuovdil báikkiiguin gos turbiidna osiid oažžu gáddái. Buot dát golbma eavttu galget váikkuhusčielggeduvvát, ja leat čilgejuvvon vuolábealde. Vaikko dát eavttut leat árvvoštallojuvvon eanemus áigeuovdilin dál, de áigu doaibmabiddji joatkit árvvoštallat turbiidna osiid gáddái buktima, ja eará eavttut sáhttet šaddat áigeuovdilat.

Molssaevttot A:

Turbiidna oasis bohtet Gilivutnii mearramađiin, gos viidasit fievrriiduvvojit geainnuid Fg894 ja Fg888 mielde Smielvdalena rádjái. Sáhtta leat dárbu divodit muhtun geainnuid mat juo leat, ovdamearkka dihtii luoddaerruiin dahje mohkiin. Dáláš el-fápmolinjât mat rasttildit geainnuguoraid fertejit muhtun sajiin buoriduvvot. Dasa lassin sáhtta leat dárbu divodit Gilivuona káija ja gili guovddáža.

Molssaevttot B:

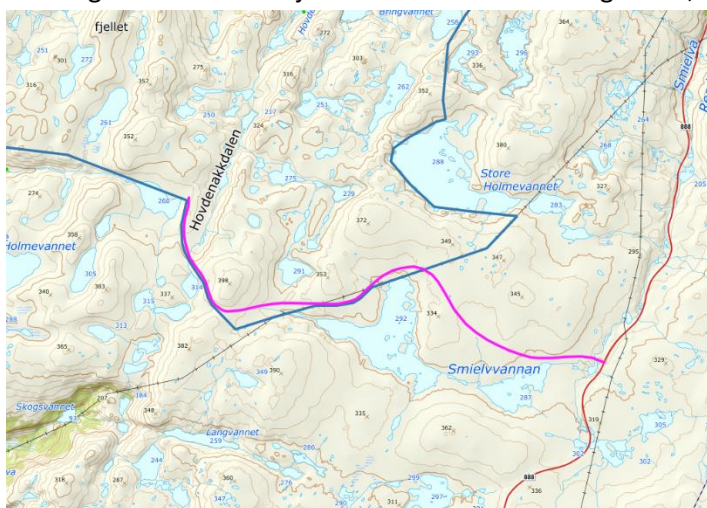
Turbiidna oasis bohtet Donjevutnii mearramađiin, gos fievrreduvvojit viidasit Fg888 mielde Smielvdalenii. Sáhtta leat dárbu divodit muhtun geainnuid mat juo leat, ovdamearkka dihtii luoddaerruid dahje mohkiid. Dáláš el-fápmolinjât mat rasttildit geainnuguoraid fertejit muhtun sajiin buoriduvvot. Dasa lassin sáhtta šaddat dárbu divodit Donjevuona káija ja gili guovddáža.

Molssaevttot C:

Jodáneappot eaktu lea cegget kájaid Nuorrai, gos turbiidna oasis fievrreduvvojit viidasit geainnu Fg888 mielde Smielvdalena guvlui. Dát mielddisbukta oanehit áiggi almmolaš geainnuid guora, seammás go ii dárbaš vuodjit ásaguovlu čađa. Eaktu addá dasa lassin uhcit mohkiid ja uhcit rasttildemiid el-fápmolinjjáin. Muhto eaktu mielddisbukta eanet barggu káijavuogádaga ektui go buohtastahtta eavttuiguin A ja B. Nuorris sáhtta káija leat golbma sierra báikkiin: davábealde dahje lulábealde Vargvika, dahje nuorttabealde Nuorri (g/ Fg8074).

Geidnu mii bohtá Fg888 Smielvdalenis bieggafápmorusttegi

lea seamma buot golbma geainnoevttohusain mat leat namuhuvvon dás bajábealde. Gustovaš regulerenplánas Lágesvuona bieggafápmorusttega várás lea várrejuvvon areála sisaboahtingeidnui, ja dát biddjojuvvo dan vuodđun go galgá leat vuolggasadjin sisaboahtingeidnui plánaguvlui (geahča govva 5), muhto dárkilit čielggademiid ja prošekterema oktavuodas sáhtta šaddat dárbu muddet sisaboahtingeidnu. Evttohuvvon sisaboahtingeidnu Fg888:as addá vejolašvuoda hukset proševtta sihke ovttá ja guovtti huksendásis.

Govva 5. Evttohuvvon sisabeassangeidnu bieggafápmorusttegi Fg888:us, merkejuvvon čuvgesruksesiin .

3.5.2 Siskkáldasgeaidnu plánaguovllus

Dál lea váttis dadjat maidege bieggafápmorusttega siskkáldasgeainno ollislaš guhkkodaga birra, go dat sorjá bieggafápmorusttega loahpalaš hámis. Dattetge árvvoštallojuvvo ahte lea gaskamearálaččat 800 - 1000 mehtera siskkáldasgeainnut juohke turbiinna gaskkas, dát lea ovddeš bieggafápmohuksemaid vuoddu. Daiguin eavttuiguin šaddá siskkáldasgeainnut 50-60 km jos bidjá 60 turbiinna vuoddu.

Doaibmabiddji jáhká ahte sisaboahtingeainnuid ja siskkáldasgeainnuid govdat bohtá leat 5 mehtera govdat, geaidnogalbbaid govdat vel lassin njuolga luottain, ja vejolaš rokkit. Soaitá leat dárbu viiddidit muhtun mohkiid. Bieggafápmoguovllu siskkáldasgeainnut bohtá leat čievraluodda. Ovdal go diehtá eambo gokko geaidnu galgá mannat, de ii čađahuvvo mássáviežžan/lasihán rehkenastin, muhto deaddu galgá leat bistevaš luonddu billisteami unnidit dego heivehit geainnu nu ahte čuovvu luonddu eanadathámi ja mássávieččahat maiddái heive eanadathámiin. Galgá leat bures heivehuvvon eanadathápmái vuoi beassá ovdeštit luonddu.

Govva 6 čájeha osiid Gilivuona bieggapárkka sisabeassangeainnu Davvisiidda suohkanis, ja govvida movt doaibmabiddji oaivilda ahte Lágesvuona bieggamillo- elfápmorusttega geaidnofierpmádat sáhttá šaddat.

Govva 6. Čájeha muhtin osiid sisabeassangeainnus Gilivuotna bieggafápmorusttegi, manñil go leat vuodján Fg894:s. Govva: Fred. Olsen Renewables

3.6 NEAHTTAČANUS

3.6.1 Plánejuvvon buorideamit fievrridanfierpmádagas (Statnett)

Statnett dieđuid mielde ii leat vejolaš ođđa álgagiidda oážžut neahttaoktavuođašiehtadusaid rávdnjefierpmádahkii Finnmárkkus almmá ahte huksejuvvo eanet neahtta. Ođđa bieggafápmu Finnmárkkus lea danne sorjavaš plánejuvvon doaibmabijuin mat addet eanet kapasitehta fievrridanfierpmádahkii.

Statnett lea ohcan konsešuvnna hukset ođđa 420 kV-oktavuođa Skáiddis ja nuorttasgvlui Davvesiidii (NČE, 2023a), láchčin dihtii dilálašvuodaid lassigeavaheapmái ja addin dihtii vejolašvuoda ođđa buvttadeapmái Nuorta-Finnmárkkus. Statnett árvvoštallá ahte 420 kV fápmolinnjá Skáiddi ja Davvesiidda gaska sáhtta leat gárvvis 2030 (*Ráđđehus, 2023*).

Statnett lassidieduin Skáiddi-Davvesiida konsešuvdnaohcamii jagi 2022 rájes (*Statnett, 2022*) bohtá ovdan ahte jos 420 kV-oktavuohta Skáiddi-Davvesiidda guovllus doaimmahuvvo 420 kV badjel, de lea ođđa el-fápmu kapasitehta Davvesiidda ja Sieiddá-duoddarii sullii 450 MW. Lágesvuona bieggafápmorusttet lea, nugo earáge prošeavttat mat plánejuvvojit Čorgašnjárggas, sorjávaš guovddášfierpmádatkapasitehta Skáiddi ja Davvesiidda gaska.

3.6.2 Regionála neahttaoktavuohta– Area Nett AS

Dálá 66 kV-fierpmádat Donjevuona ja Gilivuona guvlui ii leat doarvái dustet daid dárbbuid mat leat prošeaktaplánain. Danne lea dárbu hukset ođđa oktavuođa lulásgvlui Áttánjohkii oazžun dihte fámu eret guovllus. Area Nett AS (ovddeš Lega Nett) lea dovddahan ahte háliidit buoridit ja nannet oktavuođa davás Áttánjoga rájes buoridan dihtii dárbbášlaš fálaldatsihkkarvuoda oastiide Čorgašnjárggas, ja sáddejedje dieđu ođđa 132 kV fápmolinnjá birra gaskal Áttánjohkka-Gilivuotna-Donjevuotna NČE:i miessemánus 2023 (*NČE, 2023b*).

Area Nett lea cealkán ahte sii jurddašit hukset ovttaháje guokte 132 kV-oktavuođa boahhtevaš fápmodárbbuid várás. Dálá áššehasaidda fálaldatsihkkarvuoda lea nu heittot ahte neahttafitnodat háliida buoridit neahta nu árrat go vejolaš. Dan sivas go lea ollu eahpesihkkarvuoda dasa ahte oazžu go ođđa buvttadeapmi konsešuvnna ja čađahuvvojitgo golahanplánat guovllus, de sii oaivvildit ahte 132 kV ceahkkálas huksen lea jierpmálaš čoavddus sihkkarastit ahte proseassa joatkašuvvá vuoi lágidansihkkarvuoda buoriduvvo. Area Nett:as lea ovddasvástádus rávdnjefievrrideaddjiin evttohallas jodihanprošeavttain. Doaibmabiddji čujuha Area Nett (dalle Lega Nett) diedáhussii 132 kV Áttánjohkka-Gilivuotna-Donjevuotna, mii kapihttalas 4.2.2 siskkilda 132 kV-fierpmádaga iešguđet huksenvejolašvuodaid (*NČE, 2023b*). Area Nett hukseneavttut leat maiddá oanehaččat čilgejuvvon vuolábealde:

3.6.2.1 Eanžil rávdnjefievrrideaddji ceahkkálagaid viiddideapmi 132 kV:s

Lágesvuona bieggafápmorusttega, mas lea 450 MW, sáhtta hukset govvti dásis jus vuos hukse eanžil rávdnjefievrrideaddji, mas lea 132 kV, Áttánjogas Lágesvuona bieggafápmorusttega rádjái ja vejolaččat viidáseappot Čorgašnjárgga rádjái. Plánejuvvon trasea lea vuosttažettiin jurddašuvvon buohtalaga dálá 66 kV trasea. Komposihttastivlliiguin (govvejuvvon govva 2 Area Net diedáhugas) bohtá ovttaháje eanžil rávdnjefievrrideaddji kapasitehta ráddjet sullii 250 MW. Jus Gilivuona bieggafápmorusttet doaibmá viidáseappot, de addá huksenceahkki 1 vejolašvuoda čatnat sullii 200 MW Lágesvuona bieggafápmorusttegi. Area Nett lea cealkán ahte sii jurddašit ahte huksenceahkki 1 váldá badjelasas fálaldaga otná 66 kV-oktavuhtii.

Huksenmutter 2 lea plána hukset sullasaš eanžil rávdnjefievrrideaddji 132 kV:s seamma trasea vuolde go otná 66 kV linjá. Komposihttastivlliiguin sáhtta Lágesvuona bieggafápmorusttet viiddiduvvot ja čatnat 250 MW vel.

Guokte eanžil rávdnjefievrrideaddji viiddideapmi ceahkkálagaid mielde addá mearkašahhti buoret lágidansihkkarvuoda ostiide Čorgašnjárggas, go buohtastahtta dálá diliin mainna lea okta 66 kV ja čatnaneavttuin mas oktiibuot huksejuvvo okta duplex stállastivlliin mii bohtá Áttánjogas.

3.6.2.2 Ollislaš huksen duplex stállamásta mas lea 132 kV

Dát eaktu addá vejolašvuoda hukset 450 MW Lágesvuona bieggafápmorusttega ovtta cehkii. Dán oktavuodas lea evttohuvvon duplex stállamásta (govvejuvvon govva 3 Area Nett dieđáhusas) 132 kV:s Áttánjoga rájes Lágesvuona bieggafápmorusttega rádjái. Duplex- stállamásta fievrridankapasitehta vurdojuvvo leat birraiid 500 MW. Makkár rávdnjefievrrideaddji galgá fievrriduvvot viidáseappot davás lea dan duohken makkár kapasitehta dárbbášuvvo Čorgašnjárggas. Evttohuvvon čovddus attášii doarvái kapasitehta dasa ahte Lágesvuona bieggafápmorusttet sáhtášii čatnat 450 MW.

Ollislaš huksen buoridivččii Čorgašnjárgga oastiid lágidansihkarvuoda, dálá dili ektui, muhto bohtá ain boatkat davás go 132 kV- rávdnjefievrrideaddjis lea meattáhus.

3.6.2.3 Trasea čilgehus – regionála sturrodagas

Plánejuvvon trasea čájuhuvvo mielddus 1 Area Nett dieđáhusas (NČE, 2023c). Rávdnjefievrrideaddji parallealla fievrriduvvo Ádámjohkii dálá 66 kV-bálgá mielde. Guovtti earkil rávdnjefievrrideaddji parallealla lea plána geavahit fas otná 66 kV-bálgá nuppi guvlui. Muhtun guovlluin ferte eanadaga vuhtiiváldima geažil spiehkastit bálddallas fievrrideamis. Seamma allodagas go Reinoksvannan mohkkasa rávdnjefievrrideaddji davvidoarjja guvlui otná 66 kV rávdnjefievrrideaddjis Lágesvuona bieggafápmorusttega guvlui (govva 7). Oktiibuot lea plánejuvvon trasea Áhtttánjárggas Lágesvutnii sullii 57 km. Doaibmabidjoeaiggát čujuha Area Nett dieđáhussii ođđa 132 kV birra Áttánjohkka-Gilivuotna-Donjevuotna (sáddejuvvon NČE:i 03.05.2023) neahtatrasea čielggadangáibádusa ektui (NČE, 2023b).

Govva 7. Čájeha osiid 132 kV Áttánjoga - Lágesvuona bieggafápmorusttega - Gilivuotna trasea evttohusas, mas ođđa evttohuvvon trasea lea earálágan go dálá trasea.

3.6.3 Báikkálaš neahttaoktavuohta - Area Nett / FK/FOR

Vai unniduvvojit massimat bieggafápmorusttega siskkáldas kábelnehtas, de berrejit stašuvnnat biddjojuvvo plánaguovllu elektrihkalaš guovddášii. Turbiinnaid sajušteami álgodutkamiid vuodul lea eanemus heivvolažžan atnit golbma transformáhtorstašuvnna, geahča govva 8.

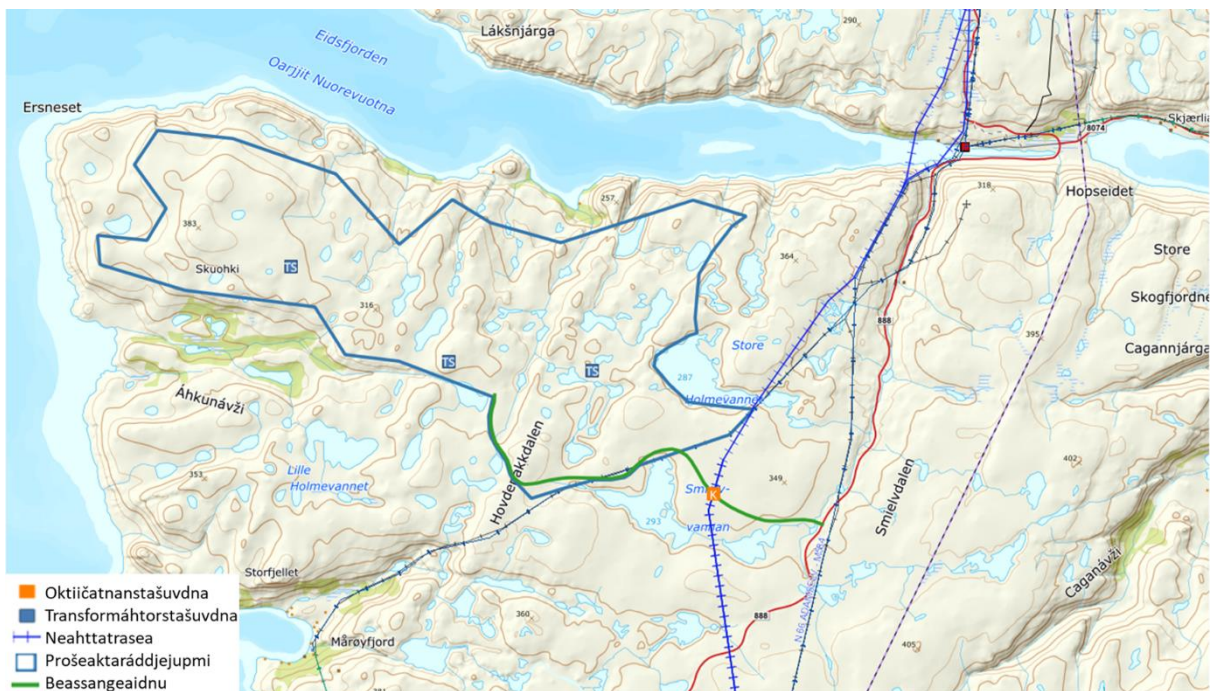
3.6.3.1 132 kV čatnan ceahkkálas huksemiin

Čatnan dihtii huksenceahki 1 bajábeale 132 kV-fierpmádačkii lea evttohuuvon hukset čatnanstašuvnna mas fápmolinnjá rasttilda geainnu mii manná el-fápmorusttegii (čuokkis K govva 8:is). Klimáhtalaš dilálašvuodaid geažil lea evttohuuvon ráhkadit viesu čatnanrusttegii. Dán mállet čatnanrusttet gáibida 15x15 mehtera viidosaš areála. Area Nett doarju čovdosa rusttegii hukset viesu.

Čatnanrusttet berre hábmejuvot liigefalttain vai sáhtá váldit vuostá huksenceahki 2. Čatnanstašuvnna plánejuvvo 132 kV-oktavuohta evttohuuvon transformáhtorstašuvdna(iid) báikái, čujuhuuvon TS:an Govva 8:is. Galgá árvoštallojuvot oktavuohta biddjojuvot beassangeainnu rokki guoras, dahje ceggejuvot áibmorávdnjefievrrdeaddjiid. Huksenmutter 2 čadnojuvvo nubbi 132 kV-oktavuohta Áttánjoga rájes rabas guovlun oktiičatnanrusttegis. 132 kV-oktavuohta gaskal čatnanstašuvnna ja transformáhtorstašuvnnaid biddjojuvvo čáhcegurra revrii sisabeassangeainnu bálddas, dahje ceggejuvot áibmorávdnjefievrrdeaddjiid (geahča govva 8).

3.6.3.2 132 kV čatnan oktalaš huksemiin

Ollislaš huksema oktavuođas lea evttohuuvon sullasaš čovddus bieggafápmorusttega oktiiordnemis bieggafápmorusttega sisabeassangeainnuin (geahča čuoggá K govva 8:is). Go lea jurddašuvvon dušše okta oktavuohta Áttánjoga rájes, de lea oktavuođalanjas bealli guovllus ja dat šaddá unnit go buohtastahtá cekkiidrasttideaddji huksemiin. Dán mállet bohkanrusttet gáibida 10x15 mehtera viidosaš areála. Gaskabálggis man vuolggasadji lea gohčoduvvon ceahkkálas huksemii, lea juogo eanakábel gitta geaidnoráigge, dahje cegget áibmorávdnjefievrrdeaddjiid.

Govva 8. Evttohuuvon stašuvdnačovddus Lágesvuona bieggafápmorusttegii, gaskaboddosaš transformáhtorstašuvnnaid sajusteapmi.

3.6.4 Neahttačovddus siskkáldas bieggafápmorusttegis

3.6.4.1 Siskkáldas jođasneahtta

Siskkáldas jođasneahtta gaskal bieggaturbiinnaid ja transformáhtorstašuvnna lea jurddašuvvon 33 kV gealddadássi. Jođasneahta hápmi sorjá loahpalaš turbiinna sajádagas ja siskkáldas geainnuin plánaguovllus, go jođas bohtá leat geaidnuguora rokkis.

3.6.4.2 Stašuvdnačoavddus

Plánaguovllus leat oktiibuot jurddašuvvon golbma transformáhtorstašuvvnat. Daid stašuvnnaid sajusteapmi mearriduvvo bieggaturbiinnaid ja siskkáldas geainnuid loahpalaš sajustemiin, muhto gaskaboddasaš sajádat lea čájehuvvon govva 8:is. Juohke transformáhtorstašuvdna bohtá obbalaččat fátmastit:

- 3 transformáhtorstašuvvna main ollislaš buvttadeapmi lea 450 MW rádjai.
- Transformašuvdna 33 kV:as 132 kV:ii.
- 132 kV čatnanstašuvdna mas unnimusat 2 el-botkkonat.
- 33 kV botkkonrusttegat.
- Kontrolla- ja jođasrusttet.
- Stašuvdna váráiduhttin.
- Vejolaččat dárbbášlaš buhtistanrusttega.

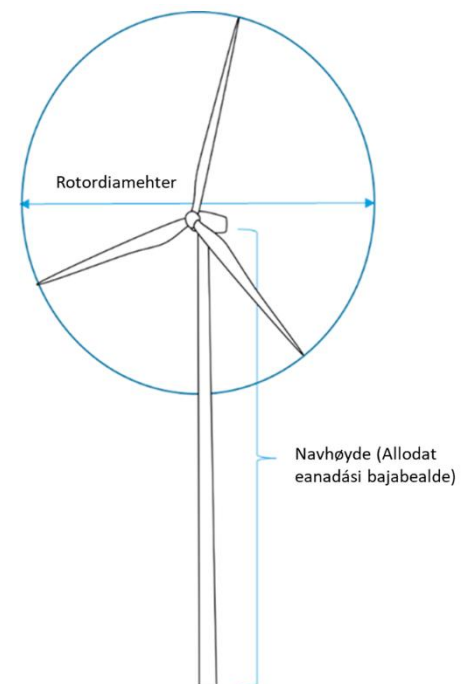
Dábálaš transformáhtorstašuvdna mas heivehuvvon biergasat, nugo čilgejuvvon bajábealde, bohtá gáibidit sullii 50x30m areála. Heivehuvvon transformáhtorčoavddus árvoštallojuvvo bohtte lávkkis.

3.7 TURBIIDNA, TURBIIDNASTURRODAT JA MEROŠTALLAN PRODUKŠUVDNA

Lágesvuona bieggafápmorusttega konsešuvdnaohcamis 2005:s lei plánejuvvon ollislaš sajáiduhthtojuvvon kapasitehta 100 MW, mas juohke turbiinnas lei beaktu gaskal 2,5 MW ja 5 MW. Dan rájes lea turbinteknologiija ovdánan ollu, ja doaibmabidjooamasteaddji oaidná dál ahte turbinsturrodat lea badjelaš 7 MW juohke turbiinna nammi.

Teknologiijaovdáneapmi lea dagahan ahte turbiinnat leat stuoribut ja beaktilat, ja FK/FOR árvoštallá eanemus realisttalažžan ahte dán prošeavtta turbiinnat oktiibuot ožžot sullii 200-210 mehtera. Sivvan dasa lea go leat nu gievra biekkat, mii dagaha ahte lea ovdamunni unnit rohtordiameteriin (rotordiameter). Danne lea realisttalaš ahte Lágesvuona bieggafápmorusttega turbiinnas lea rohtordiameter sullii 150-170 mehtera, ja toardna guhkkodat (navhøyde) lea birrasiid 120 mehtera. Govva 9:is leat eambo čilgehusat dáid doahpágiidda.

Prošeaktaplánema joatkkabarggus deattuhuvvo hui ollu turbiidna sorta galgá válljet. Turbiinnaid sajádat loahpalaš mearrádus váikkuha maiddá turbiinna sorta. Doaibmabiddji rehkenastá ahte turbiinnaid gaska lea sullii 450-850 mehtera, sorjavaš topografijas ja bieggadilli. Gulahallan earret eará gielddain ja boazodoaluin lea dehálaš turbiinnasajádaga mearrideamis, lassin bieggaresurssaid ja váikkuhusčielggadusa bohtosii. Namuhuvvon bealit bajábealde dahket ahte lea deatalaš ahte doaibmabidjoeaiggádis leat muhtun muddui heivehanmunni turbiinnaválljemii ja sajušteapmái.

Govva 9. Čájeha bieggaturbiinna sierra doahpágiid. Rotordiameter = rohtordiameter, navhøyde = toardna guhkkodat

Konsešuvdnaohcamis biddjojuvvo rádji man alla turbiinnat sáhttet leat, ja doaibmajodiheddji go hukse, galgá bissut dán allodatráji siskkobealde.

FK/FOR lea árrat árvvoštallan gokko turbiinnat sáhttet leat almmolaččat gávdnamis kárttadieđuid vuodul, ja dát čájeha ahte lea vejolašvuohta ásahit 60-65 turbiinna evttohuvvon 28 km² plánaguovllus.

Lea lunddolaš jáhkkit ahte bieggaturbiidna buvttada elektrisitehta sullii 90% áiggis, go lea vejolaš buvttadit elektrisitehta nu guhká go bieggá lea gaskkal sullii 3 m/s ja sullii 32 m/s. Finnmarkkus leat muhtun Eurohpá, ja vaikko vel máilmmi buoremus bieggaresurssat. GIS:a gaskaboddasaš guorahallamat čájehit ahte guovllu gaskamearálaš biekká leaktu lea gaskal 8 ja 9,5 mehtera sekunddas go lea 120 mehtera alu. FK/FOR lea ožžon modellerejuvvon bieggaresursakárta Kjeller Vindteknikkas, mas lea buoret vuoddu buvttadanmeroštallamiidda dán dieđáhusas.

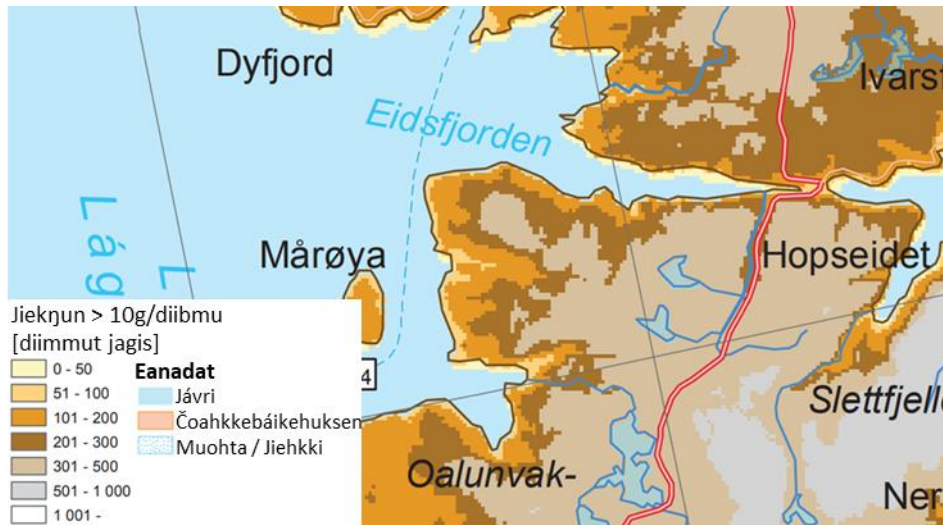
Doaibmabiddji mielas lea bieggaresursa guovllus hui buorre. ležas meroštallamiid vuodul, maid doaibmabidjoeaiggát atná áigejuovdilin, ja Kjeller Vindteknikk modelleren bieggaresursakárta vuodul, oaivvilda doaibmabiddji ahte Lágesvuona bieggafápmorusttet sáhtá buvttadit sullii 1600 GWh jahkásaččat. Dát vástida 100 000 ruovttudoalu jahkásaš geavaheami 16 000 kWh/ ruovttudoalus. Jus buohtastahtá Davvesiidda gieldda dálá čáhce- ja bieggafápmorusttegiiguin, de buvttadit dat sullii 350 GWh jahkásaččat.

Doaibmabiddji lea maiddái geahčadan váldobieggaguovlu, ja dieđut modellerenbarggus čájehit čielga váldobieggaguovllu mii lea lullin/lulli-oarjjabealde. Čielga váldobieggaguovlu addá buori vuolggasaji gávdnat ideála sajusteami turbiinnaide, mii fas geahpida vahágiid ja buorida guovllu areálageavaheami. Váldobieggaguovlu heive bures maiddái plánaguovllu viidodahkii, mii vuosttažettiin lea viiddis oarjjás nuortta guvlui, danne go lea sávahahtti bidjat turbiinnaid váldobieggaguovllu rastá, fátmastit eanemus biekká ja unnidit vahágiid.

Galgá árvvoštallojuvot dárbu čađahit sierra bieggamihtidemiid mihtidanmástittain dahje lidariin ovdal huksema.

Lágesvuona bieggafápmorusten lea guovllus mii NČE jiekŋakárta mielde lea meroštallon gaskal 200 ja 500 diimmu jahkái go jiekŋu eanet go 10 g/diimmu (geahča govva 10). Turbiinnaosiin sáhtá vassis temperatuvrraiguin, biekkaguin ja njuoskkádagaiguin jiekŋudit, ja dat sáhtá miellidiskuktit ahte njuoskkas áibmu/suoivva dahje muohta darvána turbiinnaosiide. Jiekŋun sáhtá dagahit ahte buvttadeapmi njiedjá ja rusttegiid gollan lassána, muhto dat sáhtá maid čuočat eatnamii ja guovlluide turbiinna birra jus jiekŋa luoitá. Danne sáhtá leat áigejuovdil geahčadit dakkár teknologijja installerema mii sáhtá gieđahallat jiekŋuma, suddadanteknologijja bokte dahje anti-suddadanteknologijja bokte. Historjjálaččat lea dat dáhpáhuvvan dan bokte ahte bláđiin lea leamaš lieggaáibmu dahje ahte bláđiid olggumus as leat geavahuvvon lieggaárpu mat geavahit elrávnnji jienja suddadit. Vaikko NČE jiekŋakárta čájeha ahte lea vejolaš jiekŋut gitta 500 diimmu jagis, de sáhttet báikkálaš ja guovllu dálkkádagat dahkat ahte duohtavuodas dat lea unnit váttisvuodát dáinna. Finnmark Kraft vásáhusat Hamnefjellet bieggafápmorusttegis ja Havøygavlen bieggafápmorusttegis eai duođas buvttadusa jávkama dahje eará váttisvuodaid turbiinnašeahkaid jienja geažil, vaikko rusttegiidda ii leat vel sajáiduhhton suddadan- dahje vuostálastinteknologijja. Dát guokte prošeavtta

leat mearragátti láhkka, ja leat sullii seamma allodagas go Lágesvuona bieggafápmorusten. Danne vurdojuvvo ahte jiekŋun ii šatta hástalussan dán prošehtii.

Govva 10. Jiekŋun > 10 g/diimmut Lágesvuona birra (Kjeller Vindteknikk, 2009).

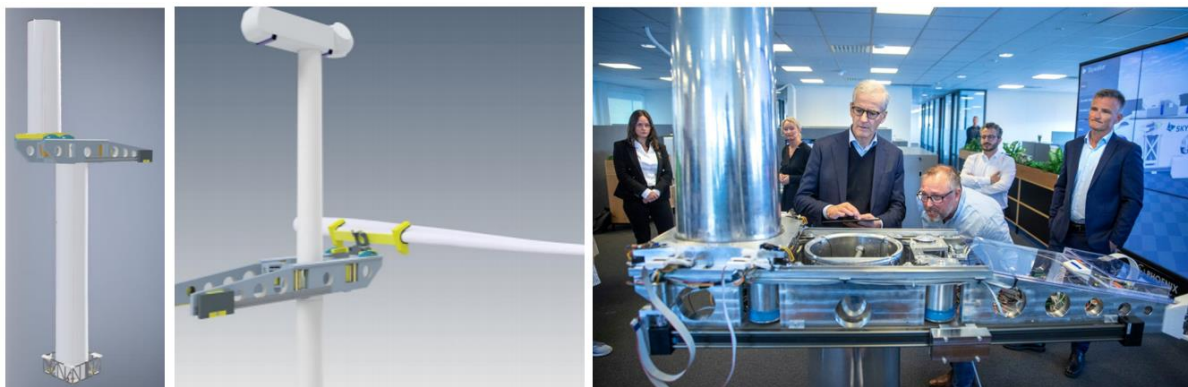
Vuođđu molsašuddá guovllu eanačoahkku mielde. Dábálaš vuođđogeđggit mat geavahuvvojit Norggas leat gravitašuvnavuođđogeđggit dahje fakkastit njuolga vuođđogeđggiide. Lágesvuona bieggafápmorusttega oktavuodas oaivvilda doaimbidjoeaiggát ahte galgá fakkastit njuolga vári vuđđui go plánaguovllus vuosttažettiin leat várit. Kombinašuvdna fakkastit njuolga vári vuđđui ja gravitašuvnavuođđogeđgái sáhtá maid leat áigejuovdil, jus eanačoahku ii divtte fakkastit njuolga vári vuđđui buot turbinapposišuvnnain. Fakkastit njuolga várrevuđđui gáibida unnit njuolga guoskkahuvvon areála, dasa lassin lea unnit nuoskkideapmi go buohtastahtá gravitašuvdna vuođđu vugiin danne go ii geavat nu ollu betongga.

3.8 TURBIINNA INSTALLAŠUVDNA

Bieggaturbiinnaid installašuvdna dáhpáhuvvá dábálaččat sierra kránain mii biddjo turbiinna sajadaga báldii. Dákkár krána huksemii dárbbášuvvojit stuorra areálat, ja lea leamaš stuorra oassi bieggafápmorusttega njuolggo areálasabahkkemis.

Fred. Olsen Renewables lea 2019 rájes leamaš mielde teknologijaproševttas mas leat bargan dakkár goargnjunkránteknologijain mas krána lea turbintoardna alde iige leat sierra ovttadat. Teknologija lea ožžon nama "SkyWalker" (Govva 11). SkyWalker geahpeda luonddulihkahallamiid turbiinna birra olles 40-50%, ja CO₂ suodđan go installerejuvvo, sáhtá geahpeduvvot 50-80%. Teknologija lea maid eanet gierdavaš dálkki ja biekká ektui go árbevirolaš kránat, ja lea danin stuorát áigeintervála sajjáduhttit dálkkádagaid geažil.

Jus prošeakta SkyWalker lihkostuvvá, de sáhtá šaddat áigejuovdil geavahit dakkár gizzunteknologija installerejit turbiinnaid Lágesvuona bieggafápmorusttegi. Dál ferde dattetge bieggafápmoprošeakta čielggaduvvot dábálaš kránain ja daidda gullevaš areálageavaheami vuođu.

Govva 11. Govva gurutbealde čájeha mo sajáiduhttit toardnasešuvnna ja turbinbláđi SkyWalker-teknologijja bokte. Govas olgešbealde čájehuvvo unna veršuvdna teknologijjas, maid Jonas Gahr Støre iská findeamis Nekkar Kristiansandas, giđđat 2022.

3.9 DOAIBMAOASSI

Doaimma

Sihke Finnmark Kraft (FK) ja Fred. Olsen Renewables (FOR) lea seamma doaimbafilosofijja, ja sii leat bieggafápmorusttegiid operatevrrat. Goappašagat fitnodagat deattuhit ovddidit gelbbolašvuoda báikkálaččat, ja dain leat iežaset báikkálaš bargit bieggafápmorusttegiin. Ovttasbargu gaskal FK ja FOR:a ulbmil lea ovdánahttit prošeavttaid loahpalaš konsešuvdnii ja dasto hukset, doaimmahit ja eaiggáduššat prošeavttaid.

Finnmark Kraft lea leamaš Havøygavlen bieggafápmorusttega fievrrideaddji 2011 rájes. Leat sierra bieggafápmoteknikkárat geat jođihit ja bálvalit iežaset bieggaturbiinnaid, muhto leat maid láigohuvvon eará bieggafápmorusttegiidda Norggas. Goappašiid bieggapárkkain maid FK eaiggáda lea bálvalusšiehtadus turbinealáhusfitnodagain, gosa sii láigohit FK bálvalusbargiid. Buot eará doaimmat leat FK ovddasvástádus, ja doaimmat stivrejuvvojit jođiheaddjidaguin, muhto doaimmat čovdojuvvojit áinnas kominašuvnnas iežaset ja láigohuvvon resurssaiguin. Allagealdda rusttegiidda láigohuvvojit resurssat FK eaiggátfitnodagain, mii lea báikkálaš fápmofitnodat. FK bearráigeščet beaivválaš buvttadeami, ja čuovvu hui dárkilít bieggaturbiinnaid doaimmaorganisašuvnna vuoi optimaliserejit fápmobuvttadeami.

Fred. Olsen Renewables (FOR) golbma prošeavtta mat leat doaimmas Skandinávias (Lista mii lea Farsunda suohkanis, ja dasto Fäbodliden ja Högaliden Västerbottenis, Davvi-Ruoŧas) leat sierra doaimmaossodagat mas leat báikkálaš teknikkárat, geaid Fred. Olsen Renewables lea virgáibidjan ja oahpahan. Dat lea doaimmamodealla Fred. Olsen Renewables leat vásihan buorren, ja háliidit hukset viidáseappot modealla ođđa prošeavttaide Skandinávias. Lohku bargiin juohke bieggafápmoprošeavttas mearriduvvo turbiinnaid logu, installerejuvvon beavttu ja báikkálaš dilálašvuodaid mielde, nu go gaska lagamus čoahkkebáikkiide jna.. Dasa váikkuhit maid makkár teknikkalaš resurssat leat báikkálaččat, omd. siskkobealde allagealdda. Doaimmamálla lea ásahuvvon dakkár doaimmastrategijja vuodul mii láchá dili dasa ahte bieggafápmorusttet sáhtá doaimmahuvvot nu guhká go dat lea teknikkalaččat dohkálaš, ja FOR:a doaimmamálla bokte ásahit juohke bieggafápmorusttegi joavkku mas lea ollislaš ovddasvástádus buot das mii dáhpáhuvá báikkálaččat, báikkálaš soahpamušaid čuovvoleamis, muohtamihtideamis, luottaid divodeamis jna.. buot allagealdda rusttegiid ja bieggaturbiinnaid plánemii ja čađaheapmái. Báikkálaš bargujoavku dorjojuvvo unna guovddáš doaimmajođiheamis, gain lea ovddasvástádus buot gávppálaš šiehtadusain, konsešuvnnaid čuovvoleamis, stuorát prošeavttaid doarjumis jna..

Lea váttis meroštallat juste man galle bargi bieggafápmorusttegis Lágesvuonas šaddet, muhto Hamnefjell bieggafápmorusttegis leat 15 turbiinna main lea 52 MW beaktu, ja doppe leat 2 bálvalusteknihkkára ja 2 báikkálaš/regionála doaibmajodiheddji. Mii vuordit unnimusat duppalgardde Lágesvuonas bieggafápmorusttegi.

Bieggafápmorusttega oktavuhtii galgá áshuvvot doaibmavisti. Veaháš dan duohken gosa transformáhtorstašuvnnat biddjojuvvojit, sáhtta leat áigequovdil ovttahttit daid báikkiid. Sáhtta maid leat áigequovdil bidjat unnit doaibmavistti Fg888 lahka, ja ahte dat eará doaimmat biddjojuvvojit eará báikái. Dát guorahallojuvvo dárkileappot ohcanmuttus. Doaibmavistti sturrodat sáhtta dábálaččat leat sullii 30x20 mehtera.

Loahpaheapmi

Lea lundolaš jáhkkit ahte konsešuvdnaáigodat boahpteáiggi bistá unnimusat 30 jagi. Ovdalgo konsešuvdnaáigi nohká, de ferte ohcat ođđa konsešuvnna, dahje ohcat heaittihanášši lobi. Norggas eai leat vuos nu ollu rusttegat heaittihuvvon, muhto njuolggadusain leat čielga gáibádušat. Doaibmaáigodagas ferte doaibmalobidoalli várret ruđaid heaittihangoluid gokčamii. Heaittiheami oktavuodas galgá eanadat nu guhkás go vejolaš máhcahuvvot fas lundolaš dillái. NČE gáibida ahte eaiggádat bieggafápmorusttegiiguin eatnamiin várrejit guhtta proseanta investerengoluin heaittihangoluid gokčat. Heaittiheapmi lea konsešuvdnaeaiggáda ovddasvástáduš. NČE gáibida ahte doaibmalobidoalli sádde ekonomalaš dáhkáduševttohusa (ovdal gohčoduvvon dáhkádušaddin) ovdalgo rusttet lea doaibman guoktenuppelogát jagi. Sihkarvuodadoarjja galgá gokčat heaittihangoluid, nu ahte servodat lea sihkarastán ahte gávdnojit ruđat fápmorusttega heaittiheapmái. Maŋŋá konsešuvdnaáigodaga sáhtta leat áigequovdil ohcat ođđa konsešuvdnaáigodaga ođđa turbiinnaiguin, muhto dasa gáibiduvvo ođđa dohkkeheapmi sihke eanaeaiggádiin, geavahanvuogatuodalaččain ja suohkaniin, ja ođđa konsešuvdnaproseassa oktan čielggademiiguin ja gulaskuddamiiguin.

Finnmark Kraft lea ođđasis ásahan Havøygavlen bieggapárkka. Dán prošeavttas njeidojuvvojedje 15 turbiinna 2,5 MW ovddas, ja 9 ođđa turbiinna 4,2-4,3 MW ovddas biddjojuvvojedje. Bieggafápmorusttet addá dál 50% eanet energiija go dat boares bieggafápmorusttet. Vásáhusat čájehit ahte dat mákse sullii 500.000 - 600.000 NOK juohke MW váldit eret boares turbiinnaid. Ollu siskkáldas struktuvra geavahuvvui ođđasit, nu ahte 9 ođđa turbiinna investeremat šadde hálbbit go dábálaččat.

3.10 PROŠEAKTAEKONOMIJA

Ovddeš bieggafápmorusttegiid vásáhusat Norggas čájehit ahte golut turbiinnaid ja eará elektromekánalaš rusttegiid oastima oktavuodas leat sullii 70% ollislaš investerengoluin. Go installerejuvvo 450 MW oktasaš beaktu, ja árvoštallojuvvon investerengollu lei 15 MNOK/MW sajáiduhthtojuvvon, de šattai ollislaš investeren sullii 6,7 miljárdda NOK.

3.11 GIELDDA DIETNASAT - OPMODATVEARRU JA BUVTTADANDIVAT

Opmodatvearru

Opmodatvearru máksin gildii sáhtta šaddat sullii 45-50 miljovna jahkái 450 MW duohtandahkama vuosttaš jagiid, go opmodatvearrómáksomearri lea 7 promilla ja investeremat 6,7 miljárdda NOK (Eaktuduvvon 15 MNOK/MW).

Buvttadandivat

Stuorradiggi lea mearridan sierradivada bieggafámu ovdas, ja 2024:s dát lea 2, 3 øre/kWh (*Skatteetaten, 2024*). Álgovuodđun divaiide 2,3 evres/kWh ja buvttaduvvon 1600 GWh, de mearkaša dat sullii 37 miljovna Norgga kruvnu juohke jagi Davvesiidda suohkanii buvttadandivat.

Oktiibuot mearkaša dát ahte opmodatvearru ja buvttadandivat sáhtá addit Davvesiidda suohkanii sullii 15-20% jahkásaš dietnasa lea sullii 85 miljovna ruvno Lágesvuona bieggafápmorusttegis.

3.12 GASKAVUOHTA ALMMOLAŠ PLÁNAIDE JA LÁHKAMEARRÁDUSAIDE

3.12.1 Gaskavuolta gustovaš plánii plána- ja huksenlága vuodul

Lágesvuona bieggafápmorusttega plánaguovllu oarjjabealli lea juo muddejuvvon bieggafápmoulbmiliidda. Regulerenplána dohkkehuvvui Davvesiidda gielddastivrras 18.10.05 (*Davvesiida suohkan, 2005*), ja ulbmil plánain lea láchit dili hukset bieggafápmorusttegiid oktan daidda gullelaš infrastruktuurain (sisabeassangeainnut, bálvalusrusttegat jna.). Dán plánas muddejuvui gitta 50 bieggaturbiinnaide main lea beaktu oktiibuot gitta 100 MW rádjai. Nuorttit oassi plánaguovllus lea Davvesiidda gieldda gielddaplána areálaoasis definerejuvvon LNFR-guovlun, muhto dán areála várás lea álggahuvvon guovlluregulerenproseassa. Davvesiidda gieldda lea mearrádusain gielddastivrras 12.12.23 dohkkehan ahte nuorta oassi guovlomuddemat ráhkaduvvo priváhta evttoheaddjis, ja njukčamánu 2024 sáddejuvui plánaprográmma evttohus gulaskuddamii.

3.12.2 Gaskavuolta láchkamearrádusaide

Plána- ja huksenláhka

Plána- ja huksenlága 2008:is 14. kapihttalas lea sáhka daid doaibmabijuid váikkuhusčielggademiin, mat eará lágaid vuodul (nugo energijaláhka dán oktavuodas) sáhttet mearkašahti ollu váikkuhit birrasii ja servodahkii. Dás bohtá ovdan ahte galgá ráhkaduvvot dieđáhus mas evttohuvo čielggadanprográmma (*Lovdata, 2008*). 01.07.2023 rájes leat plána- ja huksenlágas ja energijalágas dahkkojuvvon rievdadusat mat dahket ahte areálat bieggafápmu eatnamiin fertejit čielggaduvvot plána- ja huksenlága vuodul, váldonjuolggadussan guovloregulereiid oktavuodas, ovdalگو sáhtá addojuvvo konsešuvdna energijalága vuodul. Geahča maiddá teakstaoasi bajábealde, gielddaplána birra, ja teakstaoasi vuolábealde energijalága birra.

Energijaláhka

Láhka energijabuvttadeami, nuppástuhttima, fievrredeami, vuovdima, juohkima ja geavaheami jna. birra bođii fápmui 1991:s. Bieggafápmorusttegat leat dán lága mielde konsešuvdnageatnegahttojuvvon § 3-1 vuodul "Rusttegat mat buvttadit, nuppástuhttet, fievrredit ja juogadit elektrihkalaš energija, eai sáhte huksejuvvo, eaiggáduššojuvvot dahje doaimmahuvvot konsešuvna haga" (*Lovdata, 1991*). NČE lea konsešuvdnaeiseváldi ja galgá oktiiheivehit iežas meannudeami gieldda meannudemiin plána- ja huksenlága vuodul, vrd. árvoštallan bajábealde.

Finnmárkkuláhka

Finnmárkkulága ulbmil lea "láchit diliid nu ahte Finnmarkku eatnamat ja luondduriggodagat hálldašuvvojit dássedis ja ekologalaččat guoddevaš vuogi mielde buorin Finnmarkku ássiide ja earenoamážit sámi kultuvrii, boazodollui, meahcásteapmái, ealáhusdoaimmaheapmái ja servodateallimii" (*Lovdata, 2005*). Sámedikkis lea § 4 lága vuodul mearridan njuolggadusaid dasa mo Finnmarkku meahci rievdamiid váikkuhusat galget árvoštallojuvvo dáid beliid ektui. Danne ferte doaibmabiddji čadahit váikkuhusčielggadeami Lágesvuona bieggafápmorusttega ektui dakkár vugiin ahte lága ja njuolggadusaid ulbmilat fuolahuvvojit.

Boazodoaluláhka

Láhka galgá leat mielde sihkkarastime boazodoalloareálaid sámi boazodoalloguovllus boazodoalu deataleamos resursavuodđun. Doaibmabidjoeaiggát háliida doallat oktavuoda boazodoaluin masa doaibmat guoská nu árrat go vejolaš. Dán dahkat vai juohkit dieđuid min plánaid birra, muhto maddái oažžut ipmárdusa das mo boazodoallu geavaha guoskevaš guovllu. Dán vuodul sáhtta doaibmabiddji rievdadit plánaidis vai gávdná čovdosiid maid goappašat bealit sáhttet dohkkehit.

Oppalaš vuodu alde lea doaibmabiddjái hui deatlaš fuolahit ja árvvus atnit sámi vuoigatvuodaid.

Kulturmuitaláhka

Kulturmuitalága ulbmilin lea suodjalit kulturmuittuid ja kulturbirrasa. 9 § lága sistsidoallá geatnegasvuoda čađahit iskkademiid go stuorát doaibmabijut plánejuvvojit, ja dakkár iskkadeamit čađahuvvojit danne go doaibmaplána sáddejuvvo Finnmárkku fylkkagildii ja Sámediggái, vrd. § 9 lága nuppi lađđasa mielde. Jus iskkadeamit galget fuomášit automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon kulturmuittuid, de dahkkojuvvojit dárbbášlaš rievdadusat plánain, dahje ohccojuvvo dispensašuvdna jus dakkár rievdadeapmi ii leat vejolaš.

Luonddušládjjivuodáláhka

Doaibmabidju ii guoska ovttaga dálá suodjalanguovlluide dahje guovlluide mat leat evttohuvvon suodjaluvvot luonddušládjjivuodálága vuodul. Luonddušládjjivuodálága oppalaš prinsihpat §§ 8-12 galget čuovvoluvvot prošavtta ráhkadeamis, muhto earret dan ii leat lágas stuorra mearkkašupmi doaibmabidjui.

Hápman- ja mearračáhceláhka

Hápman- ja mearračáhceláhka gáibida ahte almmolaš eiseválddit addet lobi doaimmaide mat sáhttet váikkuhit sihkkarvuhtii, johtolahkii dahje suodjalus- ja gearggusvuodaberoštusaide mearračáziin. Gieldda mearraguovlluid doaibmabijuid oktavuodas lea dábálaččat gieldda ovddasvástideaddji eiseváldi.

Nugo ovdalis namuhuvvon dieđáhusas, de ii leat otnáš nammii čielgan gosa ja movt turbinhuksehusat galget biddjojuvvo gáddái. Jus čájehuvvo ahte lea dárbu čađahit ohcangeatnegas doaimmaid válljejuvvon báikkis, de boahká doaibmabiddji ohcat dárbbášlaš lobi.

Nuoskkidanláhka

Doaibmabidju ii mielddisbuvtte álggaheaddji árvoštallama mielde nuoskkideami mii nuoskkidanlága mielde dagaha ohcangeatnegasvuoda, ii rieja, čuovgga ii ge luoitimiid ektui. Nuoskkidanlágas lea danin unnán mearkkašupmi, lassin dábálaš nuoskkidanrievttálaš prinsihpaide ja njuolggadusaide mat čuvvot lága.

Čáhceresursaláhka

Láhka lea čázadagaid ja eanačáziid geavaheami ja hálldašeami birra. Doaimmat čázadagain mat sáhttet vahágahttit dahje gáržžidit almmolaš beroštumiid gáibidit konsešuvnna čáhceresursalága vuodul. NČE lea eiseváldi. Lágas lea maddái mearráduš čázadagaid ravdašattuid suodjaleami birra, mas Stáhta hálldašeaddji lea eiseváldi.

Lágesvuona bieggafápmorusttet mielddisbukta ahte mánga smávva čázadaga mannet rastá luottaid, ee. Smielva, Hovdenakkelva ja unnit jogat. Doaibmabiddji čujuha dasa ahte dat luoddaearut maŋŋá ásaheami galget leat mihttodallan ja hábmejuvvon nu ahte dat gierdet dulvvi ii ge šatta hehttehussan čázi diehttalas golgami, guliid vánddardeapmi ii ge mielddisbuvtte makkárga váikkuhusaid almmolaš dahje priváhta beroštumiide vuolleis čázadagas. Lágidanáigodagas, go

rasttildeamit čázádaga rastá ásahuvvojit, sáhttet šaddat oanehis áigodagat go čázádagas fievrreduvvojit eanet partihkkalat. Dát áddejuvvo leat nuoskkidanlága spiehkastagaid siskkobealde § 8 vuosttaš lađđasa nr. 3 "gaskaboddasaš rusttettoaimma", iige dilli mii guoská čáhceresursaláhkii. Guovllus eai leat miesttat ja muorat čázádagas. Ravdavegetašuvdna murren ii leat danne fáddán. Čázádagaid rastá geahččalit almmatge doalahit unnimus gaskka čázádagaide. Dakkár detálljat bohtet ovdan detálljaplánas energiijalága vuodul maid NČE galgá dohkkehit.

Čáhceláhkaásahus

Čáhceláhkaásahus implementere EU čáhcedirektiivva norgalaš riektái, vrd. EØS-soahpamuša. Čáhceláhkaásahus galgá sihkkarastit ollislaš čáhcehálddašeami dakko bokte ahte ráhkadit surggiidgaskasaš, guvllolaš čáhcehálddašanplánaid ja doaibmaprogrammaid dainna ulbmilin ahte oažžut buori ekologalaš ja kemijalaš dili buot čázádagain. Láhkaásahusas lea maiddái § 12 lassá mearrádus, mii ferte leat vuhtii váldon ovdal go suorgeiseváldi sáhtá addit lobi (omd. NČE energiijaššiiin). Mearrádus bidjá eavttuid dasa goas doaibmabidju sáhtá čađahuvvot jus dat mielddisbukta ahte mearriduvvon birasmihttu ii olahuvvo čázádaga várás.

Doaibmabiddji čujuha dasa ahte Lágesvuona bieggafápmorusttet lea oassin Lágesvuona ja Davvenjárgga čáhceguovllus. Plánaguovllu čázádagat leat ee. Čáhceneahta hui buorre ja buorre ekologalaš dilli, ja eahpedárikilis kemijalaš dilli (ddg. guorahallamat váilot). Birasulbmilin lea doalahit dálá ekologalaš dili, ja oažžut buori kemijalaš dili. Doaibmabidju boahtá, vrd. Čáhceresursalága čilgehus ii mielddisbuvtte dakkár lihkahallamiid čázádagain mat sáhttet rievdadit ekologalaš dahje kemijalaš dili bistevaččat. Doaibmabidjoeaiggát oaivvilda ahte doaibmabidju ii sáhte dagahit bistevas bilidemiid ja nu čuovvut čáhceláhkaásahusa § 12. Dát galgá válddahallovuvvot lagabui konsešuvdnaohcamis mielddusin.

3.13 VEJOLAŠVUOHTA GUHKITÁIGGI FÁPMOSOAHPAMUŠAIDE FINNMÁRKKU INDUSTRIIJAIN

Lágesvuona bieggafápmorusttet lasihivččii fápmoláguideami mealgat Finnmárkku. Dát attášii vejolašvuodaid eanet fámu fitnodagaide mat juo gávdnojit dahje ođđa industriijafitnodagaide. Finmark Kraft ja Fred. Olsen Renewables leat gearggus ráhkadit guhkesáiggi fápmosoahpamušaid industriija oassálastiiguin vai lea vejolaš lasihit industriijadoaimmaid gielddas/regiovnas, ja báikkálaš bargosajiid.

4 MEROŠTALLAN BIRAS- JA SEARVEGODDEVÁIKKUHANGASKAOAMIT LÁGESVUONA BIEGGAFÁMU HUKSEMIS

Čuovvovaččat geahčaduvvojit temáhtalaččat buot relevánta váikkusčielggadanfáttát, oktan máhttovuođuin, metoda rievdadusat 2005 dálá váikkusčielggadeamis go lea relevánta, eahpesihkarvuodát ja árvvoštallojuvvon váikkusat otná beaivái. Fáddá lea NČE čielggadangáibádusevttohusa mielde bieggafámu eatnamis, vrd. reive ED:ii beaiváduvvon miessemánu 16. beaivvi 2022, ja dasa lassin boazodoallu ja muhtun eará fáttát KU-láhkaásahas mat árvvoštallojuvojit relevántan doaibmabiju ektui. Geahčadeapmi álggahuvvo golmmain fáttáin main vurdojuvojit stuorámus váikkusat: eanadat, boazodoallu ja kulturmuittut, dasto čuvvojuvvo NČE vuorru eará fáttáin. Vurdojuvvon biras- ja servodatváikkusat leat vuodđuduvvon 450 MW ollislaš huksemii.

4.1 EANANDOALLU

2005 váikkusčielggadeapmi vuolggasadji lea ovddeš Norsk Institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS), dál ges Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), eanadagaid nationála referánsavuogádat. Váikkusčielggadeamis gávnnavuvvui ahte doaibmabijus lea gaskageardánis negatiiva váikkus vuotnaguvlui ja stuorra negatiiva váikkus duottarguvlui.

NiN eanadat lea molssaevttolaš čujuhusvuogádat eanadagaide mii almmuhuvvui 2019:s. NČE čállá iežas evttohusas ođđa čielggadangáibádusaide ahte "NiN eanadat galgá geavahuvvot referánsan". Birasdirektoráhta váikkusčielggadusaid bagadus rahpá vejolašvuoda geavahit goappaš vuogádagaid. Ii leat ágga jáhkkit ahte ođđa čielggadeapmi, mas lea seamma vuolggasadji ja mii vuodđuduvvá NiN eanadat systemain, boadášii addit áibbas eará váikkusárvoštallamiid.

Leat guokte beali mat dagahit dárbbu ođasmahttit eanadatčielggadeami. Vuosttaš lea plánaguovllu viiddideapmi ja doaibmabijut. Nubbi lea ahte bieggaturbiinnat dál vurdojuvojit leat dábálaččat badjel 200 mehtera alladat, dan ektui go 125 mehtera 2005:s. Dát leat guokte mearkašahtti riev dama 2005 rájes otnáži, leat vuodđun ođasmahtton eanadatčielggadeapmái. Manjimus jagiid lea fuomášupmi eará osiide eanadatváikkusaid maiddái bohtán, nugo ovdamearkka dihte čuovgamearkumii, dan dihte go turbiinnat mat leat badjel 150 mehtera alladat ožžot čuovgadeappo čuovgamearkuma. Ođđa eanadatčielggadeapmi galgá vuodđuduvvot oaidnokártii mii guoská stuorát guovlluide go ovdal, ja erenoamážit guoskkahit čuovgamearkema váikkusaid sevdnjesáiggis. Vurdojuvvo ahte ođđa čielggadeapmi bohtá árvvoštallat váikkusaid eanadagaide veaháš heajubun go ovdal.

4.2 SÁMI LUONDDU- JA KULTURVUOĐDU, FÁTMMASTA BOAZODOALU

Doaibmaguovlu geavahuvvo boazodollui guokte orohagain: orohat 13 Siskkit Čorgaš ja Lágesduottar/Idjavuonduottar (Ifjordfjellet) ja orohat 9 Olggut Čorgaš/Oarje Deatnu ja Čorgašnjárga/Deanodat. Orohat 9 geavaha guovllu giđđajohtimii Davvinjárggas, ja juo njukčamánu/cuonjománu rájes jus leat muhtaváttisvuodát njárggas. FK/FOR lea geahččalan garvit johtingeainnu go lea bidjan prošeaktaguovllu olggobeallái dan mii lea definerejuvvon johtingeaidnun Eanandoalldirektoráhta/NIBIO kárta vuodul. Orohat 13 geavaha plánaguovllu giđđa-, guottet- ja geasseguohtuneatnamin. Duottarguovlu lea maid dehálaš guovlu gosa bohccot besset eret divriin. Guovlu árvvoštallojuvvi stuorra árvun.

Váikkuhusčielggadusas 2005 leat guokte oasseraportta mat leat boazodoalu birra. Dat guokte čielggadeami adde vuođđun guokte áibbas guovttelágan alternatiiva huksenvejolašvuođa. Okta dain čielggademiin konkluderii, muddejuvvon plánaguovlu árvvoštalai areálaid gaskamearalaš negatiivvalažžan huksehusmutter ja eahpedábalažžan doaibmaáiggis, nuppi čielggadeamis lei medium beaktu negatiivvalaš huksehusmutter ja unnimus negatiivvalaš doaibmaáiggis. Prošeakta mii dál plánejuvvo guoská eanet guohtumiidda, guoská johtolaga eambo (plánaguovlu lea gitta johtingeainnuin) ja go leat eanet ja stuorát turbiinnat, de dat jáhkkimis muosehuhtá stuorát, guoskevaš areálaid.

Máhttovuođđu bieggafámu ja boazodoalu birra lea 2005 rájes šaddan mealgat stuorát, vaikko ain lea eahpesihkarvuohta mii čatnasa erenoamážit bieggafápmorusttega visuála váikkuhussii go guottetbáikkit mat geavahuvvojit. lešguđetlágan GPS-dutkamušat dorjot ipmárdusa dan oainnu maid 2005-čielggadusas bidje vuođđun, orru leamen nu ahte olbmuid aktivitehta doaibmaáigodagas lea stuoramus váikkuhus dasa man stuora beavttu huksen oažžu (ii huksen áiggis). Ođđa boazodoallu guorahallan ferte geahččat huksenplánaid rievdadusaid, vejolaš rievdadusaid orohagaid areálageavaheamis ja relevánta dutkama ođđa árvvoštallamii, erenoamážit doaibmaáigodaga. Danne lea eahpečielggas makkár váikkuhusat dál šaddet, muhto jáhkkimis šaddet eanet negatiivvalaččat go ovdal. Ollislaš noađđi boazodollui dán guovtti guoskevaš orohagas ii lean fáddán 2005:s ja ferte maid čielggaduvvot.

Eará sámi ealáhusdoaimmat guovllus eai leat ovdal namuhuvvon ja fertejit dál vuhtii váldojuvvot ođđa váikkuhusčielggadusas. Eará guovllu čilgehusaid vuođul navdojuvvo ahte dát ii šatta mearkkašahhti riidofáddán.

4.3 KULTURMUIITTUT JA KULTURBIRAS

2005 váikkuhusčielggadus čujuhii ahte guovllus eai leat dovddus, ráfáidahttojuvvon kulturmuittut, muhto maiddái ahte eai leat goassege čađahan iskkademiid guovllus. Lea unnán jáhkehahti gávdnat árvvolaš dahje miellagiddevaš kulturmuittuid dahje eará áššáiguoskevaš gávdnosiid dan guoskevaš guovllus.

Lea registrerejuvvon ráfáidahttojuvvon kulturmuittu viiddiduvvon plánaguovllus, vrd. Askeladden cuoŋománu 2024. Dasa lassin leat mánga kulturmuittu váldogeainnu lahka. Vásihusat Raggovidda bieggafápmorusttegis nuorttabealde Finnmárkku leat ahte dain várreguovlluin, mat leat badjelis váris, vaikko dain ii leat goassege leamaš ássan, doppe sáhttet leat kulturmuittut dološ áiggi goddebivdduin. Doaibmabidjoeaiggát lea potenciálaárvoštallama doallan Sámedikkiin ja Finnmárkku fylkkagiieldain (dalle Romssa ja Finnmárkku fylkkagiieldain) diehtin dihte vejolašvuođaid gávdnat automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon kulturmuittuid plánaguovllus. Diehtu ruovttoluotta lei ahte sihke Sámediggi ja fylkkagielda árvvoštalle ahte lea stuora jáhkehahttivuohta ahte kulturmuittut gávdnojit plánaguovllus Lágesvuonas. Danne álggahuvvojedje § 9-iskkadeamit 2023 čavčča dan juo muddejuvvon guovllus, ja 2024 dát bargu jotkojuvvo. Doaibmabiddji lea maiddái mearridan álggahit kulturmuittuiskkademiid viiddiduvvon areála ektui, ja dát vurdojuvvo leat gárvvis jagis 2025 ovdalgo konsešuvdnaohcan sáddejuvvo. Jus eai leat boahán ođđa gávdnosat, de sáhttit vuordit ahte bieggafápmorusttega rusttetosiid sáhtá heivehit nu ahte ráfáidahttojuvvon kulturmuittut eai guoskkahuvvo. Dalle lea vejolaččat dušše suodjalit/ gáiddusváikkuhus, muhto ii njuolgo guoskkaheapmi. Dassáži go kulturmuittuiskkademiid bohtosat leat gárvásat, de lea diehtovuodđu eahpesihkar. Vurdojuvvo ahte váikkuhusat kulturmuittuide ja kulturbirrasii boahhteáiggis leat smávvát negatiiva.

4.4 SERVODATSIHKARVUOHTA

NČE vuosttaš čuoggá gáibádusevttohusas mii guorahallá váikkuhusaid birra ja servodagas lea ROS-analyisa mii guorahallá doaibmabijuid servodatsihkarvuođa ja gearggusvuođa direktoráhta (DSB) rávagirjji vuodul. Dákkár analyisa ii leat čađahuvvon.

Davvesiidna gieldda lea ráhkadan ollislaš ROS-analyisa áigodahkii 2023-2026. Analyisa ovdanbuktá váraid mat gullojit elrávdnji jávkamii, interneahhta, heaheneahhta ja moattelágáš lihkohisvuođa mat leat relevánta suohkanii. Lágesvuona bieggafápmorusttega ásaheapmi eaktuda ođasmahttojuvvo ja buoriduvvon el-fápmolágideami Áttánjogas, mii váikkuha positiivvalaččat riskii ahte elrávdnji ja neahhtaoktavuođat jávket Davvisiidna ja Gámgaviikka suohkaniin. Lea dárbblaš čađahit ROS-analyisa árvvoštallan dihte riska ja raššivuođa mii čatnasa doibmii.

4.5 ELEKTROVNNALAŠ KOMMUNIKAŠUVDNA, ÁIBMOSUODJALUS, SUODJALUS, DÁLKKI- JA MEARRAGÁDDERÁDÁRAT

2005 váikkuhusčielggadus árvvoštallá ahte doaibmabidju ii galgga leat vuostálaga áibmojohtolagain ii ge Suodjalusain. Lea leamašan veaháš rievdadusat áibmojohtolaga ja elektrovnnalaš gulahallanbálvalusaid infrastruktuurain váikkuhanguovllus 2005 rájes. Alibut turbiinnat ja stuoribut plánaviidodat lasiha vejolašvuođa veahá riidduide. Vuordit ain ahte ii leat nu stuorra dahje vuollegis riidodási. Máhttovuoddu odne lea dattetge eahpesihkar.

4.6 RIEDJA

Váikkuhusčielggadus 2005 rájes muitala ahte lagamus ássanvisti lea nu guhkin eret ahte riedja bieggaturbiinnain ii leat váttisvuhtan.

Riedjarájit, ja erenoamážit gáibáduusat riedja meroštallanvugiide bieggafápmorusttegiin, leat 2005 rájes mángii čavgejuvvon. NČE atná dál vuoddu unnimus ávžžuhuvvon gaska mii lea unnimusat 800 mehtera gaskal bieggaturbiinnaid ja ássanvistiid, vuosttažettiin rieja ektui. Kárta mielde leat guokte bartta davábealde plánaguovllu miehtá Eidsfjorden mat sáhttet guoskkahuvvot (500-700 m luoddarájis), muđui eai leat visttit plánaguovllu lahka. Danne ferte ráhkaduvvot riejakárta ovttá dahje mánga ovdamearkačájáhusa várás otnáš metodagáibádumaid vuodul mat čájehit riedjaráid ja visttiid mat leat lahkosis gos lea riedja. Máhttovuoddu árvvoštallet gaskamearalaččat buorin doaibmabiju váikkuhusaid ektui otná gáibádumaid ektui. Bieggafápmorusttet ii vurdojuvvo mielddisbuktit mearkkašahti váikkuhusaid rieja fáddái.

4.7 SUOIVVANBEALLI

Váikkuhusčielggadus 2005 muitala ahte suoivvanbealli guhkkodagaid geažil ii šatta váttisin.

Čielggadanráji siskobealde leat guokte astoáigevisu, 1500 mehtera, mat leat čállojuvvon NČE bagadussii nr. 2/2014 *Bieggafápmorusttegiid suoivvanbealli*. NČE digaštallá iežas neahtasiidduin ahte suoivvanbealli čielggadanrádji sáhtta šaddat bajiduvvot 2 km rádjái go leat stuorát turbiinnat govddit lasttaiguin. Jus ođđa suoivvabealleárvvut meroštallamiiguin čájehit ahte rádjeárvvut eai dohkkehuvvo, de galgá čovdojuvvo dábalaš automatihkain mii bisseha turbiinnaid mat addet suoivvanbeali go suoivvan deaivá juoga. Doaibmabidju ii mielddisbuvttet dakkár suoivvanbeliid mat leat badjel rádjeárvvuid. Máhttovuoddu lea gaskageardán buorre, muhto gáibiduvvojit ođđa meroštallamat.

4.8 ČÁHCEBIRAS JA ČÁHCCE- JA VUOĐDONUOSKIDEAPMI

Dát ii leat namuhuvvon 2005 váikkuhusčielggadusas. NČE ja Mattilsynet rávvejit dárkilet čielggademiid čáziid hárrái go dássázii lea leamaš dábálaš.

Čáhcebiras lea čoahkkedoaba mii čázi ekologalaš ja kemijjalaš dilis čájeha. 2006 čáhceláhkaásahus, mii heiveha EU čáhcedirektiivva Norgga riektái, bidjá lasáhusa dasa ahte čáhcegávdnosa dilli sáhtta hedjonit ja gáibida erenoamáš vuhtiiváldima suodjaluvvon guovlluin.

Lágesvuona bieggafápmorusttet oktan beassangeainnuin sáhtta guoskat gitta 7 iešguđetlágan čáhcegávdnosiid doaibmaguovllus. Dáid birasmihittuid- ja dilálašvuodaid mielde Norgga čáhcehálddašanreaidu Vann-nett bohtá ovdan tabeallas dás vuolábealde. Ii oktage čáhcejohtolaga leat erenoamážit suddjejuvvon juhkančáhcegáldun.

Čáhcegávnnus	Ekologalaš ulbmil	Kemijjalaš mihttu	Ekologalaš dilli	Kemihkalaš dilli
Smielvvatna	Hui buorre	Buorre	Hui buorre	Ii meroštuvvon
Readdjohka	Buorre	Buorre	Buorre	Ii meroštuvvon
Readjohka-Smielva bekkefelt	Buorre	Buorre	Buorre	Ii meroštuvvon
Stuora Holmejávri(Store Holmevatnet)	Hui buorre	Buorre	Hui buorre	Ii meroštuvvon
Johka Holmejávrris (Elv fra Holmevannet)	Buorre	Buorre	Buorre	Ii meroštuvvon
Eidsfjorden bekkefelt	Buorre	Buorre	Buorre	Ii meroštuvvon
Olnilsavika bekkefelt	Hui buorre	Buorre	Hui buorre	Ii meroštuvvon
Vinterplassen bekkefelt	Hui buorre	Buorre	Hui buorre	Ii meroštuvvon

Gaskaboddasáš árvoštallan muitala ahte doaibmabidju lea njuoskkadatguovllu siskkobealde gos sáhtta oažžut čázi johkagáttis/jogain guovtti astoáigeviesus davábealde ja golmma astoáigeviesus máttabealde plánaguovllu, muhto muđui eai leat čáhcedoaimmahagat, čáhcegáivvo eai ge várre hearbevare čáhcegáldut váikkuhanguovllus, vrd. NGU Granada ja Mattilsynetis kártaálvalusat cuoŋománus 2024. Sáhtta oalle sihkarit navdit ahte doaibmabidju ii bastevaččat fuonit ovttaga čáhcegávdnosa, ja ahte dat eai guoskka suodjaluvvon guovlluide, mat dábálaččat leat biddjon čáhcedoaimmahagaide. Viidáseappot ii leat registrerejuvvon ii ge sivva eahpidit vuodđonuskkideami doaibmabidjoguovllus, vrd. Birasdirektoráhta kártaálvalus vuodđonuskkideami birra cuoŋománus 2024.

Sáhtta vuordit ahte čáhcebirrasii ja eana nuoskkideapmái eai leat báljo váikkuhusat. Máhtovuodđu árvoštallojuvvo medium buorren burrii, muhto juhkančáhci ferte čielggaduvvot lagabui dušše vulos golgadanrávdnji doaibmabidjui.

Ođđa veršuvdna Birasdirektoráhta KU-bagadusas M-1941 čakčamánu 2023 rájes lea sirren čáhcebirrasa ja luonddušláddjivođa jávrriin sierra čielggadanfáddán. Ovddit girjjiin gulai dát eará fáttáide, earenoamážit luonddušláddjivohta ja nuoskkideapmi. NČE lea iežas (ovddeš) málliin 2022 bidjan čáhcebirrasa fáttá "Čáhce- ja eanan nuoskkideapmi" vuollái. Dálá metodihka čuovvun dihte

galgá Lágesvuona bieggafápmorusttega váikkuhusčielggadeapmi čielggadit čáhcebirrasa sierra fáttá vuolde "Čáhcebiras ja luonddušláddjivuohta čázis", ja juhkančáhci (mii earret suodjalanguovlluid ii gula M1941) čáhceláhkaásahusa mielde, válđoáššis čielggaduvvo fáttá vuolde "Čáhce- ja eana nuoskkideapmi".

4.9 LOKÁLA JA REGIONÁLA EALÁHUSAT

2005 váikkuhusčielggadus attii vuodđun oalle optimisttalaš oasi regionála ja nationála gálvovuodjimiidda, omd. guovlluguovdasaš turbintoardna ja našuvnnalaš "nacelle", turbinbláđit ja turbinfierrideapmi. Čielggadeapmi árvvoštalai regionála oasi proševttas lea sullii ¼ ollislašgoluin mii lea veaháš badjel 800 miljovdna ruvno. Doaibmaáigodagas meroštallojuvvui ahte barggahus lea 2-5 jahkebarggu. Maiddái gieldda boadut opmodatvearus gessojuvvojedje ovdan.

Vásáhusat eará bieggafápmorusttegiid huksemis čájehit ahte báikkálaš lágideamit leat vuosttažettiin čadnon bálvalusealáhusaide ja báikkálaš (vuollásaš) fitnodatdoallit geainnuid ja visttiid oktavuodas, dađi mielde mii gávdno báikkis. Dábálaččat šaddet regionála dahje nationála lágideaddjit ollislaš fitnodatdoallin ja detálljaprosjektorejit, huksejit geainnuid, turbinvuoduid, visttiid ja kábeliid/fápmojođđasiid. Lágideamit vižžojuvvojit lagamus lági mielde, ovdamearkka dihte ferte betonga álo sáddejuvvot báikkálaččat/regiovnnaččat. Turbiinnabuvttadeapmi fievrui ja monteremiin bohtá olgoriikkas, ja dábálaččat maiddái válđottransformáhtor.

Máhttovuodđu árvvoštallojuvvo heajubun gitta gaskamuddosažžan dásis, ja ferte ođasmahttojuvvot. Doaibmabidju addá mearkkašahhti lassáneami doaimmain ja barggolašvuodas báikkálaččat ráhkadusáigodagas, ja bissovaš bargosajiid doaibmaáigodagas ja jahkásaš dietnasa gildii opmodatvearu ja buvttadandivada hámis.

FK/FOR háliida lágidit čoahkkima suohkana/regiovnna guoskevaš ealáhusaid ovddasteddjiiguin (eanet kapihttalis 6 - Plána oassálastimii). Sáhtta maid leat áigejuovdil ásahtit bieggafápmoforuma nannen dihte gulahallama ealáhusaiguin.

4.10 EANANDOALLU

Fáddá ii leat namuhuvvon 2005 váikkuhusčielggadusas.

Doaibmabidju ii guoska gilvojuvvon eatnamii, gilvvaeatnamii, buvttadeaddji vuvddiide dahje guohtoneatnamiidda earret boazodollui (*NIBIO, 2023*). Máhttovuodđu árvvoštallojuvvo buorren. Doaibmabijus eai vurdo leat makkárga váikkuhusat eanadollui dahje eanansuodjaleapmái. Danne ii leat áigumuš čielggadit fáttá lagabuidda.

4.11 MINERÁLARESURSSAT

Fáddá ii leat namuhuvvon 2005 váikkuhusčielggadusas.

Doaibmabidju ii guoskkat čázádat- ja bákteriggodagaid dahje dovddus minerálaressasaid, bákteriggevuogatuodaid dahje rogganvejolašvuodaid (vrd. Norges geologiske undersøkelse (NGU) ja Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) neahttakárta čovdosat cuoŋománus 2024). Máhttovuodđu árvvoštallojuvvo gaskageardán bures go NČE evttohusa vuodul ođđa čielggadangáibádusaid ektui galget maiddái árvvoštallojuvvot vejolašvuodát gávdnat dakkár resurssaid maid eat dieđe ovdalis. Dan ferte čielggadit dárkileappot. Vurdojuvvo ahte doaibmabijus dál eai leat makkárga váikkuhusat minerálaressasaid.

4.12 ÁLBMOTDEARVAŠVUOHTA

Dát lea fáddá maid dán rádjai ii leat leamaš dábálaš čielggadit vásedin bieggafápmoáššiin. Fáddá galgá govvet doaibmabijuid noađuheami guoskevaš dearvvašvuoda gieldda álbmogii.

Guhkes gaskkaid vuodul guovlu hárvve geavahuvvo gieldda álbmogis, ja go gielddastivra mángga oktavuodas lea doarjun dili doibmii, de vurdojuvvo ahte doaibma ii váikkuhivččii negatiivvalaččat álbmotdearvvašvuhtii Davsesiidas. Konkrehta máhttovuodu ferte dattetge gohčodit heittot gitta gaskamearálaččat buorre máhttovuodđun dál. Gaska eanaš ássanguovlluide gielddas dagaha ahte lagat álbmotdearvvašvuoda čielggadeapmi ii árvvoštallojuvvo deađalažžan konsešuvdnagáibádusas, ja čielggadanprográmma evttohus ii danne sisttisdoala dákkár bajitdási analysa.

4.13 LUONDDUŠLÁJAT

Dehálaš luonddušlájat eai čujuhuvvon DN-giehtagirji 13 guovllus 2005 váikkuhusčielggadusas. Danne árvvoštallojuvvui ahte doaibmabijus ii boađe leat váikkuhussan divrras luonddušlájaid.

Luonddušlájat hábmema metodavuodđu lea dan rájes sakka rievdan. Naturtyper i Norge (NiN) almmuhuvvui 2009:s ja Norgga rukseslista luonddušlájaid várás 2011:s, mañimuš ođasmahttojuvvon 2018:s. Ollu luonddušlájat mat soitet guovllus leat láhkka jávkadeamis dahje rašit luonddušlájaid rukseslisttu mielde, ja galget dál bohtit ovdan figuvrrain Birasdirektoráhta luonddušládjakártenbagadusa mielde. Dát guoská earret eará “snøleieblokkmark”, “rabbeblokkmark”, kálkageafi ja “intermediær fjellhei”, “leside” ja tundra, ja vel kálkageafi ja kálkarikkis “snøleier”. Go dát eai lean 2005 rukseslisttus, de eai árvvoštallojuvvon ráddjejuvvot. Plánaguovlu ferte danne vuosttažettiin kártejuvvot ođđasit, ja dalle Birasdirektoráhta bagadusa gustovaš veršuvnna mielde. Máhttovuodđu dagaha odne stuorra eahpesihkarvuoda. Lea čájehuvvon hui hástaleaddjin kártet stuorra guovlluid vuovderájá vuostá ođđa gáibádusaid ektui. Sivvan dasa lea ahte dat gáibida dárkilis gáržžideami duottarduovdagiid mosketáhkas stuorra hivvodagas - vejolaččat badjel 1000 eatnama juohke njealjehaskilomehtera nammii. Dát gáržžida jođánit gelbbolaš bargiid, áiggi ja ekonomijja gávdnama.

Norgga kártenbirrasat, Birasdirektoráhta ja NČE leat gulahallame mo sáhtta heivehit kártema stuorra bieggafápmorusttegiid várás. Lágesvuona bieggafápmorusttega oktavuodas ferte várra geavahit álkiduvvon vuogi vai ođđa kárten lea vejolaš, go jurddaša beassangeainnu ja fierpmádatoktavuoda. Dát doaibmabidju váikkuha jáhku mielde unnit osiide vurdojuvvon luonddušlájain ja nu das lea vuollegis, negatiiva váikkuhusdási.

4.14 ŠLÁDJAT JA EKOLOGALAŠ DOAIBMASUORGI (ŠADDODAT, LODDI, GIRDISÁHPÁN, GODDI, EARÁ EALLIN JA AMAS ŠLÁDJAT)

Váikkuhusčielggadeami bohtosat 2005:s čujuhedje ahte guovllus leat dábálaččat šaddošlájat, muhto eai leat mearkkašahhti lottit. Viidáseappot árvvoštallojuvvui ahte guovllus ii lean makkárga erenoamáš árvu eará elliide, vaikko vel hárvve ledje geatkkat, albbas ja njállat maid gávdnojedje.

Doaibmaguovllus eai leat registrerejuvvon dakkár slájat main lea nátionála hálddašanberoštupmi, vrd. Luonddubása cuoŋománus 2024. Šlájakárttas cuoŋománus 2024 oaidnit mángga áiccadeami geatkki birra maid Rovbasen/Stáhta luonddubearráigeahčču (SNO) lea čađahan, ja dasa lassin leat áicamat (earret namuhuvvon aktivitehta mii sáhtta čájehit lállináiggi) ruksesguškil (EN), njurggu, rávgoš ja báiski (VU), ja bižus, bávgoš ja hanjá (NT). Eanas slájaváikkuhusat leat lunddolaččat dahkkon fylkkageainnu guora, nuorttabealde plánaguovllu.

Šlájakárttas leat oktiibuot golbma girdisáhpánat Finnmárkkus, guokte Deanus 1969 (davvegirdisáhpán (VU) ja “skimmel”girdisáhpán (NT)) ja okta Báhcaveajis (Pasvik) čakčat 2022 (davvegirdisáhpán). Iešguđetlágan gáldut mitalit ahte dan 12 šlájas maid leat gávdnan Norggas, lea Trøndelága davimus lávdanrádji eatnasiidda. Dušše dábálemos šlájda davvegirdisáhpán lea gávdnon miehtá riikka, ja oahpes Romssa (Troms) kolonijiat namuhuvvojit máilmmi davimus kolonijain. Danne lea girdisáhpán hui unnán doaibmabidjoguovllus, maiddái danne go bivdoguovllut dávjá leat vuovddi bajábealde mii ii gávdno guovllus. Doaibmabijus ii boađe oažžut mearkkašahtti váikkuhusaid girdisáhpániidguin, ja danne ii leat dárbu dan guorahallat dárkileappot.

Gottit ii leat relevánta fáddá.

Registrerejuvvon amas šlájat leat hui unnán dán guovllus. Áigodaga mielde cuoŋománus 2024 šlájakárttas lea lahka doaibmabidju gáttis ráddjejuvvon dušše ovtta šlájda vuollái: vilges gámasuohkut (hvit nyserot/ Veratrum album) almmá makkárge dovdameahtun riskka. Dát šlájda lea registrerejuvvon Fg888 guoras, mii lea veahá eret das gokko beassangeaidnu álgá. Doaibmabijut mat gáržžidit vieris šlájaid leavvama, árvoštallojuvvojit dál leat unnán áigejuovdil.

Máhttovuođđu čujuha vejolašvuođa gávdnat rukseslisttojuovvan loddešlájaid guoskevaš huksenguovllus, ja vuodđu orru dál eahpesihkar. Dás biddjojuvvo vuodđun ahte doaibmabidjoguovlu galgá ođđasit kártejuvvot lottiid dáfus, sihke dan dihtii ahte oažžut sihkkaret vuoddu ja dan dihtii go rukseslisttas leat stuora rievdadusat lottiide gustovaš veršuvnnas jagis 2021 dan ektui mii lei 2005:s. Luonddušlájaid kártemis berre seammás oaidnit vejolaš rukseslisttu ja vieris šaddošlájaid. Doaibmabiju váikkuhus šlájaid ja ekologalaš doaibmaguovlluide lea odne eahpečielggas, muhto leat unnán negatiiva váikkuhusat lottiide ja muđui eai leat makkárge váikkuhusat vuordimis.

4.15 LUONDDUGUOVLLUT MAT LEAT GUOSKAMEAHTTUN BÁINNAHALLAN (SNUP)

Váikkuhusčielggadus 2005 rájes čájehii luonddu gos eai leat sisabahkkemat Norggas (INON) ahte huksen miellidbuvttášii sullii 35 km² massima luonddus gos eai leat sisabahkkemat, ja 25 km² rievddada iežaset stáhtusa.

INON:as leat 3 sisabahkkema plánaguovllus: Fg888 ja guokte el-fápmolinjjá olis 73 ja 36 kV. Dát rusttegat ledje jo doppe 2005:s, ja earret muhtin smávva rievdadusaid fylkkageainnu unnit nuppástuhttima oktavuodas, de leat INON-guovllut seammaláganat dál. Váikkuhusat INON:ii eai rievdda lulás ja oarjjás, muhto veaháš eambo nuorttas ja Lákšnjárggas davábealde Eidsfjorden, maŋŋá plánaguovllu viiddideami. NČE ođđa čielggadangáibádusaid evttohus sirre dán sierra fáddán. Birasdirektoráhta bagadusa M1971 mielde dálkkádaga ja birrasa váikkuhusčielggadeami birra, lea SNUP ja INON vuosttažettiin luonddušlájddjivođafáttá luondduekologalaš oktavuodaid kategoriijan. Go galgá ođđasit meroštallat luondduguovlluid massima main ii leat guoskevašvuohta, de berre dat váldojuvvot mielde luonddušlájddjivođda čielggadeami oassevuodđun.

4.16 GEOLOGALAŠ MÁNĠGABEALATVUOHTA – GEHOTOHPAT JA GEHOBÁIKKIT (GEOLOGALAŠ ÁRBI)

Geologalaš máŋggabealatvuohta lea luonddušlájddjivođdalága mielde 2009 rájes oassi luonddušlájddjivođadoahpagis. NGU almmuhii jagi 2020 raportta/bagadusa geologalaš šlájddjivođda árvoštallanvuogádagain. Doaba geologalaš máŋggabealatvuohta lea dasto juoga mii lea bohtán dahje konkretiserejuvvon maŋŋá 2005 váikkuhusčielggadeami Lágesvuona várás, iige leat namuhuvvon doppe.

Gehotohpat leat ráddjejuvvon guovllut main lea dihto geologalaš čoahkkáduš. Árvvolaš gehotohpat, vrd. NiN eananhámit main 27 85:s leat rukseslisttus, leat eanas čázádagain ja jiehkkit. Geologalaš árbi dahje gehobáikkít leat ráddjejuvvon guovllut main lea erenoamáš mearkkašupmi diehtagii, oahpahussii ja vásáhusaide. Gehobáikkít ráddjejuvvojit áššedovdiid árvvoštallamiin ja galget áinnas boahit ovdan NGU geologalaš árbbi fáddákárttas.

NČE evttohus ođđa čielggadangáibádusain guoskkaha dušše geologalaš árbbi, muhto čujuha seammás Birasdirektoráhta KU-bagadusa dohkkehuvvon metodii, mii fáttmasta goappašlágan geologalaš mánggabealatvuoda.

NGU fáddákárttas cuoŋománu 2024:s eai leat gehobáikkít doaibmabiju lahka. Doaibmabidjoguovllus eai leat makkárga gehotohpat árvvoštallojuvvon, ja vuodđun dasa lea ahte dakkár árvvoštallan galgá dahkkojuvvot. Go guovlu ii guoskka stuorat čázádagaide iige jeahkkiide, de lea jáhkehahtti ahte gehotohpat guoskkahuvvojit unnán dahje eai obanassiige. Sáhtta árvvoštallat ahte váikkuhusat geologalaš mánggabealatvuhtii šaddet unnin gitta ii masage, muhto dat lea veaháš eahpesihkar ovdalga gehotohpaid lea dárkileappot árvvoštallan.

4.17 ČOHKKEJUUVON NOAĐĐI (LUONDDUŠLÁDDJIVUOĐA VÁRÁS)

Luonddušláddjivuoda noađuheapmi oktiibuot ii leat namuhuvvon 2005 váikkuhusčielggadusas. Fáddá lea vuolgán luonddušláddjivuodaalágas, vrd. §§ 7 ja 10, lea maiddáa dovddus ekovuogádatlahkoneami prinsihpan ja lea vuolgán riikkaidgaskasaš rievttis (*snl.no, 2021*). NČE evttohusas ođđa čielggadangáibádusaid hárrái boahá ovdan ahte dás galgá árvvoštallat sáhtta go doaibmabidju oktan eará dálá ja plánejuvvon sisabahkkemiiguin oktiibuot váikkuhit hálldašanmihttomeari, dili dahje guoskevaš šlájaid ja luonddutiippaid. Árvvoštallan heivehuvvo geográfalaččat oktii váikkuhanguovlluiguin mat leat biddjojuvvon šlájaid ja luonddutiippaid ektui, ja áiggi mielde guoská dat rusttet- ja doaibmaáigodahkii.

Dán guoski šlájaid ja luonddutiippaid diehtovuodđu lea eahpesihkar, vrd. čilgejumi ovddabeale, ja nu maiddáa doaibmabiju noađuheapmi oktiibuot. Dálá máhtovuodus leat smávva váikkuhusat šlájaid ja luonddušlájaid ja dainna lágiin unnán mearkkašupmi hálldašanulbmiliidda ja máddodagaide.

4.18 OLGOÁIBMOMEALLIN JA MOHTORJOHTOLAT MEAHCIS

Olgoáibmoeallin lea meroštallojuvvon leat orrun ja fysalaš aktivitehtat olgun friddjaáiggis, dainna áigumušain ahte rievdadit birrasa ja vásihit luonddu. Mohtorjohtolat meahcis ii gula olgoáibmodoahpaga vuollai vrd. Birasdirektoráhta, muhto namahuvvo dan vuodul go mearkkašupmi mohtorjohtolagas Finnmárkkus lea stuora oassin luonddugeavaheami oktavuodas.

2005 váikkuhusčielggadus muitala ahte guovlu lea unnán geavahuvvon, ja ahte doaibmabijus ii leat mearkkašahhti váikkuhus ja dat sáhtta addit buoret beassama ođđa olgoáibmoguovlluide.

Davsesiidda gielddas lea vrd. Luonddubása kárte meahcástallanguovlluid Jagi 2021 ja leat ráddjen dehálaš meahcástallanguovlluid gielddas. Doaibmabidju ii guoskkat ja lea guhkin eret dain dehálaš olgoáibmoguovlluin.

Máhtovuodđu árvvoštallojuvvo dán vuodul buorren, ja váikkuhusat olgoáibmoeallimii vurdojuvvojit leat smávva negatiivvalaččat gitta ii masage váikkuhussan.

Go lea hupmu mohtorjohtolaga meahcis, de ii guoskka doaibmabidju muhtaskohterluottaide iige bievlavuodjingeainnuide, vrd. Davvi Atlas cuoŋománu 1. beaivvi 2024. Doaibmabijus ii leat dasto

makkárge váikkuhusat meahci mohtorjohtolaga oktavuodas, ja fáddá ii árvaluvvo čielggaduvvot lagabuidda.

4.19 DÁLKKÁDAT

Doaibmabiju dálkkádatávki ja dálkkádatluoitimat eai leat namuhuvvon 2005 váikkuhusčielggadusas.

NČE ođđa čielggadangáibádusevttohus sistsidoallá dás guokte perspektiivva: meroštallojuvvon ávki bieggafápmorusttegis energijavuogádatperspektiivvas (unnánan fossiila energijagálduid geavaheapmi eará sajiin), ja eanet báikkálaš árvoštallan dálkkádatgássaluoitimiin ángiruššanfáktoriin ja areálageavaheamis rusttega ásaheami oktavuodas. Dán vuosttaš perspektiivvas dáidet ráhkaduvvot oktasaš, nationála modeallareaidu dákkár meroštallamiidda. Dan nuppi perspektiivvas galgá atnit Birasdirektoráhta guvllolaš rávvagiid dálkkádatgássaluoitimiid birra.

Birasdirektoráhta bagadusa mielde galget dálkkádatgássaluoitimiid árvoštallamat/meroštallamat guorahallat sáhttá go doaibmabidju mielddisbuktit ahte dálkkádatgássaid sisaváldin ja luoitin sáhttá rievdat, vuosttažettiin areálageavaheami rievdamas, ođđa industriijadoaimmaid ja fievrrideami geažil. Čielggadus galgá árvoštallat ja duođaštit doaibmabiju váikkuhusaid dálkkádatgássaluoitimiidda, beroškeahttá gáldus ja beroškeahttá das lea go Birasdirektoráhta bagadusas metodačilgehus dasa vai ii. Bieggafápmorusttegi dat mearkkaša ee. ahte guorahallan galgá fátmastit dálkkádatváikkuhusaid doaibmabiju plánejuvvon el-fápmobuvttadeamis daid molssaektosaš el-fápmobuvttademiid ektui mat buktojuvvojit Eurohpás.

Vaikko dárkilis rehkenastimat eai leat gávdnamis, de čájeha dálá máhttovuoddu ahte bieggafápmorusttet sihkarvuodá mielde lea hui posiitiiva dálkkádatávkaí.

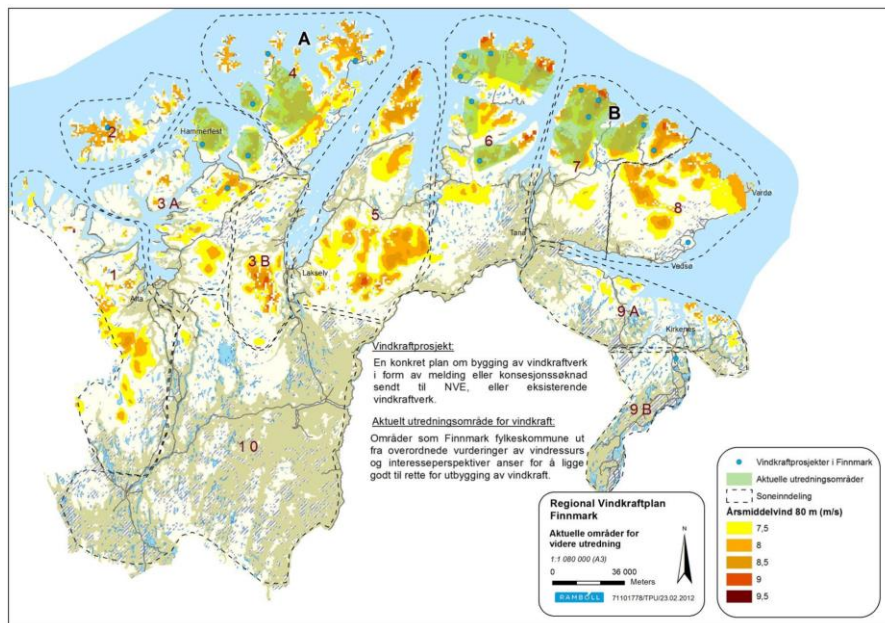
4.20 EARÁ FÁTTÁT – NČE MEARRIDUVVON GÁIBÁDUSAT BIEGGAFÁPMORUSTTEGA BIRRA

4.20.1 Eará plánat, eará lágat ja báddemat

Doaibmabidju čuovvu muhtun muddui plána mii lea gustovaš plána- ja huksenlága vuodul dan rájes go Davvesiidna gielddas 2005:s mearridii muddenplána dán plánaguovllu oarjjabeallái, ja areálaid beassangeainnuide ja neahttaoktavuhtii. Dán muddenplánii eai bohtán makkárge vuosteákkat dalle go dat mearriduvvui 2005:s. Go guoská plánaguovllu nuorttabeallái, de lea dát biddjojuvvon eanandoallu-, luonddu- ja olgoáibmoeallin doaimmaide (LNFR) gielddaplána areáloasis 2019 rájes. Dás gáibiduvvo guovlomuddema vai doaibmabidju čuovvu plána, proseassa dáinna lea juo álggahuvvon doaibmabiddjis.

Regionála bieggafápmoplána Finnmárukui 2013–2025 mearriduvvui 2012:s. Plána addá vejolašvuodá buktit 1500 MW bieggafámu fylkii jagi 2025 rádjai. Plána čájeha bieggafámu guovdilis čielggadanguovlluid. Nugo oidno fylkkaplána kárttas (govva 12), de lea Lágesvuona

bieggafápmorusttet okta dain areálain gos sáhtá bieggafámu hukset.

Govva 12. Regionála bieggafápmoplána Finnmarkui. Lágesvuona bieggafápmorusttet lea čájehuvvon alit čuoggáin (davábealde 6-logu) ja gullá ovttá dain ruoná areálain gos bieggafápmu čielggaduvo.

Doaibmabidju ii guoska ovttaga dálá suodjalanguovlluide dahje guovlluide mat leat evttohuvvon suodjaluvvot luonddušláddjivuodálaga vuodul. Guovlluide eai guoska máilmmiárbbit, dihto luonddušlájat dahje čázadagaid suodjalanplánat. Eai ge leat makkárge formálalaš čatnasat eará lágaid vuodul guovllus, muhto plánaguovllu nuorttabealde lea bohccuid johtingeainnu rájit mat leat erenoamážit suodjaluvvon boazodoallolága § 22 olis. Máhtovuoddu addá alla sihkarvuoda. Doaibmabidju sáhtá dan maŋŋá čađahuvvot viiddiduvvon plánaguovllus maŋŋá go lea addojuvvon consešuvdna energiialága vuodul ja doaibmabidju lea ollásit čuvvojuvvon plána- ja huksenlága vuodul.

Lágesvuona bieggafápmorusttega plánaguovlu ii ge leat mielde NČE čuoldimiin bieggafámu nátionála rámma oktavuodas 2019 rájes, geahča govva 13 (NČE 2019).

4.20.2 Dulvi, uđas ja badjelmearálaš čáhci

Luondduvahát eai válddahaljojuvvon 2005 consešuvdnaohcamis.

NČE čielggadanprográmma gáibádusevttohusas bieggafápmorusttegiid várás, adnojuvvojit várit nugo dulvi, skierri ja badjelmearálaš čáhci eanemus guoskevaš luondduvárran. Eará luondduvárat bohtet servodatsihkarvuotta čielggadanfátta vuolde. Ekstremadálkkádatdáhpusaid (dálkkádat rievdademiid geažil) heiveheapmi čuožžu čielggadanprográmma dálkkádatheivehallan fáttá vuolde.

Govva 13. NČE dipma (ránes) ja garra (seavdnjesránes) spiehkastagat bieggafámu nátionála rámma oktavuodas. Luossavuona prošeaktajuvu čájehuvvo alit ravddain.

Doaibmaguovlu lea guhkin eret mearas ja stuorát čázadagain, allin meararáji bajábealde ja lea oalle duolba guovllus. Ovddeš evttohuvvon sisabeassangeainnut rasttildit guokte uhcit čázadaga main lea várrugasvuodaguovlu dulvadeami geažil, ja mannat lahka mánga jávrri main leat dakkár várrugasvuodagovlu jávrri birra. Dasa lassin moadde rasttildeami bajábeale unnit várrogasvuodaguovlluin muohtauđđasa várás, de lea doaibmabidju olggobealde buot várrogasvuoda- ja várraguovlluid mat almmuhuvvojit, vrd. NČE kártaálvalusaid cuoŋománus 2024. Go revriin/čuolddain lea doarvái kapasitehta ja gaskkat várrogasguovlluide, de leat unnán luondduvaháгат mat sáhttet dagahit vahágiid doaibmabidju. Vejolaš váikkuhusat árvoštallojuvvojit fas go loahpalaš bálggis plánaguovllu trasea lea mearriduvvon.

4.20.3 Dálkkádatheiveheapmi

Čujuhuvvo doaibmabidjoguovllu čilgehussii dulvvi, uđđasii ja badjelmeari čáhcai das bajábealde. Doaibmabijus lea unnán riska garra dálkedáhpáhusaide, jus vel válljejuvvojit doarvái nanu turbiinnat.

4.21 EARÁ FÁTTÁT – LÁHKAÁSAHUSAS VÁIKKUHUSČIELGGADEAMI BIRRA

4.21.1 Ekosystemabálvalusat

Ekosystemabálvalusat lea vejolaš čielggadanfáddá váikkuhusčielggadusaid lámkaásahusa ektui maid NČE ii leat váldán mielde iežas ođđa čielggadangáibádusevttohusas. Dat lea mielde čalmmustahttit dás dan ahte fáddá lea árvoštallojuvvon.

Ekosystemabálvalusat leat buorit ja bálvalusat maid mii oažžut luonddus, mat njuolgat ja eahpenjuolgat váikkuhit olbmuid buoredilálašvuhtii. Fáddá ii leat erenoamážit namahuvvon 2005 váikkuhusčielggadusaid. Birasdirektoráhta váikkuhusčielggadusaid bagadus juohká ekovuogádatbálvalusaid njealji oassái mat leat čilgejuvvon vuolábealde.

Vuodđudeaddji eallinproseassat: Doaibmabijus lea uhccán mearkkašupmi proseassaide nugo fotosyntesa, vuodđobuvttadeapmi, eananhápmen, luonddu birrajohtin, evolušuvnnalaš proseassat ja ekologalaš vuorrováikkuhusat. Dás čujuhuvvo ahte doaibmabijus lea muttolaš juolludeapmi daidda areálaide main lea marginála vuodđobuvttadeapmi.

Buvttadeaddji bálvalusat: Doaibmabidju ii guoskkat luonddu buhtes čáhcebohkama, muhto guoská luonddu fiberiid/guohtunressurssaid buvttadeapmái borramuššan boazodoalu váikkuhusa bokte. Dát galgá válddahaljojuvvo lagabui čielggadanfáttás boazodoallu/sámi luonddu- ja kulturvuodđu.

Muddejeaddji bálvalusat: Mánga vuolitfáttá mat eai guoskka dahje eai leat nu unnán guoskkahuvvon.

Máhtto- ja vásihusbálvalusat: Dát bálvalusat leat Birasdirektoráhta bagadallis gokčojuvvon, go leat čielggadan fáttáid luonddumáŋggabealatvuohta, olgodaddan ja kulturbiras.

Ollislaččat árvoštallojuvvo ahte máhttovuodđu dás lea buorre, ja buoriduvvo ođasmahttojuvvon čielggademiiguin váikkuhusčielggadanvuogi mielde. Doaibmabiju váikkuhusat ekovuogádatbálvalusaid bohtet dán dáhpáhusas eanaš bohtit ovdan ja bohtet ovdan ovdalis govviduvvon eará čielggadanfáttáid árvoštallamiin. Dát doallá bures deaivása dainna go NČE ii leat rávven ekovuogádatbálvalusaid sierra čielggadanfáddán bieggafápmorusttegiidda.

4.21.2 Našuvnnalaš birasmihut

Doaibmabiju váikkuhusa nátionála ja riikkaidgaskasaččat mearriduvvon birasmihutide lea vejolaš čielggadanfáddá váikkuhusčielggadeami lámkaásahusa vuodul maid NČE ii leat váldán mielde iežas ođđa čielggadangáibádusevttohusas. Dat lea mielde dás oainnusmahttimin dan ahte fáddá lea

árvoštallojuvvon. Čađaheamis eaktuduvvo ahte Norgga nationála birasmihtut maiddái govvidit daid deatalaš riikkaidgaskasaš birasmihtuid maidda mii leat guorrasan.

Norggas leat 24 nationála birasulbmila, maid Dálkkádat- ja birasdepartemeanta lea mearridan. Mihttomearit leat juhkkujuvvon boađussurggiide nugo luonddumággabealatvuohta, kulturmuittut ja kulturbiras, olgoáibmodoaimma, nuoskkideapmi, dálkkádat ja poláraguovllut, vrd. Birasdilli. Vuollelis lea oanehaččat árvoštallojuvvon doaibmabidju boađussurggiid ektui:

Luonddušláddivuohta: Doaibmabiju guoskevaš birasmihtut čalmmustahttet ekovuogádatbálvalusaid ja rukseslisttu šlájaid ja luonddušlájaid. Dálá máhttovuođu vuođu ii leat doaibmabidju heittot birasmihttomeriid joksamis.

Kulturmuittut ja kulturbiras: Ulbmilat deattuhit ángiruššama kulturbirrasiin, kulturbirasplánas ja gozihit girjás kulturbirrasiid. Dálá máhttovuođu vuođu ii leat doaibmabidju heittot birasmihttomeriid joksamis.

Olgoáibmoeallin: Ulbmilat čalmmustahttet buohkaid vuoigatvuođa, dehálaš olgoáibmoguovlluid ja lasihit olgoáibmodoaimmaid. Doaibmabidju ii hehte birasmihtuid joksamis.

Nuoskkideapmi: Čieža mihttomeari čalmmustahttet iešguđet beliid nuoskkideamis ja bázahusain mat vahágahttet olbmuid ja birrasa. Doaibmabidju ii hehte birasmihtuid joksamis.

Dálkkádat: Ulbmilat čalmmustahttet earenoamážit dálkkádatgássaid geahpedeami ja ovdánahttit dálkkádatneutrála servodaga. Doaibmabidju šaddá oassin birasmihtuid ollašuttima čovdosis ođasmuvvi energijabuvttadeami bokte.

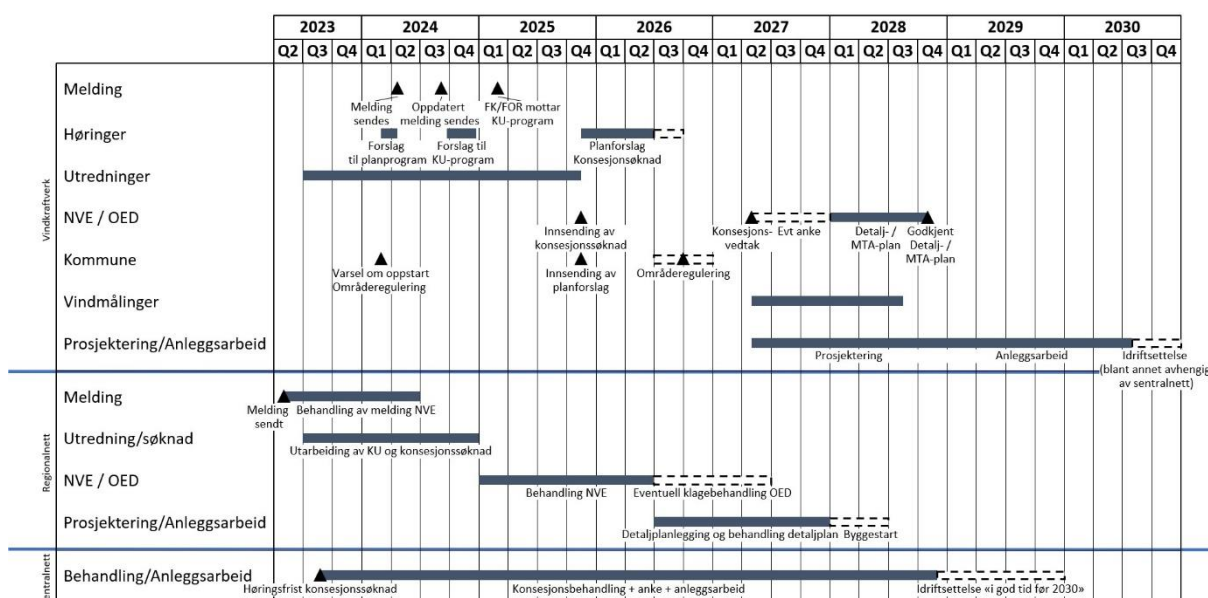
Poláraguovllut: Dát birasmihtut eai leat dahje leat dušše gaskkalaččat áigeovvdilat Nannán-Norgii. Doaibmabidju ii hehte birasmihtuid joksamis.

Čoahkkáigeassun árvoštallojuvvo ahte doaibmabijus eai leat mearkkašahti váikkuhusat mearriduvvon birasmihttomeriide. Dát doallá bures deaivása go NČE ii leat rávven dán sierra čielggadanfáddán bieggafápmorusttegiidda.

5 VIIDÁSAT PROSEASSA JA ÁIGELINNJÁ

5.1 PROSEASSA JA ÁIGELINNJÁ

Doaibmabiddji vuodđuda ahte dán dieđáhusa gulaskuddan čađahuvvo čakčat 2024 (NČE proseassa evttohusa vuodul), ja FK/FOR rehkenastá danin ahte konsešuvdnaohcan sáhtta sáddejuvvot maŋimuš jahkebealis 2025. NČE lea giđdat 2024 cealkán ahte áigot dahkat konsešuvdnamearrádusa jagi 2027:s. Áigemearri dás vuolábealde gokčá proseassaid dassážiigo Davvisiidda gieldda/ NČE dahká mearrádusa áššis, ja viidáseappot álgaheami rádjai. Áigemearri gusto sihke bieggafápmorusttegii ja neahttaoktavuhtii, ja doaibmabidjoeaiggát eaktuda ahte NČE jođiha buohtalas proseassaid dainna áigumušain ahte oažžut lobiid neahttaoktavuhtii, danne go olámuttus neahtta lea áibbas dárbbalaš bieggafápmorusttega huksemii. Danne lea das maiddái álkis geahčastat navdojuvvon ovdáneamis fierpmádatoktavuođa várás daid dieđuid vuodul mat gávdnojit Statnett ja Area nett plánaproseassain (muhto dat leat juo boarásmuvvan). Govva 14 čájeha doaibmabiddji gaskaboddosaš áigeortnega mii lea eanaš vuodđuduvvon iežas árvoštallamiidda, ja danne ferte geahččat dušše duohtavugiid.

KU = Konsekvensutredning

Tidslinjen for regionalnett og sentralnett er allerede utdatert, men er basert på tilgjengelig informasjon fra 1) Area Nett (tidligere Lega Nett) sin melding til NVE 03.05.2023 (132 kV Adamseiv-Kjellefjord-Mehamn) og 2) Regjeringen/OED uttalelse

Govva 14. Bieggafápmoproševtta gaskaboddosaš áigemearri, oktan neahttaoktavuođain

6 VÁIKKUHANPLÁNA

Vrd. Dieđ. St. 28 (2019-2020) mielde galgá buot dieđáhusain leat mieldeváikkuhanplána. Dán dieđáhusas lea evttohuvvon mielváikkuhanplána, muhto doaibmabidjoeaiggát áigu oktilaččat bargat láhčit diliid nu ahte berošteaddjit besset bures mielváikkuhit, ja áigu danne geavahit dán dynámalaš bargodokumeantan proseassa áigge.

Doaibmabidjoeaiggát sávvá ahte proseassa konsešuvdnaohcama ektui galgá fuomášit ja vuhtiiváldit báikkálaš olbmuid, vuoigatvuodalaččaid ja hálddašeami oainnuid. Leat mángii bovdejuvvon ságastallamiidda guoskevaš beliiguin, ja erenoamážit orohagaiguin. Leat leamaš mánga čoahkkima Davvisiidda gielddain ja eanaeaiggádiin FeFo:in.

Doaibmabidjoeaiggát háliida joatkit oktavuoda orohagaiguin, eanaeaiggádiiguin ja gielddain. Dasa lassin láhččojuvvojit čoahkkimat eará regionála eiseválddiiguin, beroštusorganisašuvnnaiguin ja báikkálaš olbmuiguin. Dát dáhpáhuvvá muhtun muddui sierra čoahkkimiid bokte sierra berošteddjiiguin, ja muhtun muddui almmolaš čoahkkimiid bokte dieđihan- ja čielggadanmuttus.

Dán dieđáhusa barggu oktavuodas leat dollojuvvon čoahkkimat/ságastallamat dáiguin:

- Eanaeaiggát Finnmárkkuopmodat
- Davvesiidda gielda
- Area Nett AS
- Álggahančoahkkin Donjevuonas maid NČE lea lágidan
- Báikkálaš olbmuid oassálastin Mehamn/Vuotnabađas

Prošeavtta boahhte muttus lea áigumuš viidáseappot ságastallat eanemus guoskevaš belliiguin, eanaeaiggádiin, geavahanvuogatuodalaččaiguin ja suohkaniin.

Gulahallan eanaeaiggádiin

FeFo lea ožžon ja diehtá bures bieggafápmoplánaid birra. Finnmark Kraft ja FeFo gaskasaš energiijavuogatuodasoahpamuš lea aiddo ođđasis šiehtaduvvon, ja jotkojuvvo 15 ođđa jagi. Šiehtadus jotkojuvvo eanaeaiggátšiehtadusa bokte, mas sierra šiehtadallamat álggahuvvojit. Dán lassin dollojuvvojit daid birra jeavddalaš čoahkkimat.

Gulahallan orohagaiguin

Doaibmabidjoeaiggát háliida doallat oktavuoda boazodoaluin masa doaibmabidju guoská, nu árrat go vejolaš. Dán dahkat vai juohkit dieđuid min plánaid birra, muhto maidái oažžut ipmárdusa das mo boazodoallu geavaha guoskevaš guovllu. Dán vuodul sáhtta doaibmabiddji rievdatit plánaidis láhččin dihte ovttasdoaibmama beliid gaska.

Lea leamaš váttis oažžut áigái ságastallamiid orohagaiguin, erenoamážit maŋŋá go NČE álggahii proseassa ahte oktasaččat meannudit Finnmárkku áššiid fápmobuvttadeami ja nehta birra. Olles 28 prošeavtta dieđihuvvojedje, ja muhtun orohagain leat hui ollu prošeavttat iežaset guohtonguovlluin. Dát lasihii deattu orohagaide, ja sis eai leat leamaš návccat searvat formálalaš čoahkkimiidda. Muhto guhkit áiggi lea leamaš duššefal oktavuodta doaibmabidjoeaiggáda ja guoskevaš orohagaid gaska. Guokte orohaga gusket njuolga, ja dain ii dáidde leat seamma guovllu geavaheapmi. FK/FOR sávvá oažžut eanet ságastallamiid ja áinnas geahčadeamiid ja geahčadit surggiid ovttas viidáset barggus bieggafápmoplánaiguin. Erenomáš dehálaš lea ahte nubbi árvvusatná nuppi ja ahte nubbi luohtta nubbái. Dušše dán láhkai sáhtta birget bálddalaga mánggaid jagiid ovddosguvlui, jos dán guvlui galggašii huksejuvvot bieggafápmorusttet. FK/FOR lea vuolggahan ovttasbargoproseassa FPIC (Free Prior and Informed Consent) prinsihpaid mielde, ovttas fasilítáhtoriin. FPIC vuodđuduvvá dássedis lahkoneapmái, mas leat 6 ceahki (tabealla vuolábealde váldá vuolggasaji "The FSC Forest Stewardship Standard for Norway" (FSC, 2023) prinsihpain:

Lávki 1	Ráhkkaneaddji bargu (Dieđuid čohkke organisašuvdna)
Lávki 2	Álggahanságastallan (Organisašuvdna váldá oktavuoda RBD:in vai beassá mearridit beaivvi, ja čielggada mandáhta)
Lávki 3	Aktiivvalaš gulahallan - Vuosttaš čoahkkimis mearriduvvo movt gulahallama galgá čađahit viidáseappot
Lávki 4	Aktiivvalaš gulahallan - Plánejuvvon bieggafápmorusttega oktasaš geahčadeapmi, vejolaš rievdadusat, mieđihanproseassa jna.)
Lávki 5	Čálalaš šiehtadus
Lávki 6	Ovttastuvvon šiehtadusa rievdadeapmi ja čuovvoleapmi

Gulahallan guossoheaddjigielddain

Davvesiidda giella galgá searvahuvvot árrat Lágesvuona bieggafápmorusttega ovddidanprosessii sihkkarastin dihtii ahte báikkálaš máhttu ja dehálaš báikkálaš beroštumit vuhtiiváldojuvvojit álggu rájes.

Davvesiidda giella galgá earret eará oažžut vejolašvuoda árvoštallat turbiinnaid, geainnuid, váldotransformašuvna ja doaibmavistiid sajusteami, vai unnidivčče vejolaš hehttehusaid nu unnin go vejolaš. Hukseheaddji atná vuolggasajis plánaguovllu almmolaš diehtovuodu (luondduárvvut, guovllu geavaheapmi jna.) muhto ipmirda ahte báikkálaš máhttu sáhtta addit mávssolaš lassidieđuid maid galgašii váldit vuhtii. Dákkár dieđut sáhttet ovdamearkka dihte leat váikkuheamat lundui, dehálaš guovlluiguin oainnusmahttin, guovllu olgoáibmoeallin geavaheapmái dahje ealáhusdoaimmaide. Dasa lassin galgá Davvesiidda gielddas leat vejolašvuhta evttohit váidudeaddji hommáid doaibmabiju plánaguovllus.

FK/FOR áigu gulahallagoahit gielddain ovttasbargošiehtadusa hárrái Lágesvuona bieggafápmorusttega oktavuodas. Digaštallamiid bokte ovttasbargošiehtadusa birra addojuvvo gildii vejolašvuhta bidjat gáibádusaid huksejeddjiide ja sihkkarastit báikkálaš/regionála árvoháhkama, seammás go negatiiva váikkuhusat unniduvvojit proševtta buori hábmema ja váidudeaddji doaibmabijuid bokte.

Gulahallanjoavku

FK/FOR áigumuš ásahtit ovdasráđđádallanjoavkku mas báikkálaš/guovlluguovdasaš berošteaddjit leat guovddážiis, lea vuoi besset doallat čoahkkimiid miehtá konsešuvdnaproseassa.

Ovttasráđđejuvvo ráhkada čuovvovaš plánaevttohusa:

Čoahkkin nr	Čoahkkindieđut/áigemearri
1	Álggahančoahkkin relevánta aktevrraiguin
2	Loahpalaš váikkuhusčielggadanprográmma gárvvisteami oktavuodas, ja guorahallat gaskaboddosaš KU-gávdnosiid
3	Go áššáiguoskevaš fágareporttaid evttohus lea buktojuvvon (ovdalgo konsešuvdnaohcan sáddejuvvo)

Vuosttaš čoahkkin sáhtta čađahuvvot digitálalaččat, viidásit láchčojuvvo čoahkkin nr. 2-3 nu ahte lea fysalaš deaivvadeapmi mas lea vejolašvuhta digitála oktiičatnamii. Vuosttaš čoahkkima ulbmil lea ahte oassálastit besset geahčadit makkár eará aktevrrat gulahallanjoavkkus leat, čielggadit mielváikkuhanrámmaid, seammás go šadda ovttaoavilvuhta bajimuš plána birra viidásat čoahkkimiidda gulahallanjoavkkus, oktan báikkiin, áigemiin maid háliidit, jna.

Joavku galgá defineret ulbmilčilgehusa, muhto FK/FOR evttohit ahte *ovdasráđđádallanjoavkku ulbmilin lea ahte proševtta guoskevaš berošteaddjit deaivvadit forumis digaštallat proševtta oktilaš ovdáneami, ja konstruktiiva ja fágaidgaskasaš gulahallama bokte oččodit áigái nu ođasmahttojuvvon ja ollislaš máhtovuodu go vejolaš ovdalgo konsešuvdnamearrádus dahkkojuvvo Lágesvuona bieggafápmorusttega ektui.*

Viidáseappot evttoha doaibmabidjoeaggát ahte čuovvovaš aktevrrat galget leat mielde gulahallanjoavkkus:

- Orohat 13
- Orohat 9
- Davvesiidda giella
- Finnmárkkuopmodat

- Area Nett
- Statkraft Kjøllefjord
- Kjøllefjord JFF
- Finnmárkku fylkkagiela
- Romssa ja Finnmárkku Stáhtahálddašeaddji
- Nordkyn Ealáhussearvi
- Konsuleantafitnodat mii čađaha váikkuhusčielggademiid

Áigumuš lea ahte juohke oassálastis lea okta (1) oassálasti ráđđádallanjoavkui. Čoahkkimiin čállojuvvo referáhta, mii juhkkajoavvuo buot ráđđádallanjoavkku aktevrraide.

Áššáigullelaš dokumeanttaid almmuheapmi proševtta ruovttusiiddus

Sierra ruovttusiidu galgá ásahuvvot prošektii, gosa doaibmabidjoeaiggát unnimusat galgá almmuhit čuovvovačča:

- Kárta mii čájeha gos prošektaguovlu lea
- Guoskevaš dokumeanttat konsešuvdnaproseassa oktavuodas (ovdamearkka dihtii dieđáhus, fágaraporta mii lea mielddusin konsešuvdnaohcamis, jna.)
- Proševtta oktavuodadieđut, namain ja e-poasttain. Doaibmabidjoeaiggát áigu dađistaga láhčit dili nu ahte sáhtta vástidit gažaldagaide mat bohtet sihke gulahallanjoavkku bokte, dahje ruovttusiidu bokte.
- Ásahuvvo maiddá cealkámušportála (dahje sullasaš čoavddus) mii addá berošteddjiide vejolašvuoda buktit oppalaš cealkámušaid prošektii.

Prošektáeaggát áigu maid árvoštallat ásahit prošektasiiddu sosiála mediaide (omd. Facebook), juos čájehuvvo ulbmillažžan almmuhit dehálaš dieđuid proševtta ja proseassaid birra mat leat jođus.

Báikkálaš leahkin / Diehtobáiki

FK/FOR háliida leat mielde juohkime dieđuid báikkálaš olbmuide proševtta birra. Oassin dán barggus lea ahte fitnodagat galget leat mielde iešguđet čoahkkananbáikkiin gielddas ja vástidit gažaldagaid mat báikkálašolbmui leat proševtta ja proseassa oktavuodas. Goas ja gosa searvi almmuhuvvo ovdagihtii, ovdamearkka dihte báikkálaš mediaid, prošektaneahhtasiidduid ja vaikko vel diehtogihppagiid bokte báikkálaš ássanguovddážiidda gielddas.

Diehtogihpa gieldda ássiide

FK/FOR sádde diehtogihppaga buot dálloaluide gielddas mas leat relevánta dieđut nu go prošektastáhtus, dan oktavuodas maid leat bargan dán rádjai ja mat leat guovddáš bargosuorggit boahktevaš mánuid. Áigumuš lea sáddet daid 1-2 gearde jagis gitta doaibma álggahuvvo.

Deaivvadeapmi ealáhusaiguin

FK/FOR háliida lágídit oktasaščoahkkima suohkana/regiovna guoskevaš ealáhusaid ovddasteddjiiguin. Dás áigot fitnodagaid ovddasteaddjit mitalit vásáhusaid das movt báikkálaš ealáhuseallin lea leamaš go ledje mielde eará huksemiin maid Finmark Kraft / Fred. Olsen Renewables leat čađahan. Ulbmil lea ahte báikkálaš/guovlluguovdasaš aktevrrat sáhttet, gulahallama ja buori ovttasbarggu bokte álggu rájes juo, vuoi ovttas váldet posišuvnna ovdalگو fálaldatproseassat álget, mat leat relaterejuvnon huksenmuddui, ja nu buoridit vejolašvuodaid báikkálaš/guovlluguovdasaš váikkuhusaide ja oalgeváikkuhusaide. Sáhtta maid leat áigejuovdil ásahit bieggafápmoforuma nannen dihte gulahallama ealáhusaiguin.

7 VÁIKKUHUSČIELGGADANPROGRÁMMA EVTTOHUS

Váikkuhusčielggadanprográmma evttohus lea ráhkaduvvon NČE reivve vuodul ED:ii 16.05.2022 (*NČE, 2022a*). NČE oaivvilda ahte dát čielggadangáibádusat berrejit geavahuvvot vuolggasadjin áššeguovdilis váikkuhusčielggadanprográmmii bieggafápmorusttegiid várás gáttis boahhteáiggiis. Fáddájuohku ja ortnet leat NČE reivve mielde. Vuosttaš oassi čilgehusain ii leat rievdan vaikko muhtin fáttát eai leatge nu relevanttat, vrd. kap 4. Mii bidjat vuodđun ahte dát áššit anjke galget čilgejuvvot. Nubbi oassi mas leat váikkuhusat birrasii ja servodahkii, lea eambo heivehuvvon Lágesvuona bieggafápmorusttegi, muhto fáttát mat leat mielde, leat eanaš NVE rávvejuvvon, oppalaš "dingojumit", bisuhuvvon. Mii bidjat vuodđun ahte čielggadusaid viidodat heivehuvvo fáttá relevánsa mielde, ja muhtun fáttát mat leat mielde ožžot danne oanehis čielggadusa.

Leat fáttát eanadat ja boazodoallu/sámi luonddu- ja kulturvuodu birra main orrot soahpameahttunvuodát ja leat deaŋalepmosat mearrádusaide. Nuppe dáfus orru leame dárbbášmeahttun čielggadit eanadoalu, girdisáhpániid ja goddebohccuid dan dihte go dat eai gávdno / leat oahppásat váikkuhanguovllus. Álbmotdearvvašvuohta ii čielggaduvvo dárkileappot dainnago guovllus leat guhkes gaskkat ja unnán geavaheaddjit. KU-láhkaásahusa fáddá ekovuogádatbálvalusat ja našuvnnalaš/riikkaidgaskasaš birasmihtut gokčojuvvojit, dađi mielde go dat guoskkahuvvojit, eará čielggadanfáttáiguin, ja sáhttet leat sierra čielggadanfáttát. Eará fáttáid lea lunddolaš čielggadit, muhto mas viidodat nugo namuhuvvon bajábealde heivehuvvo máhttovuodđui ja vurdojuvvon váikkuhusaide.

Váikkuhusčielggadanprográmmas mii čatnasa prošeaktaguovllu ja Áttánjoga gaskasaš neahttamátkái čujuha FK/FOR viidáseappot Area Nett (ovdal. Lega Nett) dieđáhusa 132 kV Áttánjohkka-Gilivuotna-Donjevuotna (*NVE, 2023b*).

FK/FOR lea bivdán Rambøll ráhkadit váikkuhusčielggadeami Lágesvuona bieggafápmorusttegi². Rambøll čađahii mearkkašahtti giedde barggu prošeaktasuorggis geasset 2024 fágateamain loddi, eanadat ja luonddušlájat. Bargui lasihuvvojit lasi iskkadeamit 2025:s manjágo loahpalaš váikkuhusčielggadanprográmma lea gárvvis, jus lea dárbu. Viidáseappot lea FK/FOR bivdán sihke Finnmárkku fylkkagieldda ja Sámedikki čađahit kulturmuoitoiskkademiid olles prošeaktasuorggis, maddái geainnu mii manná sisa prošeaktasuorgái Fg888 rájes. Bargu kulturmuoitoiskkademiin álggahuvvui 2023 čavčča dan oasis mii juo lea muddejuvvon, ja vurdojuvvo leat gárvvis olles prošeaktasuorggis 2025 mielde.

7.1 BIEGGAFÁPMORUSTTEGA DOAIBMA

7.1.1 Doaibmabiju vuodúšteapmi

Doaibmabidjoeaiggát galgá vuodúštit dárbbu doaibmabijuin, ja oanehaččat čilget ja árvoštallat molssaevttolaš doaibmabijuid ja teknologijaid. Dasto galgá doaibmabidjoeaiggát čilget manne doaibmabidju lea ohccojuvvon välljejuvvon báikkis, dás maddái čilget makkár neahttakapasitehta lea almmus.

7.1.2 Plánaguovllu, areálasabahkkemiid ja osiid válddahallan

Areálageavaheapmi: Kuvlačuoggát vuolábealde galget čilgejuvvot ja čájehuvvot kárttas ja merkejuvvot loguiguin. Das galgá boahit ovdan mii gaskaboddosaš areálageavaheapmi lea

² Dát guoská buot fágafáttáide earret boazodoalu. Boazodoalu fágasurggiin lea Sállir natur gii čielggada.

rusttetmutter ja bissovaš areálageavaheapmi doaibmaáigodagas lea (manjá divvuma). Galgá geavahit govaid dálá bieggafápmorusttegiin dahje eará huksehusain maiguin sáhtá buohtastahit, čájehat dihtii iešguđet sisabahkkemiid:

- Plánaguovllu ráddjen
- Oasit ja areáladuohtadeamit plánaguovllus, dás maiddá bieggaturbiinnat, transformáhtorstašuvnnat, siskkáldas geainnut, ceggenbáikkid, vistit, vuodđosajit, areálat ráhkadit gaskaboddosaš biergasiid ja/dahje mássáid ja eará veahkkeneavvorusstegiid
- Traseat beassangeainnu várás
- Áigeovdil báikkiid kájarusttegiid (hámmaniidda) ja turbiidnakomponenttaide

Eahpesihkarvuohta: Doaibmabidjočilgehusas galgá namahuvvat eahpesihkarvuođat, dan vuolde maid dat mii sáhtá rievdat viidasit detállja plánemis. Galgá čilgejuvvot makkár dilálašvuođat galget dárkileappot čielggaduvvot ja čilgejuvvot detállja pláνας, jus addojuvvo konsešuvdna.

Mássavieččahagat: Galgá čilgejuvvot ja čájehuvvot kárttas man muddui dárbbáša váldit mássáid. Galgá maiddá árvoštallojuvvot leago vejolaš geavahit dálá geađgebázahusaid.

Fievrrideapmi: Dárbbášlaš fievrrideami čađaheapmi galgá čilgejuvvot.

Doappar: Vurdojuvvon šládja ja doappar mearri galgá čilgejuvvot, ja movt dat gieđahallojuvvot, dás maiddá ođđasit geavaheami vejolašvuođat heaitiheami bokte.

Nuoskkideapmi: Čilget vejolaš nuoskkideami gálduid rusttet- ja doaibmaáigodagas, dás maiddá meroštallat oljju hivvodaga bieggaturbiinnain ja transformáhtorstašuvnnain.

Ruovttoluotta fievrrideapmi: Galgá addojuvvot oanehaš čilgehus das mo areálasisabahkkemat plánejuvvojit fievrriduvvot ruovttoluotta konsešuvdnaáigodaga manjá.

Huksenvejolašvuođat: 450 MW proševtta sáhtá hukset guovtti ceahkis jus dilálašvuođat heivejit dasa (omd. neahttačatnaseapmi). Vejolaš ceahkiid mielde huksen válddahuvvo ja čájehuvvo kárttas.

7.1.3 Energiijabuvttadeami ja goluid čilgehus

Plánaguovllu bieggaresurssat galget válddahuvvot ja duođaštuvvot. Metodihkka galgá almmuhuvvot, dás maiddá bieggamihtemiid, diehtovuoddu ja modeallaid mat leat vuodđun árvoštallamii.

Galgá árvoštallojuvvot guđe bieggaturbinluohká galgá sáhtit geavahit plánaguovllus.

Plánaguovllu raššivuoda jieknuma ektui galgá árvoštallat.

Galgá rehkenastit vurdojuvvon jahkásaš netto fápmobuvttadeami maksimála beaktu beaivvášenergiijas, ja meroštallama eavttut galget almmuhuvvot. Fáktorat mat vurdojuvvojit váikkuhit buvttadeapmái galget čilgejuvvot ja árvoštallojuvvot, dás maiddá elrávdnjevahádat, jieknja láhppin, bákna láhppin ja eará bealit.

Doaimma navdojuvvon investerengolut, doaibma- ja ortnegisdoallangolut ja vurdojuvvon doaibmanáigi ovttas ovdagehta definerejuvvon NČE kategoriijain galget almmuhuvvot. Jus jieknun árvoštallojuvvot jáhkeahhtin, de galgá dárbu guoskevaš anti- ja suddadanvuogádagaid árvoštallojuvvot ja lasihuvvot investerengoluide.

Golut mat gullet doaimma heaitiheapmái galget čilgejuvvot.

7.1.4 Nolla molssaeavttu/birasdili čilgehus, eará plánat ja eará láhkamearráduusat

Doaibmabiju oktavuoha eará plánaide ja doaibmabijuide váikkuhanguovllus galgá čilgejuvvot, dás maiddá gieldda ja regionála plánaide, guovlluide mat leat suodjaluvvon dahje leat plánejuvvon suodjaluvvot kulturmuitolága, luonddušláddivuođalága dahje plána- ja huksenlága mielde, ja čázadagaide mat leat suodjaluvvon čázadagaid suodjalanplána mielde. Galgá árvoštallojuvvot movt vejolaš doaibmabidju galgá čađahuvvot. Dat sáhtttá váikkuhit suodjalanulbmilii, movt doaibmabiju sáhtttá heivehit suodjaleapmái ja dieđihit lea go dárbu ohcat sierralobi suodjalanmearrádušain.

Eará oahpes plánat fápmorusttegiid, stuorát fápmojođđasiid ja stuorát huksehusaid/areáladuhtademiid birra galget válldahuvvot. Geográfalaš viidodat ferte árvoštallojuvvot jurddašuvvon váikkuhusaid vuodul daidda šlájaide mat leat kártejuvvon luonddušláddivuođačielggademiid bokte.

Nolla molssaeavttu ferte čilgejuvvot, iešguđetlágan vurdojuvvon dilit plána- ja váikkuhanguovllus jus bieggafápmorusttet ii huksejuvvo. Čilgehus galgá addojuvvot dan olis gustovaš KU-bagadusa mielde maid Birasdirektoráhta lea addán.

Almmolaš lobiid maid doaibmabidju gáibida eará lágaid go energiijalága vuodul galgá almmuhit, ja daid čohkken stáhtusa. Galgá čilgejuvvot movt bieggaturbiinnaid galgá merket raporterema lánkaásahusa mielde jna.. áibmojohtolathehttehusain. Čilgejuvvo makkár priváhtarievttálaš lobit dárbbášuvvojit doaibmabiju čađaheapmái.

7.1.5 Dulvi, uđas ja badjelmearálaš čáhci

Risiko luondduvahágiidda ja váikkuhusat galget govviduvvot ja árvoštallojuvvot. Go guoskkaha dakkár guovlluid gos sáhttet leat dulvvit dahje uđđasat, de galgá duohta várra kártejuvvot nu mo vástida huksenteknikkalaš lánkaásahusa TEK17 §§ 7-2 ja 7-3. Vejolaš várreguovllut galget kártejuvvot áigeguovdilis doaibmabijuid ektui ja geardduhangaskaomiid ektui. Ferte duođaštit ahte doaibmabiju lea vejolaš hukset dohkálaš sihkkarvuodain dulvviid ja uđđasiid vuostá, ja almmá lasihit várálašvuoda goalmát oassebeallái. Vejolaš ja dárbbášlaš risikovuolideaddji doaimmat galget čilgejuvvot konkrehtan sihkarvuoda dihtii seammás go vástidit TEK17 7. kapihtala gáibádusaide.

Galgá duođaštuvvot ahte doaimma sáhtttá hukset dohkálaš sihkkarvuodain badjelmearálaš čázi vuostá almmá lasihit várálašvuoda goalmát oassebeallái. Galgá eanadaga luondduvuđot ovdehusa válđit vuodđun njuoskkádaga ahttamii ja doalvumii. Sihkkar golggiideapmi badjelmearálaš čázi ektui (dulvegeainnut) ferte plánejuvvot doarvái kapasitehtain.

7.1.6 Dálkkádatheiveheapmi

Galgá čilgejuvvot movt doaibmabidju lea hábmejuvvon heivehuvvon boahtteáiggi dálkkádat rievdamiidda. Áigeguovdilis doaibmabijut iešguđet osiid várás dálkkádatheiveheami ektui galget árvoštallojuvvot ja čilgejuvvot, dás maiddá dimenšuvdna ja sajusteapmi boahtteáiggi ekstremadálkedáhpáhusaid várás. Ovdagihitii várrugasvuoda ektui galget alladássásaš molssaeavttut našuvnnalaš dálkkádatovdáárvoštallamiidda leat vuodđun. Jos luondduvuđot čovdosat välljejuvvojit eret, omd. njuoskaeatnamiid ja rabas čáziid suodjaleapmái, de galgá dat vuodustuvvot.

7.2 BIRÁS JA SERVODAT VÁIKKUHUSAID GUORAHALLAN

7.2.1 Servodatsihkkarvuoha

Doaibmabidjoeaiggát galgá identifiseret sávakeahtes vejolaš dáhpáhusaid, árvoštallat riska ja raššivuoda, ja identifiseret doaibmabijuid vejolaš riska ja raššivuoda ROS-analiissas. Iskkadeapmi ja luondduvahát galget maid leat mielde analysas.

Bargovuohki:

Bargu galgá čađahuvvot DSB vuogi mielde, vrd. gustovaš servodatsihkarvuoda njuolggadusaid.

7.2.2 Elektrovnnalaš gulahallan

Doaibmabidjoeaiggát galgá čielggadit leago jáhkehahtti ahte doaibmabidju sáhhtá dagahit vahátlaš lihkahallama dálá elektrovnnalaš gulahallanfierpmádagaide dahje elektrovnnalaš gulahallanbálvalusaide, ja galgá maiddái evttohit heivvolaš váidudeaddji doaibmabijuid elektrovnnalaš gulahallama fuolaheami njuolggadusaid mielde (COM), juos lea jáhkehahtti ahte vahátlaš lihkahallamat sáhhtet dáhpáhuvvat.

Bargovuohki:

Sii galget váldit oktavuoda guoskevaš ekom-oasálaččaiguin vai ožžot dieđuid ekom-neahta ja ekom-bálvalusaid birra maidda vejolaš turbiinnasajusteapmi sáhhtá guoskat, ja vai ožžot árvalusaid meroštallanvugiide ja vejolaš váidudeaddji doaibmabijuide, vrd. Nkom ja NČE *Njuolggadusat elektrovnnalaš gulahallama fuolaheapmái bieggafápmohukseamis (Nkom, 2021).*

7.2.3 Áibmojohtolat

Doaibmabiddji galgá čilget váikkuhanguovllu girdihámmaniid, maiddái olggos- ja sisa-girdinprosedyraid ja hehttehusaid mat leat ráddjehusplánain, ja čilget gulahallan-, navigašuvdna-, rádár- ja vákšunvuogádagaide maid váikkuhanguovllu áibmojohtolaga oasálaččat geavahit. Dasa lassin galgá árvoštallojuvvot buktá go doaibmabidju váikkuhusaid girdihámmaniidda, maiddái olggos- ja sisa-girdinprosedyraide ja hehttehusaide mat leat gáržžidanplánas (id), ja buktá go doaibmabidju váikkuhusaid gulahallan-, navigašuvdna-, rádár- ja vákšunvuogádagaide mat leat čadnon áibmojohtolahkii. Viidáseappot galgá árvoštallat dagaha go doaibmabidju eanet hehttehusaid áibmojohtolahkii, erenoamážit vuollegašgirdi girdiide ja helikopteriidda, ja loahpas árvoštallat dárbbášuvvojit go váidudeaddji doaibmabijut ja čilget daid.

Bargovuohki:

Barggu vuodđun galget leat dieđut maid Avinor, Suodjalushuksehus (Forsvarsbygg), Áibmojohtolatbearráigeahčču (Luftfartstilsynet) ja báikkálaš hálddašeaddjit leat buktán vejolaš turbinrusttegiid birra.

7.2.4 Suodjalus (Forsvaret)

Doaibmabiddji galgá árvoštallat buktá go doaibmabidju váikkuhusaid Suodjalusa rusttegiidda, ja erenoamážit čalmustahttit dakkár gulahallan-, navigašuvdna-, rádár- ja vákšunvuogádagaide mat eai gula áibmojohtolahkii, ja vel árvoštallat leago dárbu váidudeaddji doaibmabijuide ja čilget daid.

Bargovuohki:

Barggu vuodđun galget leat ruovttoluottadieđut suodjalushuksehusas.

7.2.5 Boazodoallu

Resursaguovllut ja luondušláddjivuohta leat vuodđun sámi ealáhusdoaimmaheapmái, ássamii, kulturdoaimmaheapmái ja servodatovddideapmái. Čielggadanfáddá galgá čalmustahttit sámi ealáhusbarggu resursaguovlluid go luondušláddjivuohta čielggaduvo sierra fáddán.

Meahcceguovlluin lea sámi ealáhusdoaimmaheapmi mihtilmas boazodoallu, eará guohtonealáhusaide, meahccealáhusaide ja mátkeealáhusaide. Geavatlaš ákkaid geažil dat juhkkujuvvo guovtti čielggadanfáttáide: boazodoallu ja sámi meahccegeavaheapmi.

Guoskevaš orohagaid areálageavaheapmi galgá čilgejuvvot ja kártejuvvot nu ahte čalmmustahttojuvvo plánaguovlu ja váikkuhanguovlu mii lea 15 km plánaguovllus eret. Areálageavaheami válldahusa galgá viežžat guoskevaš orohagaid areálageavahankárttain, mat áiggis áigái leat ođasmahttojuvvon, ja maiddái doaibmaplánaid ja gulahallamiid bokte guoskevaš orohagaiguin.

Plánejuvvon bieggafápmorusttega ja dasa gulli vuodđostruktuvrra njuolgggo ja gaskkalaš váikkuhusat (plánejuvvon fierpmádatoktavuohta, geaidnorusttegat, transformáhtorstašuvdna/bálvalusvisti, bálvalusbáikkitt jna.) boazodoalu galgá čilget ja árvoštallat.

Dálá relevánta máhttu/dutkan bieggafápmorusttegiid ja bohccuid birra galgá čoahkkáigessojuvvot.

Galgá árvoštallojuvvot movt bieggafápmorusttet huksen- ja doaibmabidjodagas sáhttá váikkuhit boazodoalu geavaheami guovllus hehttehusaid, váttisvuodaid ja doaibmahehttehusaid bokte.

Plánejuvvon bieggafápmorusttega vejolaš váikkuhusaid galgá geahččat ovttas juo čađahuvvon, mearriduvvon dahje dohkkehuvvon plánaiguin dahje doaibmabijuiguin guoskevaš boazorohagaid siskkobealde. Nu guhká go lea ohcan mas lea váikkuhusčielggadus Area Nett sin ođđa 132 kV ektui Áttánjogas, de galgá dat maiddái fáttmastuvvot vaikko dat ii leat NČE bokte konsešuvdnameannuduvvon. Viidáseappot ferte oppalaš noađi árvoštallamis leat mielde olgoáibmoeallin/johtolat ja boraspiriid/lottiid borran. Ollislaš váikkuhusaid válldahussii boazodollui galgá lasihuvvot doaibmabidjokárta.

Bargovuohki:

Čielggadus galgá dahkkojuvvot dálá dieđuid vuodul guohtun-, guottet-, bálganbáikkiid, johtingeainnuid, heahteguovlluid, geavahanviidodagaid jna. birra ja dálá máhttu bieggafápmorusttegiid/fápmolinjjáid ja boazodoalu birra, lassin báikediđoštallamiidda. Guorahallan galgá dahkkojuvvot lagas gulahallamis guoskevaš orohagaiguin/siiddaiguin, Stáhtahálddašeddjiin ja Sámedikkiin. Doaibmabiddji galgá láchčit boazodolliide vejolašvuodá searvat čielggadanbargui ja máksit dárbbášlaš goluid.

"Boazodoalu" čielggadeami galgá geahčadit čielggadusgáibádusaid ektui fáttáin "Sámi meahccegeavaheapmi" ja "Kulturmuittut ja kulturbiras". Dán guorahallama čađaha Sállir natur, ja árvoštallojuvvo bargu váldit sullii 120 diimmu. Bargu dáinna čielggadusain álggahuvvui čakčat 2023. Mii ordnet ahte raporta Sallir Naturis lea kvalitehtasihkkarastojuvvon goalmát bealis mii lea válljejuvvon ovttasráđiid boazodoalloguovlluin.

7.2.6 Sámiid ja eará unnitloguid meahccegeavaheapmi

Galgá čielggaduvvot makkár váikkuhusat doaibmabijuin leat eará sámi meahcásteapmái go boazodollui plánaguovllus, dan oktavuodas galgá guovllu historjjálaš geavaheapmi ja doaimma mearkašupmi kulturguoddin čilgejuvvot.

Bargovuohki:

Čielggadeami vuodđun galget leat dieđut maid leat viežžan báikkálaš, regionála ja guovddáš eiseváldin, organisašuvnnain ja guoskevaš ealáhusdoaimmaheddjiin. Dieđut ja duođaštusat mat gávdnojit meahcceávkástallama ja meahcástallama birra, dás maiddái guovllu meahcásteami birra, galget geahčaduvvot ja dievasmahttojuvvot ságastallamiiguin/jearahallamiiguin guoskevaš sámi meahcásteddjiiguin ja eará relevánta gálduiguin. Máhttu ferte earret eará vižžot dakkár gálduin mat ovddastit guovllu sámi beroštumiid.

Váikkuhusaid árvvoštallan galgá buohtastahhttojuvvot daiguin árvvoštallamiiguin mat dahkkojuvvot fáttáid vuolde "boazodoallu", "kulturmuitto- ja kulturbiras", "eanadat" ja " olgoáibmoeallin ja johtolat".

7.2.7 Dálke- ja/dahje mearragádderádárat

Doaibmabidjoeaiggát galgá govvidit dálke-/mearragádderádárat 50 km siskkoalbealde plánaguovllus, árvvoštallat buktet go doaibmabijut váikkuhusaid dálkái/mearragádderádáriidda ja árvvoštallat leago dárba váidudeaddji doaibmabijuide ja govvidit vejolaš doaibmabijuid.

Bargovuohki:

Meteorologalaš instituhtta/Kystverket galgá váldojuvvot oktavuodain árvvoštallat doaibmabiju vejolaš váikkuhusaid.

7.2.8 Riedja

Doaibmabiddji galgá ráhkadit riedja avádatkártta bieggafápmorusttegiin mas leat gártii merkejuvnon avádat 40, 45 ja 50 Lden dBA várás. Visttit main lea meroštallojuvnon rieja vuododássi badjel 40 dB galget merkejuvnot kártii. Buot riedja hearkkes visttiid várás main lea rigearradássi badjel Lden 40 dBA, galgá almmuhit gaska lagamus bieggaturbiidnii.

Transformáhtorstašuvnnaid ja vejolaš eará rusttegiid rigearra galgá čilgejuvvot, dasa lassin ahte meroštallat vejolaš rigearrasummá eambo rigearragálduin, oktii árvvoštallamiin rigearra mii bohtá bieggafápmorusttegiin ja transformáhtorstašuvnnain, ja vejolaš rigearrasummá eambo rigearragálduin sáhttet váikkuhit riedja hearkkes visttiide ja olgoáibmoeallimii.

Ferte maid árvvoštallat leago jáhkehahti ahte erenoamáš ráfehivuohta lea šaddan, vrd. NČE ja Birasdirektoráhta máhttovuođu bieggafámu váikkuhusaid birra, ja árvvoštallat váidudeaddji doaibmabijuid dárbbu ja válddahit vejolaš áigequovdilis doaibmabijuid.

Bargovuohki:

Čielggadeapmi galgá čuovvut areálaplánema gieđahallannjuolggadusaid *Njuolggadus mo gieđahallat rigearra* (T-1442) ja *Bagadus mo gieđahallat riedja areálaplánemis* (M-2061). Metodaid geavaheapmi galgá čilgejuvvot. Riedja avádatkártta galgá ráhkaduvvot Birasdirektoráhta njuolggadusaid M-2061 meroštallanvugiid mielde. Visttit mat leat hearkkit rigearra vuostá galget vuodđuduvvot FKB-dieđuide (Felles KartdataBase), vejolaččat ollistit ođasmahttojuvnon dieđuiguin, maid dasto galgá čilget dárkileappot.

7.2.9 Suoivvanbealli

Doaibmabidjoeaiggát galgá meroštallat ja čilget bieggaturbiinnaid suoivvanbeali sturrodaga. Galgá ráhkaduvvot kárta mii čájeha man stuorra suoivvanbealit vejolaččat guoskkahit ollesjagáš- ja astoáigevisttiide. Čálloš galgá almmuhit áiggi ja bistináiggi guoskevaš birrajagi- ja astoáigevisttiide, ja gaska bieggaturbiinna dahje bieggaturbiinnaid rádjái.

Galgá árvvoštallojuvvot mo bieggaturbiinnaid suoivvanat sáhttet váikkuhit visttiide, olgoáibmoeallimii ja vejolaš eará doaimmaide plána- ja váikkuhanguovllus, ja árvvoštallat dárbbášuvvojito váidudeaddji doaibmabijut ja čilget guovdilis doaibmabijuid.

Bargovuohki:

Čielggadus galgá ráhkaduvvot NČE bagadusa *Suoivvanbealli bieggafápmorusttegiin* mielde. Metodaid geavaheapmi galgá čilgejuvvot. Suoivvanbealli hearkkes visttit galget vuodđuduvvot FKB-

dieđuide (Felles KartdataBase), vejolaččat ollistit ođasmahttojuvvon dieđuiguin, maid dasto galgá čilget dárkileappot.

7.2.10 Čáhcebiras ja luonddušláddivuohta jávrriin

Doaibmabidjoeaiggát galgá čilget dálá doaibmabidju- ja váikkuhanguovllu geavaheami ja guoskevaš čáhceguovlluid doaibmaplánaid, ja galgá maiddái árvoštallat čázádaga váikkuhusaid birasmihttomeriid ektui, birasdili (vrd. Čáhceláhkaásahus (Vannforskriften)), buohkaid geavaheapmi (vrd. Čáhceresursaláhka (Vannressursloven)) ja guoli dahje eará sáivačáhceofelaččaid buvttadanvejolašvuodát (vrd. láhkaásahus čázádagaidda fysalaš doaimmaid birra). Dutkamis lea vuosttažettiin sáhka johkaoasi birra man oktavuodas plánejuvvo rasttideapmi dahje buhtalas fievrrideapmi geainnu mielde joga mielde, ja jogaid gaskkaid birra dain guovlluin.

Bargovuohki:

Čielggadeapmi galgá dahkkot M-1940 mielde. Dálá dieđuid galgá dárbbu mielde dievasmahttit ođđa kártemiiguin ja iskosiidváldimiiguin. Ferte ráhkaduvvot fysalaš/ kemiijalaš buhtastahttinuodđu ovdal huksema daidda čázádagaide maid dat sáhtta guoskat. Guolit galget iskkaduvvot ja bodnedivreiskosat galget váldojuvvot jogain maid rastá plánejuvvo geaidnu. Galgá háhkat dieđuid plána- ja váikkuhanguovllu dálá geavaheami birra ja čáhceguovlluid doaibmaplánaid birra. Gáldut nu go Čáhceneahtta (Vann-Nett), Birasdirektoráhta kártačovdosa Čáhcebiras (Vannmiljø) ja gieldda iežas kártačovdosa sáhtta geavahit.

7.2.11 Čáhce- ja eana nuoskkideapmi

Doaibmabiddji galgá kártet areálaid maid lea vejolaš váikkuhit bávkkanemiin ja mássavieččahemiin huksema oktavuodas dahje oljju ja eará kemikálaid luoitimiin.

Buot čáhcedoaimmahagat galget kártejuvvo ja čájehuvvot kártii, lassin ovttaskas eaŋkilčáhcegáivvo / bajoščáhci ja várrejuvvon várrečáhcegálduide, oktan daid njuoskkádatguovlluiguin, maid čáhci sáhtta váikkuhit go jávká. Galgá maiddái árvoštallat lea go nuoskkideapmi jáhkehahti, ja árvoštallat mo doaibmabidju sáhtta čuohcat juhkančáhcegálduide ja daidda gullevaš dulvadeapmái. Plánejuvvon doaibmabijut mat eastadit juhkančázi ja čáhcegátti nuoskkideami, dás maid dái vejolaččat molssaevttolaš čáhcefápmorusttega ásaheapmi, galgá čilgejuvvo, ja galgá árvoštallojuvvo makkár váidudeaddji doaibmabijuid dárbu lea, ja vejolaš áigejuvvo dilis doaibmabijuid.

Bargovuohki:

Metodalaččat galgá vuhtiiváldit NČE čujuhusaid dán fáddái, go evttoha mále ođđa čielggadangáibádusaide bieggafápmorusttegiid várás gáttis reivves ED:ii 16.5.2022. Doaibmabiju (jáhkkojuvvon váilevaš) guoskkaheapmi fáttáin "Nuoskkiduvvon eanan" M1941:s galgá oanehaččat namuhuvvot. Čáhcerusttegiid eaiggáid/doaimmaheddjiid, čáhcerusttegiid ja eaŋkilčáhcegáivvot/čáhcelágideapmi, suohkana ja Biebmobearráigeahču (Mattilsynet) galgá váldit oktavuoda guorahallama oktavuodas. Fáttá ferte geahččat fáttá bokte "čáhcebiras ja luonddušláddivuohta jávrriin".

7.2.12 Kulturmuittut ja kulturbiras

Doaibmabiddji galgá válddahit oahpes automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon, mearrádusráfáidahttojuvvon, ođđaset áiggi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid plána- ja váikkuhanguovllus ja čájehit daid kárttas. Galgá ráhkaduvvot árvokárta, mas kulturmuittuid ja kulturbirrasiid árva lea árvoštallojuvvon. Automáhtalaččat ráfáiduvvot kulturmuittuid vejolašvuodát galget árvoštallojuvvo ja čájehuvvot árvokárttas. Galgá árvoštallat doaibmabiju

njuolgat, eahpenjuolgat ja visuála váikkuhusaid kulturmuittuide ja kulturbirrasii, ja galgá válldahallat doaibmabijuid maiguin sáhtta unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas.

Oanehaččat galgá čilgejuvvot dáhtavuodđu ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvvoštallamiid eahpesihkarvuoda birra galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjelaskkademiide lassin daidda lágas geatnegahtton iskkademiide. Jus árvvoštallojuvvo ahte lea áigequovdil čađahit ovda- ja mañjiskkademiid, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat oassin dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Sámi osku ja árbevierru guovllus galgá čielggaduvvot, ja galgá maiddá čielggaduvvot mo doaibmabidju sáhtta váikkuhit ávnnaskeahtes kulturmuittuide, dás maiddá bassi báikkiide plánaguovllus ja daid lagašguovlluin.

Bargovuohki:

Čielggadus galgá čađahuvvot Birasdirektoráhta njuolggadusaid (M-191) mielde.

Doaibmabiddji galgá geahččalit nu árrat go vejolaš oazžut čađahuvvot ovttahttojuvvon § 9- iskkademiid Sámedikkis ja fylkkagielddas plánaguovllus ja áigequovdilis traseaid bokte beassangeainnu ja neahhtaoktavuoda váste, vai dat sáhttet biddjot vuodđun fágačielggadeapmái.

Gáldut guorahallojuvvojit ja jearahallojit háhkan dihtii dieđuid guovllu oskku ja árbevieruid birra.

"Kulturmuittuid ja kulturbirrasa" čielggadeami galgá geahččat fáttaid "Boazodoallu" ja "Sámi meahccegeavaheapmi" oktavuodas čielggadusgáibádusaiguin. Kulturmuitoiskkadeamit leat dingojuvvon olles prošeaktasuorggis, ja daid vurdojuvvo leat gárvásat jagi 2025 mielde.

7.2.13 Báikkálaš ja regionála ealáhusat

Doaibmabiddji galgá válldahallat makkár dárbu sus lea gálvvuide ja bálvalusaide, maiddá makkár ođđa bargosajit leat, báikkálaččat ja regionnalaččat rusttet- ja doaibmaáigodagas. Viidáseappot galget čilgejuvvot infrastruktuurra doaibmabijut ja vejolaš huksemat maida lea dárbu huksema oktavuodas, muhto maid sáhtta geavahit ođđasis dahje geavahit ođđasis huksenáigodaga mañjá, ja man muddui dat sáhtta váikkuhit ealáhusaide ja servodahkii muđui. Mátkeeallinealáhus váikkuhanguovllus galgá čilgejuvvot, ja galgá árvvoštallojuvvot mo doaibmabidju sáhtta váikkuhit báikkálaš ja guvllolaš ealáhusaide, dás maiddá mátkeeallinealáhussii ja barggolašvuhtii ja árvoháhkamii.

Bargovuohki:

Galgá válldit oktavuoda báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja báikkálaš/regiovnna ealáhuseallimiin vai ožžot dieđuid dálá dili ja plánejuvvon doaimmaid/huksemaid birra. Viidáseappot galgá čielggadeapmi vuodđuduvvot Norgga bieggafápmorusttegiid vásáhusaide huksema ja doaimma oktavuodas.

7.2.14 Minerálaressat

Doaibmabiddji galgá válldahallat buot registrerejuvvon minerálagávdnosiid, maiddá roggama doaibmaguovllus ja guovlluin main leat rogganvuogiatvuodas, plána- ja váikkuhanguovllus ja čájehit daid kárttas. Galgá árvvoštallojuvvot leago vejolaš gávdnat dásáži dovdameahtun minerálaressasid main eai leat dovdus minerálaberoštumit. Galgá árvvoštallat movt

doaibmabidju váikkuha dehálaš minerála gávdnosiidda, ávkkástallamii ja guovlluide main leat rogganvuoigatvuođat, dás maiddái movt doaibma váikkuha resurssaid fidnema.

Galgá čilgejuvvot mo doaibmabidju sáhtta váikkuhit iskkadandoaimmaide, juos doaibmabidju guoská juogaduvvon vuoigatvuođaide iskkademiide stáhta minerálaid ektui.

Doaibmabijut mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas galget čilgejuvvot.

Bargovuohki:

Ođasmahttojuvvon diehtovuođut čievra, cuvkejuvvon geađgi (pukk) ja industriijaminerálaid, luonddugeđggiid (naturstein) ja metállaid várás galget geavahuvvot guorahallat guoská go doaibmabidju resurssaide oahpes minerálagávdnosiin, registreremiin, prospektain ja provinsain. Minerálahálddašandirektoráhta (Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF)) dieđuid galgá geavahit guorahallat guoská go doaibmabidju mássavieččahagaide, baktevuoigatvuođaide ja boares ruvkiide. DMF diehtovuođuin leat guorahallanraporttat, mat sáhttet addit lassi dieđuid guovllu minerálaresurssaid birra. Finnmárkkuopmodagain galgá váldit oktavuoda historihkkáriiguin ja sin árvvoštallamiid ektui go guoská váikkuhanguovllu minerálaberoštumiide.

Go galgá árvvoštallat makkár vejolašvuođat leat gávdnat minerálaresurssaid, de galgá árvvoštallat lea go dálá máhttovuođdu doarvái buorre identifiseret vejolaš vuostálasvuođaid minerálaresurssaiguin, almmá dárkilet geologalaš iskkademiid haga.

Guovlluin main leat vuoigatvuođat minerálalága 4. kapihttala vuođul iskkadanvuoigatvuođa birra ja 6. kapihttala vuođul rogganvuoigatvuođa birra, galgá vuoigatvuođaeaiggádiin minerálalága vuođul váldit oktavuoda oažžun dihte dieđuid ja árvvoštallat heivehandárbbuid. Guovlluin gos lea mássavieččahat doaibma, galgá doaibmabiddjiin váldit oktavuoda jus dieđuid dáhttu oažžut.

7.2.15 Eanadat

Doaibmabiddji galgá čilget eanadaga ja eanadatárvvuid plána- ja váikkuhanguovllus, ja čájehit dan kárttas. Dasa lassin galgá árvvoštallojuvvot makkár váikkuhusat doaibmabijuin leat lundui ja eanadatárvvuide, maiddái makkár váikkuhusat leat vulosguvlui vielti, bajásguvlui vielti ja mássavieččahagaide.

Galgá ráhkaduvvot teorehtalaš oinnolašvuođakárta, mii čájeha bieggafápmorusttega oinnolašvuođa 30 kilomehtera rádjai plánaguovllus eret.

Galget maiddái ráhkaduvvot visualiseremat maid bokte sáhtta oaidnit doaibmabijuid visuála váikkuhusaid lagaš gaskkain (s. 2-3 km) ja gaskamearálaš gaskkain (s. 3-10 km). Fotogeahččanbáikkid ja -guovlu galget oidnot oppalaš kárttas. Doaibmabidju galgá unnimusat visualiserejuvvot čuovvovaš báikkiin:

- Mårøya (nuortabeal Sørstrand/Nordstrand)
- Hestvika (Gievllevuonas/Kifjorden)
- Molo Dyfjord lahka
- Heivvolaš sadi Fg888 bokte gaskal Beahkkirvuona (Bekkarfjord) ja Nuorri (Hopseidet)

Visuála váikkuhusat mat čatnasit bieggaturbiinnaid čuovgamerkemii galget čilgejuvvot ja árvvoštallojuvvot.

Doaibmabidjoeaiggát galgá maiddái árvvoštallat ja čilgehallet doaibmabijuid mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas.

Oanehaččat galgá dáhtavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvvoštallamiid eahpesihkkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Čielggadus galgá čađahuvvot dohkkehuvvon metodihka mielde gustovaš KU-bagadusa mielde Birasdirektoráhtas ja Riikaantikváras, ja NČE bagadusa 1/2015 Bagadusa mielde movt árvvoštallat eanadatváikkuhusaid bieggafápmorusttegiid huksemis. Visuála váikkuhusat galget maid árvvoštallojuvvot eará relevánta fáttáid ektui, nugo ovdamearkka dihtii kulturbiras ja olgoáibmoeallin.

Klassifiseren NiN eanadagas galgá geavahuvvot čujuhussan.

Galgá čilget giedde barggu viidodaga ja čielggadeaddji fágalaš gelbbolašvuodagáibádusaid.

Visualiseremat galget čađahuvvot fotomonášuvdnan ja/dahje 3D-visualiseremin. Fágačielggadeaddji sáhttá válljet representatiiva govvuostáiváldinbáikkiid lassin daidda mat leat namuhuvvon bajábealde ja ovttasbargojoavkkus, vrd. kapihttala 6. Guovdilis govvuostáiváldinbáikkiid sáhttet leat ássanguovlluin, johtingeainnuin, olggustallanguovlluin, oaidninbáikkiin, turistageasuheadji báikkiin ja kulturbirrasiin gos doaibma sáhttá bohtit oidnosii.

Oaidnomodelleren heivvolaš ráhkadusaid várás mas čilgejuvvo man guhkás oidno 1, 5, 10, 20 ja 30 km gáskás. Modelleren galgá čađahuvvot turbiinnaid (soadjegeahči) ja náhkkegoarki obbalaš allodaga vuodul.

Eanadatdieđáhus čađahuvvui geassemánus 2024 oktiibuot sullii 7000 40 diimmu. Guokte hárvánan eanadatarkiteavtta Henning Larsenis čađaheigga báikediđoštallama.

7.2.16 Luonddušlájat

Doaibmabiddji galgá kártet luonddutiippaid plánaguovllus ja vejolaš traseaid beassama oktavuodas geidnui, ja árvvoštallat mo doaibma sáhttá váikkuhit mávssolaš luonddutiippaide.

Váikkuhusat dakkár luonddušlájaid main lea nátionála dahje deađalaš regionála beroštupmi, galget erenoamážit árvvoštallojuvvot, vrd. vuosttaldancealkámuššii T-2/16.

Doaibmabijut mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas galget čilgejuvvot.

Oanehaččat galgá dáhtavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvvoštallamiid eahpesihkkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun. Luondduhivvodagaid ođđa kárten galgá čađahuvvot NiN:a ektui (Natur i Norge), muhto álkiduvvon vugiin. Jus dakkár álkiduvvon metoda bohtá ovdan gulahallamis kártenfitnodat/birasdirektoráhta/NČE:in ovdal gieddeáigodaga, de galgá dat geavahuvvot. Muđui galget leat 4-5 vahkkošaš giedde barggu, oktan šaddošlájaguin, addit doarvái buori gova guovllu luonddu- ja šaddodatárvuin.

Gieddebarggut čađahuvvon 2024 borgemánus, oktiibuot su. 450 diimmu. Olles guovlu lea kártejuvvon Birasdirektoráhta gohččosa vuodul luonddu gáddái kártemii. Kártema čađahedje bargojoavku mas ledje mielde 6 Rambøll biologat 2 vahku áigodagas.

7.2.17 Vegetašuvdna

Doaibmabiddji galgá árvvoštallat lea go vejolaš gávdnat dakkár gávdnosiid plánaguovllus mat leat rukseslisttus ja mat leat hálddašanvuoruhuvvon šlájat, mat eai leat vuos dovdosat, ja vejolaš traseain beassamii geidnui, geahča. dálá Norgga rukseslistu šlájaid birra. Dasa lassin galgá doaibmabiddji kártet areálaid main lea stuorra vejolašvuohta leat rukseslisttu ja hálddašanvuoruhuvvon šlájaid guovdu, jus dat sáhttet sakka guoskkahuvvot doaibmabiju geažil.

Galgá árvvoštallojuvvot movt doaibmabidju sáhttá váikkuhit áitojuvvon, ráfáidahttojuvvon ja vuoruhuvvon šaddošlájaid (maidđái sámmálat), guobbariidda ja jeahkáliidda plánaguovllus ja vejolaš sisabeassangaskkaide, dás maidđái makkár váikkuhusat doaibmabijuin leat daidda ekovuogádagaide mat leat dehálaš ekologalaš doaibmaguovllut dáidda šlájaid.

Doaibmabijut mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas galget čilgejuvvot.

Oanehaččat galgá dáhtavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvvoštallamiid eahpesihkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun. Luonddušládjakártema galgá oktiordnet vejolaš areálaid kártemiin main lea alla potenciála, ja maidđái geahččalaniskosiid kártemiin.

7.2.18 Loddi

Doaibmabiddji galgá ráhkadit visogovva dain loddešlájain plána- ja váikkuhanguovllus maidda doaibmabidju sáhttá čuohcit mearkkašahti lánkai, ja erenoamážit čalmmustahttit šlájaid gustovaš Norgga rukseslistu šlájaid, vuoruhuvvon šlájaid, ovddasvástádusšlájaid, bivdošlájaid, gazzalottiide/idjalottiide ja dakkáriidda. Eará šlájain mat leat erenoamáš rašit bieggaturbiinnaid oktiibeaskehemii, ja árvvoštallat mo doaibmabidju sáhttá váikkuhit dáid loddešlájaid. Dan oktavuodas galgá árvvoštallat guovllu árvvu dego johtolatlokalitehta, oktiibeaskehemiid vára ja unniduvvon/heajuduvvon ekologalaš doaibmaguovllu.

Doaibmabidjoeaiggát galgá válldahallat doaibmabijuid maiguin sáhttá unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas, ja galgá árvvoštallat vejolašvuoda gávdnat rukseslistejuvvon ja hálddašanvuoruhuvvon šlájaid plána- ja váikkuhanguovllus mat eai leat vel dovdosat.

Oanehaččat galgá dáhtavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvvoštallamiid eahpesihkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun. Galgá váldit oktavuoda báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja organisašuvnnaiguin, ja olbmuiguin geain lea relevánta báikkálaš máhttu. Geahčadeapmi galgá vuosttažettiin leat gaskkamuttus geassemánu gitta loahpageahčái suoidnemánu vuosttaš vahku (vrd. Norges hekkefuglovervåking mearriduvvon áigemuddu lagas taksenruvttoide), nuppi áigemuttu galgá ákkastit. Geahčadeamis galget leat ovddalgihtii mearriduvvon guldalan- ja geahččanbáikkít mat leat lávdaduvvon boahthinbálgá ja plánaguovllu guvlui, ja juohke báikkis lea 5 minuhta bisánanáigi. Geahčadanruvtto, guldalanbáikkít ja jávrrit mat leat visuálalaččat dárkkistuvvon galget merkejuvvot kártii. Galgá gollat unnimusat 2 olles beaivvi dohkálaš dálkkiin (buorre dálki, unnán bieggá). Hearkkes dieđut galget merkejuvvot ii almmolašvuhtii ja sáddejuvvot NČE:i sierra dokumeantan.

Gieddebarggut čađahuvvon geassemánus 2024 oktiibuot su. 60 diimmu. Gieddebarggu čađahedje 2 Rambøll kártaháli 3 beaivvi badjel.

7.2.19 Eará ealli eallin

Doaibmabiddji galgá čilget makkár registreremat gávdnojit duodalaččat áitojuvvon, garrasit áitojuvvon ja rašis šlájain, vrd. gullelaš Norgga rukseslisttu náliid várás, ja čilget johtaleami sarvvaelliide (boazodollui, geahča sierra čuoggá), plána- ja váikkuhanguovllus.

Ferte árvoštallat lea go dássázii amas gávdnoštumit rukseslisttus ja hálddašuvuoruhuvvon šlájain plána- ja váikkuhanguovllus. Girdisáhpániid stáhtus ja vejolašvuolta galgá čilgejuvvot sierra. Galgá árvoštallojuvvot sáhtta go doaibmabidju váikkuhit kritihkalaččat áitojuvvon, garrasit áitojuvvon ja rašis šlájaid, dás maddái guovllu árvvu ekologalaš doaibmaguovlun dakkár šlájaid dáfus.

Doaibmabijut mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas galget čilgejuvvot.

Oanehaččat galgá dántavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvoštallamiid eahpesihkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán vuodul galgá árvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun. Galgá váldit oktavuoda báikkálaš ja regionála eiseválddiiguin ja organisašuvnnaiguin, ja olbmuiguin geain lea relevánta báikkálaš máhttu. Hearkkes dieđut galget merkejuvvot ii almmolašvuhtii ja sáddejuvvot NČE:i sierra dokumeantan.

7.2.20 Amas šlájat

Doaibmabidjoeaiggát galgá ráhkadit visogova vieris šlájain mat leat šlájain "Hui alla riska" (SE) ja "Alla riska" (HI) gustojeaddji vieris šlájalisttu mielde, ja árvoštallat leago dárbu váidudeaddji doaibmabijuide mat hehttejit vieris šlájaid leavvamis rusttet- ja doaibmaáigodagas.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun.

7.2.21 Goallostuvvon luondduhámit main ii leat guoskameahttun dovdomearka

Doaibmabiddji galgá válldahit oktilaš luondduguovlluid maidda ii leat mihkkege guoskan plána- ja váikkuhanguovllus, ja čalmmustahttit duohta areálalaš váikkuhusaid, fragmenterema ja eará relevánta fáktoriid. Galgá maiddái árvoštallojuvvot mo doaibmabidju váikkuha oktilaš luondduguovlluide main lea guoskameahttun dovdomearka, dás maiddái meroštallat vejolaš rievdadusaid dakkár areálain mat definerejuvvojit luondun gos eai leat sisabahkkemat.

Bargovuohki:

Kártaanalysaid vuodđun galget leat ee. Birasdirektoráhta INON-suorggit ja ovdamearkkat geainnuid ja eará rusttegiid huksemis. Fáddá galgá gullat luondduekologalaš konteavsttaid kategoriijai luonddušláddivuođa fágačielggadeamis, vrd. Birasdirektoráhta KU-veahkki M1941.

7.2.22 Geologalaš šláddivuohta

Doaibmabiddji galgá identifiseret ja čilget vejolaš guovlluid mat leat definerejuvvon geologalaš árbin (gehostašuvnnat) ja guovlluid gos leat rukseslisttuin merkejuvvon geotopat váikkuhanguovllus, ja árvoštallat makkár váikkuhusat doaibmabijus leat dakkár guovlluide. Dasa lassin galgá válldahallat doaibmabijuid maiguin sáhtta unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus ja Norges geologiske undersøkelse (NGU) bagadus geologalaš šláddivuođa árvoštallama birra galget biddjot vuodđun.

7.2.23 Obbalaš noađđi vrd. luonddušláddivuođaláhka

Doaibmabidjoeaiggát galgá árvoštallat sáhttet go doaibmabidju ja eará sisabahkkemat mat juo gávdnojit dahje leat plánejuvvon, vrd. NČE bagadusa čuoggás 6.4 gáibádusa (NČE, 2022a), oktiibuot váikkuhit hálddašanulbmiliid daid šlájaid ja luonddutiippaid ektui, mat leat kártejuvvon luonddušláddivuođa iešguđet fágačielggadusaid bokte ja maidda doaibmabidju boahotá váikkuhit. Galgá maiddái árvoštallojuvvot sáhtta go dáid šlájaid/luonddušlájaid dilli ja báikkálaš, guovlluguovdasaš ja/dahje nationála máddodatovdáneapmi mearkašahhti láchkai váikkuhuvvot.

Bargovuohki:

Njuolggadus M-1941 ja Luondduvaljodatlága láchkaásahusa kapihtal II biddjojuvvojit vuodđun. Árvoštallamis galget deattuhuvvot váikkuhusat dehálaš, rukseslisttu ja välljejuvvon luonddušlájaid, ja dehálaš doaibmaguovlluide áitojuvvon ja vuoruhuvvon šlájaid.

7.2.24 Olgoáibmoeallin

Doaibmabidjoeaiggát galgá govvidit kártejuvvon ja árvvolaš olgoáibmoeallinguovlluid plána- ja váikkuhanguovllus ja čájehit daid kárttas. Dasa lassin das galgá válldahallat dálá olgoáibmoeallima plána- ja váikkuhanguovllus, das vuolde nai bivdu ja oaggun. Dehálaš tuvrabálgát jna. galget čájehuvvot kárttas.

Molssaektosaš olgoáibmoeallinguovllut main leat sullasaš aktivitehta vejolašvuodát, galget oanehaččat namuhuvvot, ja doaibmabidjoeaiggát galget árvoštallat doaibmabiju váikkuhusaid olgoáibmoguovlluide ja plána- ja váikkuhanguovllu dálá geavaheami olgoáibmoeallin aktivitehtii. Doaibmabijut mat sáhttet unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas galget čilgejuvvot.

Oanehaččat galgá dáhtavuodđu čilgejuvvot ja makkár vugiid leat geavahan go leat árvoštallan doaibmabiju váikkuhusaid. Árvoštallamiid eahpesihkarvuoda fáttá galgá ságastallojuvvot. Dán

vuodul galgá árvvoštallat lea go dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, ja jus árvvoštallojuvvo ahte lea dárbu ovda- ja mañjeiskkademiide, de galgá čilget movt čađahuvvon čielggadusat sáhttet leat mielde dakkár iskkademiid dutkanhábmemis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun. Dieđuid guovllu dálá geavaheami birra ja vejolaš friddjaguovlluid birra galgá viežžat dain kárttain (Naturbase) ja dárkilat dieđuid oažžut giełddas. Lassidieđuid daid guovlluid birra, maidda dat eanemusat guoská, sáhtta viežžat báikkálaš eiseválddiin ja áigequovdilis beroštupmiorganisašuvnnain.

7.2.25 Dálkkádatgássaluoitin

Doaibmabiddji galgá muitalit oppalaš meroštallama dálkkádatrievdamis energijavuogádatperspektiivvas, ja meroštallat vurdojuvvon luoitimiid areálageavaheamis/karbongullelaš ávdnasiid gieđahallamis, rusttetosiid buvttadeamis ja fievrreideamis.

Dasa lassin galgá doaibmabiddji válddahallat doaibmajuid maiguin sáhtta unnidit vejolaš negatiiva váikkuhusaid rusttet- ja/dahje doaibmaáigodagas, dás maiddaí vejolašvuodaid geavahit nuvttá luoitimiid teknologija fievrreideamis ja rusttetčađaheamis.

Bargovuohki:

Birasdirektoráhta KU-bagadus galgá biddjot vuodđun.

7.3 II LEAT SISDOALUS

Dás vuolábealde lea visogovva mii čájeha makkár osiid NČE "Evttohus mállii ođđa čielggadusgáibádusaide bieggafápmorusttegiidda gáttis" (NČE, 2022a) mat eai leat váldojuvvon mielde čielggadanprográmma evttohussii, go doaibmabiddji lea árvvoštallan ahte dain ii leat makkárga dahje lea unnán relevánsa Lágesvuona bieggafápmorusttegiidda. Čujuhusat kapihtal nummarii čujuhit NČE reivii.

Kapihtal 7.11 - Eanandoallu: li árvvoštallojuvvon áigequovdilin, vrd. dán kapihttal 4.10.

Kapihtal 7.13 - Álbmotdearvvašvuohka: li árvvoštallojuvvon vejolaš mearkkašahtti guoskkahussan, vrd. dán kapihttal 4.12.

Kapihtal 7.18 – Girdisáhpánat: li árvvoštallojuvvon sierra áššin, vrd. dán raportta kapihttal 4.14. Oanehaččat girdisáhpániid birra čuožžu "Eará šlájat" vuolde.

Kapihtal 7.19 - Goddi: li árvvoštallojuvvon áigequovdilin, go dat guoská dušše bieggafápmoproševttaide lulábealde Trøndelága.

8 REFERÁNSSAT

Finnmarkseiendommen, Om FeFo, (*FeFo, u.å.*)

URL:

<https://www.fefo.no/om-fefo/>

Kjeller Vindteknikk, Vindkart for Norge - Kartbok 3a: Isingskart i 80 m høyde, (*Kjeller Vindteknikk, 2009*)

URL:

https://www.nve.no/Media/3759/kartbok3a_4143.pdf

Lebesby kommune, Reguleringsplan 33/2022 Laksefjorden vindkraftverk, (*Lebesby kommune/Davvesiida suohkan, 2005*)

URL:

<https://kart.nois.no/lebesby/Content/plandialog/GetGIplanregisterFil.aspx?systemid=f46edd038e7b4acb8f2896e9532dafcd&k=5438&arkivnavn=WINMAP>

Lebesby kommune, Saksprotokoll Laksefjorden Vindkraftverk, (*Lebesby kommune/Davvesiida suohkan, 2022*)

URL:

<https://www.lebesby.kommune.no/ato/esaoff/document/saksprotokoll-laksefjord-vindkraftverk.218746.409f2e0e09.pdf>

Lovdata, Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven), (*Lovdata, 2008*)

URL:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20byggnings>

Lovdata, Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven), (*Lovdata, 1991*)

URL:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1990-06-29-50?q=energilov>

Lovdata, Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven), (*Lovdata, 2005*)

URL:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-85>

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Retningslinjer for ivaretagelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, (*Nkom, 2021*)

URL:

https://www.nkom.no/aktuelt/nye-retningslinjer-for-ekom-og-vindkraft-fra-1.oktober/_attachment/download/1717a86b-8aa0-4be8-943d-2b64a722ff43:207fba225a15485245b8ff6274b99a95b574316c/Retningslinjer%20for%20ivaretagelse%20av%20elektronisk%20kommunikasjon%20ved%20vindkraftutbygging.pdf

Norges vassdrags- og energidirektorat, Temakart Nasjonal Ramme, (*NVE/NČE, 2019*)

URL:

<https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme>

Norges vassdrags- og energidirektorat, Forslag til mal for nye utredningskrav for vindkraftverk på land, (NVE/NČE, 2022a)

URL:

https://www.nve.no/media/14070/forslag-til-mal-for-ku-krav-3997281_7_0.pdf

Norges vassdrags- og energidirektorat, Kostnader for kraftproduksjon, (NVE/NČE, 2022b)

URL:

<https://www.nve.no/energi/analyser-og-statistikk/kostnader-for-kraftproduksjon/>

Norges vassdrags- og energidirektorat, 420 kV Skaidi-Lebesby, (NVE/NČE, 2023a)

URL:

<https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=4393&type=A-1>

Norges vassdrags- og energidirektorat, 132 kV Adamselv-Kjøllefjord-Mehamn, (NVE/NČE, 2023b)

URL:

<https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=14080&type=A-1>

Norges vassdrags- og energidirektorat, Vedlegg 1 Adamselv - Kjøllefjord - Mehamn Meldingskart, (NVE/NČE, 2023c)

URL:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/600b9ade-49cb-4ef3-8136-f4ab8ffd7d10/202307744/3433580>

Norsk institutt for bioøkonomi NIBIO, Kilden, Arealinformasjon (NIBIO, 2023)

URL:

<https://kilden.nibio.no/?topic=arealinformasjon&zoom=0&x=7219344&y=284337.75&bgLayer=graa tone>

Olje- og energidepartementet, konsesjonsbehandling av vindkraft, (OED, 2021a)

URL:

https://www.nve.no/media/13484/202012288-10-konsesjonsbehandling-av-vindkraft-3629452_2_1.pdf

Olje- og energidepartementet, Meld.St.28 Vindkraft på land – endringer i konsesjonsbehandlingen, (Meld. St. 28 (2019-2020))

URL:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b5f9e2ddc8dc45c58c06b12d956fe875/stm201920200028000dddpdfs.pdf>

Regjeringen, Avgift på landbasert vindkraft, (Regjeringen/ráđđehus, 2022)

URL:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/avgift-pa-landbasert-vindkraft/id2919971/>

Regjeringen, Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft, (Regjeringen/ráđđehus, 2022b)

URL:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grunnrenteskatt-pa-landbasert-vindkraft/id2929117/>

Regjeringen, Kraft- og industriløft for Finnmark, (Regjeringen/ráđđehus, 2023)

URL:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kraft-og-industriloft-for-finnmark/id2990581/>

Skatteetaten, Avgift på landbasert vindkraft, (*Skatteetaten, 2024*)

URL:

<https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/avgifter/saravgifter/om/vindkraft/>

Statistisk sentralbyrå, Kommunefakta Lebesby kommune, (*SSB, 2022*)

URL:

<https://www.ssb.no/kommunefakta/lebesby>

Statnett, 420 kV Skaidi-Lebesby: Tilleggsinformasjon til konsesjonssøknad, (*Statnett, 2022*)

URL:

<https://www.statnett.no/globalassets/her-er-vare-prosjekter/region-nord/skaidi-lebesby/tilleggsinformasjon-420-kv-skaidi-lebesby.pdf>

Statnett, Forbruksutvikling i Norge 2022-2050, (*Statnett 2023*)

URL:

<https://www.statnett.no/globalassets/for-aktorer-i-kraftsystemet/planer-og-analyser/lma/forbruksutvikling-i-norge-2022-2050---delrapport-til-lma-2022-2050.pdf>

Store Norske Leksikon, Lebesby, (*snl.no, 2022*)

URL:

<https://snl.no/Lebesby>

Store Norske Leksikon, Økosystemtilnærming, (*snl.no, 2021*)

URL:

<https://snl.no/%C3%B8kosystemtilnC3%A6rming>

The FSC Forest Stewardship Standard for Norway, tabell 3: summary of an FPIC process (*FSC, 2023*)

URL:

https://no.fsc.org/sites/default/files/2023-01/FSC-STD-NOR-01-2023%20EN_The%20FSC%20Forest%20Stewardship%20Standard%20for%20Norway.pdf#viewer.action=download